125 GODINA TRADICIJE

ČITAJ NOVI LIST 0-24
SKENIRAJ ZA VIŠE VIJESTI BEZ PRESTANKA!

NEDJELJNI
NOVI LIST
www.novilist.hr

NEDJELJA / RIJEKA / 28. PROSINCA 2025. / BROJ 25.861 / GODINA LXXIX
CIJENA 1,79 EURA

VRIJEME
DHMZ www.meteo.hr

DANAS
max. 10
min. 5

SUTRA
max. 10
min. 3

Brza reakcija nadležnih službi spriječila informatički mrak

Kampus spojen na mobilnu trafostanicu

MARKO GRACIN

Str. 3.

ISTOCK

Specijalist pulmologije Ivan Štefanac upozorava na rizike

Zabluda je da su e-cigarete manje štetne od duhanskih

BRUNO JOBST

Str. 5.

Zima na Rujevici

Raić Sudar: Znamo kakve igrače želimo dovesti

Str. 36. i 37.

MARKO GRACIN

Filip Glavaš

Rijeka je oduvijek okosnica reprezentacije

Str. 38. i 39.

IGOR KRALJ/PIXSELL

Kvarner na tanjuru i u čaši

Autohtona poljoprivreda temelj je enogastronomije

Str. 6. i 7.

ARHIVA NOVI LIST

Ribari mogu loviti do 1. siječnja

Lovostaj skraćen na mjesec dana

Str. 13.

MATIJA HABLJAK/PIXSELL

Uoči sastanka Zelenski - Trump

NOĆNI NAPADI RAKETAMA I DRONOVIMA NA UKRAJINU

KIJEV ›› Rusija je izvela brojne napade projektilima i bespilotnim letjelicama na Ukrajinu preko noći te pogodila nekoliko pokrajina i glavni grad Kijev, gdje je gradonačelnik Vitalij Kličko u subotu rekao da je ozlijeđeno najmanje 19 osoba. Zbog napada su u dvama neboderima u gradu izbili veliki požari, rekao je Kličko na komunikacijskoj platformi Telegram.

REUTERS

Broj ozlijeđenih je narastao tijekom jutra, a spasioci su izašli na teren i radi drugih oštećenih stambenih zgrada. Grijanje nije radilo u tisućama domova u gradu s tri milijuna stanovnika, a zabilježeni su i nestanci električne energije. »Trenutno je bez centralnog grijanja preko 2.600 stambenih zgrada, 187 dječjih vrtića, 138 škola i 22 socijalne zgrade«, kazao je Kličko. »Opskrbljivački energije i lokalne vlasti rade kako bi obnovili opskrbu električnom energijom i grijanje«, dodao je.

Sirene za zračnu uzbunu čule su se diljem zemlje tijekom napada, koji je također pogodio Černihivsku, Mikolajivsku, Harkivsku i Žitomirsku oblast, objavilo je ukrajinsko ratno zrakoplovstvo. Ukrajinski mediji izvijestili su da je Rusija u napadu koristila i nadzvučne projektile Kinžal, a navodno je nastojala pogoditi energetsku infrastrukturu. Ukrajina se od ruske invazije brani od veljače 2022.

Najnovijim napadima, Rusija povećava vojni pritisak uoči razgovora između ukrajinskog predsjednika Volodimira Zelenskija i njegovog američkog kolege Donalda Trumpa zakazanog za nedjelju na Floridi. Očekuje se da će Zelenskij u razgovoru s Trumpom ponovo naglasiti uvjete Kijeva za pregovore. Ukrajinski vođa odbacuje bilo kakvu predaju u sklopu mira koji bi joj bio nametnut pod uvjetima Moskve. Među najnovijim vojnim žrtvama, Denis Kapustin, zapovjednik skupine ruskih dobrovoljaca (RDK) koji se bore protiv Moskve, poginuo je u napadu dronom u dijelu ukrajinske Zaporiške oblasti kojim upravlja Kijev. RDK je to objavio na Telegramu, obećavši odmazdu za smrt »White Rexa«, kako je glasio Kapustinov pozivni znak. Osim što brani ukrajinski teritorij, RDK je u prošlosti vojnicima i opremom upao na ruski teritorij te tamo privremeno zauzeo nekoliko mjesta. (Hina)

Zaustavili žestoki granični sukob

TAJLAND I KAMBODŽA DOGOVORILI PRIMIRJE

BANGKOK ›› Tajland i Kambodža okončali su u subotu višetjedne žestoke granične sukobe drugim prekidom vatre u posljednjih nekoliko mjeseci. »Primirje se održava«, rekao je za Reuters glasnogovornik tajlandskog ministarstva obrane, kontraadmiral Surasant Kongsiri, nakon što je u podne stupilo na snagu. »Zasad nema izvješća o pucnjavi«, izvijestio je. Kambodžansko ministarstvo nacionalne obrane nije izvijestilo ni o kakvim sukobima nakon, kako je navelo, tajlandskog zračnog napada rano u subotu prije objave prekida vatre.

AGENCE KAMPUCHEA

Sporazum, koji su potpisali tajlandski ministar obrane Natthaphon Narkphanit i njegov kambodžanski kolega Tea Seiha, okončao je 20 dana borbi u kojima je poginula najmanje 101 osoba i raseljeno više od pola milijuna ljudi.

»Obje strane slažu se zadržati trenutni raspored trupa bez daljnjeg kretanja«, rekli su ministri u zajedničkoj izjavi o primirju.

Sukob je uključivao borbene letove, razmjenu raketne vatre i topničku baražnu vatru, a ponovno je izbio početkom ovog mjeseca nakon prekida primirja u kojem su posredovali američki predsjednik Donald Trump i malezijski premijer Anwar Ibrahim.

»Svako pojačanje povećalo bi napetosti i negativno utjecalo na dugoročne napore za rješavanje situacije«, navodi se u izjavi koju je Kambodža objavila na društvenim mrežama.

Napetosti između dvaju susjeda kulminirale su u srpnju, kada su se sukobljavali pet dana duž nekih dijelova granice, pri čemu je najmanje 48 ljudi poginulo, a 300.000 bilo raseljeno.

Primirje je prekinuto početkom prosinca, a svaka strana optužila je drugu za poteze koji su doveli do ponovnog sukoba.

Subotnji sporazum neće utjecati ni na kakve aktivnosti razgraničenja granica koje su u tijeku između dviju zemalja, prepuštajući zadatak rješavanja spornih područja duž granice postojećim bilateralnim mehanizmima. (Hina)

> *Sjedinili smo se s onima čiji se glas ne čuje, ali koje nebeski Otac sluša i prepoznaje kao svoju najdražu djecu: bolesnima, starima, zatočenima i siromašnima*
>
> Mate Uzinić

Misa u bazilici Majke Božje Trsatske

HODOČASNICI NADE Završetak Jubilarne godine na Trsatu

Uzinić: Hodati u nadi ne znači zatvoriti oči pred poteškoćama

Znači gledati dublje i vidjeti dalje, s povjerenjem u Božju vjernost. Crkva i mi kršćani, poput svjetionika, postojimo zbog drugih. Treba nastaviti izlaziti na periferije i pročišćavati svoj pogled prema drugima dozvoljavajući Kristu da pročisti naš pogled kako ne bismo u drugima vidjeli neprijatelje, poručio je riječki nadbiskup

Helena DRMIĆ
Snimio Marko GRACIN

RIJEKA ›› Svečanim misnim slavljem u bazilici Majke Božje Trsatske, u subotu, na blagdan sv. Ivana apostola i evanđelista, Riječka nadbiskupija obilježila je završetak velike jubilarne godine »Hodočasnici nade«. Ovaj događaj označio je kraj općeg jubileja Katoličke Crkve i nacionalnog jubileja za Riječku nadbiskupiju, dok će se proslava biskupijskog jubileja, prema najavi nadbiskupa Mate Uzinića, nastaviti sve do svetkovine sv. Vida u lipnju 2026. godine.

U ozračju trsatskog svetišta okupio se velik broj vjernika, a slavlje su uveličali i gosti iz Rima, točnije nekolicina svećenika iz zavoda Svetog Karla Boromejskog.

Hrvatski Nazaret

U uvodnom obraćanju, nadbiskup Uzinić naglasio je teološku i povijesnu simboliku današnjeg dana, ali i mjesta održavanja slavlja. Trsat, kao »hrvatski Nazaret«, idealno je mjesto za završetak hodočasničke godine upravo na blagdan sv. Ivana apostola.

- Vrlo je simbolično to da jubilej završavamo baš ovdje, u svetištu koje časti Marijinu kuću. Danas slavimo sv. Ivana apostola, onoga kojemu je Isus u trenutku smrti na križu povjerio svoju majku i kojega je povjerio svojoj majci. Nakon toga je Ivanova kuća zapravo i bila Marijina kuća, istaknuo je Uzinić, pozivajući vjernike da u »ljubljenom učeniku« prepoznaju model kršćanskog života od kojeg svi možemo i trebamo učiti.

Poseban naglasak, u osvrtu na jubilarnu godinu, nadbiskup je stavio na socijalnu dimenziju vjere i solidarnosti. Istaknuo je kako hvala i prošnje upućene Bogu tijekom ove godine nisu bile samo osobne, već sjedinjene s ranjivim skupinama u društvu.

- Sjedinili smo se s onima čiji se glas ne čuje, ali koje nebeski Otac sluša i prepoznaje kao svoju najdražu djecu: bolesnima, starima, zatočenima i siromašnima. To su bili posebni naglasci jubileja u Rimu, rekao je Uzinić. Prema njegovim riječima, jubilarni oprost bio je prilika da »poteče rijeka milosti«, a iskustvo susreta s Gospodinom trebalo bi vjernicima dati snagu i nadu za svakodnevicu. Citirajući biblijsko ohrabrenje »hrabro, ne boj se«, poručio je okupljenom narodu da iz ove godine izađu okrijepljeni milosrđem, s »ojačanim rukama i očvrsnutim koljenima«.

Hod nade

U središtu nadbiskupove propovijedi bio je evanđeoski prikaz trka dvojice učenika, Petra i Ivana, prema Isusovu grobu. Iako je riječ o tekstu koji se uobičajeno čita na svetkovinu Uskrsa, Uzinić je istaknuo njegovu važnost za blagdan sv. Ivana, ali i za razumijevanje kršćanske nade.

Povlačeći paralelu s jubilarnim hodom, nadbiskup je naglasio razliku u viđenju stvarnosti: dok Marija Magdalena u praznom grobu vidi krađu tijela, a Petar ostaje na promatranju vanjskih znakova smrti, Ivan u tim istim povojima i ubrusu prepoznaje Isusovo uskrsnuće.

- To je ono što ovaj trk pretvara u hod nade. Jubilej nas je želio naučiti da se ne mijenja uvijek ono što gledamo, već se mijenja način na koji gledamo.

Hodati u nadi ne znači zatvoriti oči pred poteškoćama niti crno-bijeli svijet gledati kao ružičast. To znači gledati dublje i vidjeti dalje, s povjerenjem u Božju vjernost, istaknuo je Uzinić.

Drugi dio propovijedi nadbiskup je posvetio društvenoj ulozi Crkve. Pozvao je vjernike da otvore »vrata srca« kako bi svjetlo koje su primili moglo obasjati druge, posebno one koji se nalaze u » tami i olujama života«.

- Crkva i mi kršćani, poput svjetionika, postojimo zbog drugih. Treba nastaviti izlaziti na periferije i pročišćavati svoj pogled prema drugima dozvoljavajući Kristu da pročisti naš pogled kako ne bismo u drugima vidjeli neprijatelje, poručio je nadbiskup Uzinić. Upravo s tim ciljem, vjernici su pozvani otvoriti svoje srce, kako bi hod s Bogom istovremeno značio i hod jednih s drugima.

BROJNI VJERNICI

U ozračju trsatskog svetišta okupio se velik broj vjernika, a slavlje su uveličali i gosti iz Rima, točnije nekolicina svećenika iz zavoda Svetog Karla Boromejskog

REUTERS

UMRO PERRY BAMONTE IZ THE CUREA

Perry Bamonte, gitarist i klavijaturist britanskog post-punk benda The Cure, preminuo je u dobi od 65 godina nakon kratke bolesti, objavio je bend. Bamonte je s The Cureom bio na turnejama od 1984. do 1989., a punopravni član postao je 1990. godine. Sudjelovao je na albumima Wish, Wild Mood Swings, Bloodflowers i The Cure, te tijekom 14 godina odsvirao više od 400 koncerata. Bendu se ponovno pridružio 2022., a posljednji nastup imao je u studenom 2024. u Londonu. U emotivnoj poruci bend ga je opisao kao »tihog, iznimno kreativnog i toplog čovjeka« te izrazio sućut njegovoj obitelji. (Hina)

POŽAR NA RIJEČKOM KAMPUSU Brza reakcija nadležnih službi spriječila informatički mrak

Sanacija opožarene trafostanice mogla bi potrajati i tri mjeseca

Tijekom jučerašnjeg dana sustav je spojen na privremenu trafostanicu koja će u cijelosti preuzeti funkciju oštećenog postrojenja, čija će obnova potrajati zbog specifične isporuke dijelova, ali korisnici to neće osjetiti, jer će sustav normalno fukcionirati

Vladimir MRVOŠ
Snimio Marko GRACIN

Postavljanje i spajanje mobilne trafostanice

RIJEKA Požar koji je zahvatio trafostanicu unutar Sveučilišnog kampusa prijetio je postati više od lokalnog tehničkog incidenta, jer zbog smještaja trafostanice u zgradi Sveučilišnih odjela, gdje se nalazi i čvorište CARNET-a, prijetio je i mogućim problemima akademskoj zajednici. Ipak, zahvaljujući brzoj i koordiniranoj akciji vatrogasaca, ali i dežurnoj službi HEP-a, najcrnji scenarij je izbjegnut.

U trenucima dok se dim dizao iznad trafostanice, prva briga bila je očuvanje mrežne kralježnice sustava. Ana Smoljo, pomoćnica ravnatelja za digitalni identitet i komunikacije u CARNET-u, u svojoj je službenoj izjavi otklonila sumnje u veće kvarove na sustavu.

- Požar se, na sreću, nije dogodio u samim prostorijama CARNET-ovog mrežnog čvorišta. Zahvaljujući toj činjenici, mrežna povezanost niti u jednom trenutku nije bila kompromitirana. Trenutačno se napajanje osigurava putem strujnih agregata, a naši su timovi u neprekidnoj koordinaciji sa Sveučilištem u Rijeci i Srcem kako bi osigurali potpunu stabilnost usluga, istaknula je Smoljo, naglašavajući kako je sustav pokazao visoku razinu otpornosti i u izvanrednim okolnostima.

Zamjensko rješenje

Dan kasnije u subotnje jutro stručne službe HEP-a već su postavljale mobilnu trafostanicu. Slobodan Šolaja, voditelj Sveučilišnog kampusa, zajedno s interventnim službama HEP-a na terenu koordinirao logistički dio sanacije.

- Naš je primarni cilj bio osigurati zamjensko rješenje u najkraćem mogućem roku. Danas, do kraja dnevnog svjetla, očekujemo potpuno spajanje objekata na privremenu trafostanicu koja će u cijelosti preuzeti funkciju oštećenog postrojenja, izjavio je Šolaja, uz posebnu zahvalu djelatnicima svih uključenih službi koji su blagdanske sate proveli na terenu, kao i djelatnicima sveučilišnpg informacijskog centra.

> *Požar se, na sreću, nije dogodio u samim prostorijama CARNET-ovog mrežnog čvorišta. Zahvaljujući toj činjenici, mrežna povezanost niti u jednom trenutku nije bila kompromitirana*
>
> Ana Smoljo, CARNET

Iz razgovora s djelatnicima HEP-a saznali smo da će se do kraja dana postaviti privremena trafostanica te da bi odmah trebali krenuti radovi na trajnoj obnovi opožarene trafostanice, a zbog specifične isporuke dijelova, radovi bi mogli potrajati i do tri mjeseca, ali korisnici to neće osjetiti, jer će sustav normalno fukcionirati.

Do požara je vjerojatno došlo tehničkim kvarom, no istraga još traje.

Test sustava

Kampus tijekom božićnih blagdana bio prazan. To je omogućilo hitnim službama nesmetan pristup, ali i poštedjelo brojne studenate mogućeg stresa.

Petra Gudović, predsjednica Studentskog zbora, potvrdila je da prekida u akademskom radu nema, dok je Ema Cupać, glavna urednica Kišobrana, emotivno opisala trenutke neizvjesnosti, jer se u zgradi Sveučilišnih odjela nalazi i redakcija studentskog sveučilišnog portala Kišobran.

- Kada čujete da gore »odjeli«, prva pomisao je naša redakcija i arhiva. No, kad sam vidjela da vatra nije ušla u zgradu, osjetila sam ogromno olakšanje. Vatrogasci su odradili pravi posao, kaže Cupać.

Požar, iako ozbiljan, poslužio je kao nenadani test sustava upravljanja krizama. Između požara na trafostanici i stabilnog internetskog signala stajali su ljudi – od vatrogasaca i montera HEP-a do tehničara CARNET-a i vodstva Kampusa. Riječki kampus nastavlja s normalnim radom, internet veze su postojane, a digitalna povezanost akademske zajednice ostala je netaknuta.

Nadzor vlastitog zračnog prostora borbenim zrakoplovima Rafale u sklopu NATO-ovog integriranog sustava obrane

Hrvatska od 1. siječnja sama čuva svoje nebo

ZAGREB Republika Hrvatska od 1. siječnja preuzima nadzor i zaštitu vlastitog zračnog prostora (Air Policing) višenamjenskim borbenim zrakoplovima Rafale u sklopu NATO-ovog integriranog sustava protuzračne i proturaketne obrane NATINAMDS-a, izvijestilo je u subotu Ministarstvo obrane (MORH).

»Intenzivnom obukom osoblja u procesu uvođenja u operativnu uporabu višenamjenskog borbenog zrakoplova Rafale postignuta je razina spremnosti za provedbu zadaće zaštite zračnog prostora u miru u sklopu NATINAMDS-a«, poručuju iz MORH-a.

Zadaća nadzora i zaštite zračnog prostora provodit će se neprekidno, 24 sata dnevno, sedam dana u tjednu, prema svim važećim NATO standardima i procedurama te nacionalnim propisima.

Hrvatska je 2021. kupila 12 rabljenih Rafalea F3R za 1,13 milijardi eura. Prvi su isporučeni 2023., a posljednji, dvanaesti, stigao je u travnju ove godine.

Tijekom prijelaznog razdoblja obuke hrvatskih pilota, mirnodopska zadaća nadzora i zaštite hrvatskog zračnog prostora privremeno se provodila iz zrakoplovnih baza u susjednim državama članicama NATO-a, u Italiji i Mađarskoj. Nadzor su obavljali talijanski zrakoplovi Eurofighter Typhoon i mađarski zrakoplovi Gripen na temelju potpisanih tehničkih sporazuma između ministarstava obrane.

IGOR KRALJ/PIXSELL

Hrvatska, podsjeća MORH, nije imala financijske troškove za privremeni nadzor svog zračnog prostora jer je jedan od modela u NATO-u da susjedne zemlje provode zadaću Air Policinga koja se ne naplaćuje. (Hina)

KOMEMORACIJA Prije 45 godina potonuo brod »Dunav«, stradala su sva 32 člana posade

Razorna snaga Tihog oceana ugasila živote muževa, očeva i sinova

Orkanski vjetar i more čiji su valovi bili nemjerljivi po snazi, dubini i visini pretvorili su »Dunav« u svoju igračku koja se nije mogla oduprijeti toj razornoj snazi, kazao je kapetan Zvonimir Stipanović prisjećajući se najveće pomorske tragedije u našoj povijesti

Damir CUPAĆ
Snimio Marko GRACIN

Polaganje vijenaca na spomeniku nestalim pomorcima u lučici Podurinj

RIJEKA U znak sjećanja na stradanje 32 člana posade broda »Dunav« položen je vijenac na spomenik nestalim pomorcima u kostrenskoj lučici Podurinj, a nakon toga održana je komemoracija u Narodnoj čitaonici u Kostreni sv. Barbari. Komemoraciju je organizirala Bratovština sv. Nikole iz Kostrene uz potporu Centra kulture Kostrena, a prezentirana je i diorama broda »Dunav« koja ima trodimenzionalni prikaz broda u plovidbi otvorenim morem, uz realistično okruženje i dinamiku kretanja, i kao takva ima značajnu edukativnu i interpretacijsku vrijednost pa će biti vrijedan sadržaj za izložbe i interpretacijske centre posvećene očuvanju pomorske baštine poput Kuće kostrenskih pomoraca.

Pakleni ocean

Pomorski kapetan Zvonimir Stipanović prisjećajući se tragičnog događaja prije 45 godina naglasio je da je potonuće broda »Dunav« 27. prosinca 1980. godine u vodama Tihog oceana najveća pomorska tragedija u našoj pomorskoj povijesti.

- Toga dana izgubljen je zadnji trag brodu »Dunav« s cijelom posadom od 32 člana. U fortunalu orkanske snage ugasili su se životi vrijednih muževa, očeva i sinova, svih struka koje su činile jednu cjelinu u upravljanju tim brodom. Nikada nije točno utvrđeno, a nije ni moglo biti jer nema nikakvog zapisanog traga, potonuo je »Dunav« u najveći ponor Tihog oceana. Brod »Dunav« bio je u vlasništvu tadašnje Jugolinije, nakon ukrcaja raznog tereta u lukama istočne strane SAD-a, prešao je u Tihi ocean putem Panamskog kanala i nakon posljednje luke ticanja, Los Angelesa, 9. prosinca 1980. godine zaputio se preko Tihog oceana za luku odredišta, kineski Tsingtao. U ovom slučaju za posadu i brod u Pakleni ocean, rekao je kapetan Stipanović.

Dodao je da su brod od trenutka kada se saznalo da se nalazi u nevremenu pomno pratile sve mjerodavne službe koje su za takve slučajeve pozvane.

- U stalnoj vezi, koju su omogućavali brodski radio-telegrafski uređaji, zapovjednik je mogao pored svoje prosudbe koristiti brojne primljene savjete. Međutim, orkanski vjetar i more čiji su valovi bili nemjerljivi po snazi, dubini i visini pretvorili su »Dunav« u svoju igračku koja se nije mogla oduprijeti toj razornoj snazi. Tko god nije okusio okrutno more i vidio kako je ono nepredvidljivo, koju ima moć, kako se od vala do vala poigrava tom igračkom zvanom brod, ne zna kako je u datim okolnostima teško pronaći pravo rješenje kako se iz tog vražjeg vrtloga izvući, pogotovo kada otkažu svi pogonski strojevi. Kada ostanete na milost i nemilost majci prirodi, mali su izgledi da se izbavite iz toga pakla, naglasio je kapetan Stipanović.

> *Nikada nije točno utvrđeno, a nije ni moglo biti jer nema nikakvog zapisanog traga, potonuo je »Dunav« u najveći ponor Tihog oceana*
>
> Zvonimir Stipanović

Od Triglava do Skopja

Dodao je da su o ovoj tragediji pisali svi mediji u tadašnjoj Jugoslaviji, od Triglava do Skopja.

- Pratilo se i pisalo iz sata u sat na svim jezicima i pismima jer se s nevjericom pratila kob čitave posade, a bilo ih je 32. Nada i osjećaj, neizvjesnost i tuga smjenjivali su se u očekivanju vijesti i praćenju sudbine broda i posade. Mnogi kapetani-pomorci jednostavno će reći: »Srce oluje-fortunala ne može se prepričati nego je treba doživjeti i preživjeti«, ispričao je kapetan Stipanović. On je brojnim okupljenim pročitao biografije dvojice kostrenskih pomoraca koji su stradali tog 27. prosinca 1981. godine, zapovjednika kapetana Srećka Vukoše, rođenog u Kostreni sv. Barbari i mornara Tomislava Juretića, rođenog u Martinovom Selu.

Iako je komemoracija održana kako bi se obilježila 45. godišnjica tragedije broda »Dunav«, okupljeni su se sjetiili i tragedije tankera »Petar Zoranić« koja se dogodila prije 65 godina u Bosporu, 14. prosinca 1960. godine.

- Na putu iz Crnog mora grčki tanker »World Harmony«, u balastu ploveći kroz tjesnac u suprotnom smjeru, sudario se s brodom »Petar Zoranić«. U tom sudaru na zapovjedničkom mostu život su izgubili kapetan Ante Sablić i drugi časnik palube Andrija Grdaković, obojica iz Kostrene sv. Lucije. Od brojnih eksplozija i u gorućem moru život je izgubio 21 član posade. Spasilo ih se ukupno 28 i dvije supruge članova posade, kazao je kapetan Stipanović.

Među spašenima bio je Srećko Đuranović koji se prisjetio svih strahota kojima je svjedočio toga kobnog dana.

Na kraju komemoracije kapetan Stipanović obiteljima pokojnika zaželio je mir Božji, a svim pomorcima, gdje god bili - mirno more.

Potonuće »Šabca«

Budući da će se uskoro navršiti 64. godišnjica potonuća broda »Šabac«, 7. siječnja 1962. godine, na komemoraciji je navedeno da je toga dana oko 23 sata britanski brod »Dorrington Court« naletio i udario s lijeve strane u skladište broj 1 broda »Šabac« koji je uslijed siline udara u roku od nekoliko minuta potonuo. Nesreća se dogodila nekoliko milja od Dovera, od 33 člana posade petorica su spašena, a petorica su uslijed hipotermije i šoka preminula na brodovima spasiteljima. Među stradalima su bili upravitelj stroja Zvonimir Šušlić, a među nestalima prvi časnik stroja Stanko Smokvina, obojica iz Kostrene Sv. Lucije.

Komemoracija u Narodnoj čitaonici u Kostreni sv. Barbari

Kostrenjani koji su život izgubili u potonuću broda »Dunav«

Glazbeno društvo iz Kastva tradicionalno je zaključilo godinu s dva nastupa, Božićnim i Novoletnjim koncertom

Spinčićeva muzika ne priznaje žanrovske granice

KASTAV Glazbeno društvo Spinčići tradicionalno je zaključilo godinu blagdanskim koncertima. Na Božić su u okviru središnje mise održali Božićni koncert u crkvi sv. Jelene Križarice, dok je dan kasnije, na Svetog Stjepana, u Boćarskom domu »Slavko Stanić« održan uvijek iščekivani Novoletnji koncert.

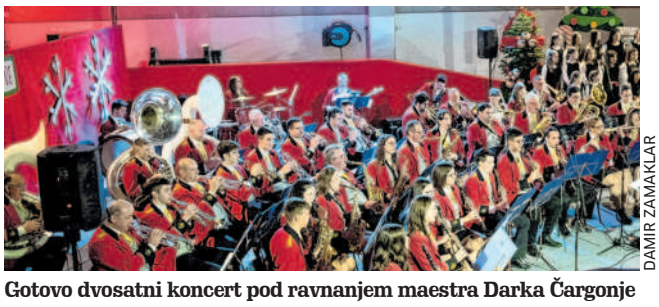
Publika je i ove godine u velikom broju ispunila dvoranu, a gotovo dvosatni koncert pod ravnanjem maestra Darka Čargonje proveo je slušatelje kroz raznolike glazbene stilove i zemlje svijeta. Program je otvoren skladbom »Great Movie Marches«, kompilacijom filmskih tema iz poznatih naslova poput »Mosta na rijeci Kwai«, »Star Treka« i »Indiane Jonesa«.

Uslijedio je »Glenn Miller Medley«, s istaknutim solističkim dionicama, te skladba »The Night of Louis Prima« u aranžmanu Kevina Cerovca, koja je publiku podsjetila na energiju jazza i swinga. Nakon teme iz filma »Flashdance«, posebno zanimanje izazvala je skladba »Metal«, u kojoj su objedinjeni hitovi Black Sabbatha, Iron Maidena, Scorpionsa i Ozzyja Osbournea, potvrdivši da Spinčići s lakoćom prelaze žanrovske granice.

Gosti večeri bili su pjevački zbor i dječja klapa Dominus iz OŠ »Fran Franković« na Drenovi, koji su se predstavili skladbama »Banaha« i »Gospo, ajde doma«, a uz pratnju Spinčića izveli su i pjesmu »Neka cijeli ovaj svijet« iz mjuzikla »Jalta, Jalta«, snažno prihvaćenu od publike.

POLA STOLJEĆA

Prava zvijezda večeri ipak je bio dugogodišnji vrsni trubač Spinčićeve muziki neumorni Ratko Dukić koji već 50 godina svojim glazbenim izvedbama oduševljava publiku

DAMIR ZAMAKLAR
Gotovo dvosatni koncert pod ravnanjem maestra Darka Čargonje

Karin Kuljanić nastupila je s nekoliko svojih hitova, a posebno oduševljenje izazvale su pjesme »Neka jubav moja sa« i »Zami me sobun sakamo«, izvedene uz orkestar, čime je nakon tridesetak godina obnovljena suradnja sa Spinčićima.

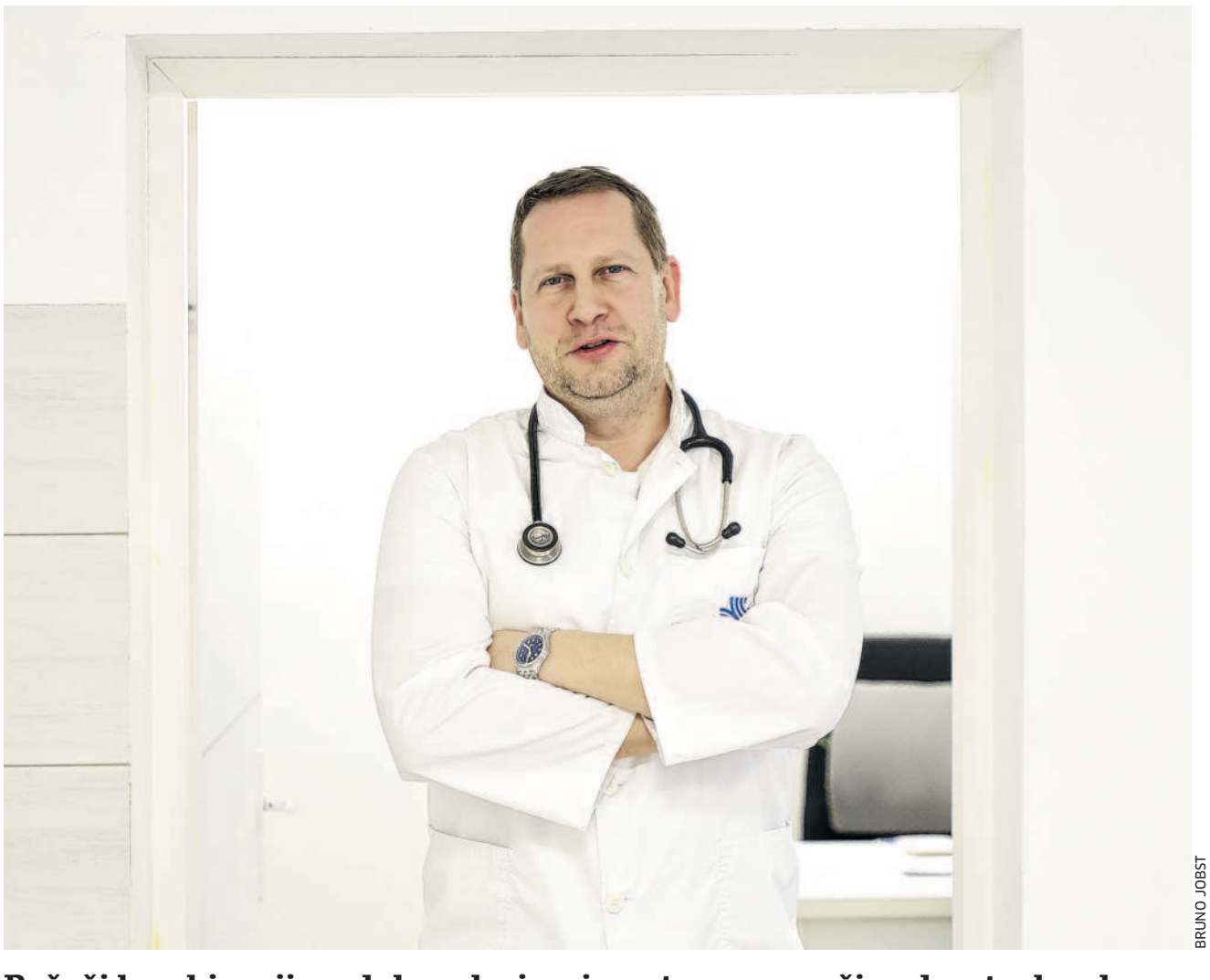
Pri kraju koncerta predsjednik Zoran Butorac dodjelio je nagrade brojnim ovogodišnjim jubilejcima – pet »srebrnih plaketa« za 15 i 20 godina članstva u Društvu te pet »zlatnih paketa« za 25 i 30 godina vjernosti društvu. No, prava zvijezda večeri ipak je bio dugogodišnji vrsni trubač Spinčićeve muziki neumorni Ratko Dukić koji već pola stoljeća svojim glazbenim izvedbama oduševljava publiku. Završnicu su obilježile božićne skladbe, Straussovi valceri i nezaobilazni »Radetzky marš«, a na bisu i »Jubilejna koračnica« uz solo harmoniku Tina Prančevića.

V. MRVOŠ

RECITE ZBOGOM PUŠENJU **Specijalist pulmologije Ivan Štefanac upozorava na rizike**

Zabluda je da su e-cigarete manje štetne od duhanskih

Tomislav PRUSINA

BRUNO JOBST

Pušači kombinacijom duhanske i e-cigarete zapravo čine dvostruko zlo svom organizmu. Kratkotrajna upotreba e-cigareta dovodi do EVALI sindroma, a dugotrajna do ozbiljnih plućnih i kardiovaskularnih problema

Statistike pokazuju da sve veći broj aktivnih pušača, onih koji konzumiraju klasične duhanske proizvode, kombinira duhanske s e-cigaretama, a mnogi od njih prelaze samo na e-cigarete misleći da time čine manje zlo svom organizmu.

Specijalist pulmologije Ivan Štefanac iz specijalističke pulmološke ambulante Doma zdravlja Osječko-baranjske županije, tvrdi, međutim, da oni prvi, koji kombiniraju duhanske i e-cigarete, zapravo čine dvostruko zlo svom organizmu, a da konzumacija samo e-cigareta također dovodi do dalekosežnih posljedica za zdravlje, ponajprije za respiratorni, a potom i za kardiovaskularni i neurološki sustav.

Posljednjih su desetak godina u Hrvatskoj sve prisutnije e-cigarete, čija je popularnost rasla u vrijeme COVID-a, ali i u postpandemijskom razdoblju, kada postaju trendy te sve zanimljivije i pristupačnije posebno mlađoj populaciji, maloljetnicima i adolescentima. Naizgled e-cigarete djeluju manje opasne, benigne, lako pristupačne, prezentiraju se kao jednostavno prenosive jer stanu u džep ili torbicu i kao prednosti ističu da se ne moraju dodatno paliti upaljačem ili šibicama. Pogrešno je misliti kako su e-cigarete neškodljive za zdravlje iako većina e-cigareta, prema deklaracijama, sadrži samo nikotin, a temperature ostvarene gorenjem osjetno su niže nego kod paljenja klasične cigarete.

EVALI sindrom

Dr. Štefanac tvrdi kako je, s medicinskog gledišta, riječ o golemoj zabludi kada se govori kako su e-cigarete sigurna zamjena za one klasične i da su totalno neškodljive za zdravlje pušača.

- Prema dostupnoj medicinskoj literaturi, u posljednje vrijeme upotreba e-cigareta i srodnih proizvoda stvara akutne poremećaje, a dugotrajna, višegodišnja upotreba izaziva nastanak kroničnih poremećaja plućnog sustava. Posebice se stavlja naglasak na relativno novi pojam kao što je EVALI sindrom, objašnjava Štefanac.

EVALI sindrom (engleski e-cigarette or vaping product use-associated lung injury) akutna je respiratorna bolest pluća izazvana upotrebom e-cigareta ili »vaping« proizvoda.

- Potrebno je educirati građane da su e-cigarete vrlo štetne za zdravlje te da kratkotrajna upotreba dovodi do EVALI sindroma, a dugotrajna može dovesti do ozbiljnih plućnih i kardiovaskularnih problema. Dugotrajnom se upotrebom e-cigarete mogu razviti intersticijske bolesti pluća te KOPB - kronična opstruktivna plućna bolest, kao najteži oblik opstruktivne plućne bolesti koji zahtijeva kronično liječenje uz upotrebu medikamenata - kolokvijalno rečeno »pumpica«, ističe.

> *Iako postoji velik rizik i od nastanka KOPB-a te, naravno, i od nastanka karcinoma pluća, i dalje se nekako provlači priča da je pušenje e-cigareta bolja alternativa konzumaciji klasičnih cigareta. To je, jednostavno, zabluda na koju trebaju apelirati i obiteljski liječnici i pulmolozi*

Prema njegovim riječima posljednjih je nekoliko godina primijećeno više slučajeva akutnog »trovanja« e-cigaretama u Ujedinjenom Kraljevstvu i SAD-u, a akutno trovanje manifestni je oblik EVALI sindroma.

- EVALI sindrom je, dakle, vrlo ozbiljna akutna respiratorna bolest koja nastaje pri udisanju e-cigareta, ali i drugih proizvoda iz skupine duhanskih sličnih proizvoda, odnosno vape uređaja te može završiti i fatalno respiratornim distress sindromom. Iako postoji velik rizik i od nastanka KOPB-a te, naravno, i od nastanka karcinoma pluća, i dalje se nekako provlači priča da je pušenje e-cigareta bolja alternativa konzumaciji klasičnih cigareta. To je, jednostavno, zabluda na koju trebaju apelirati i obiteljski liječnici i pulmolozi. Teška je zabluda prebacivanje pacijenata s klasičnih na e-cigareta. Najbolja je odluka potpuni prestanak pušenja, odnosno ako je moguće i ne započinjanje pušenja bilo koje vrste cigareta - poručuje Štefanac.

Naglašava da e-cigarete pogotovo štete dišnom sustavu mladog organizma, kod maloljetnika i starijih punoljetnika, baš kao što je u posljednjih 30-40 godina znanstveno dokazano da je cigaretni dim glavni uzročno-posljedični dokazani faktor nastanka karcinoma pluća.

- Kada govorimo o korištenju e-cigareta, treba spomenuti da je vrlo mala razlika u kardiovaskularnom riziku u odnosu prema klasičnom pušenju cigareta. Prema dostupnoj literaturi, pušači e-cigareta imaju 1,8 posto veću mogućnost srčanoga udara nego što to imaju nepušači, taj je postotak kod konzumenata klasičnih cigareta 2,7 posto veća nego kod nepušača - ističe osječki pulmolog navodeći kako taj podatak nikako ne smije biti adut za posezanjem za e-cigaretom ili za prelazak s klasičnih na e-cigarete.

Prestanak pušenja

Smatra, naime, da bi pušači prije svega trebali potpuno prestati pušiti, a ne zamjenjivati klasične cigarete s e-cigaretama.

- Ljudi često zaboravljaju da pušenjem cigareta, osim u ovom slučaju akutnog EVALI sindroma, mogu razviti tešku plućnu bolest KOPB, odnosno kroničnu opstruktivnu plućnu bolest, koja je teška i kronična ireverzibilna plućna bolest koja uništava plućne alveole te izaziva teške posljedice za kardiorespiratorni sustav, povećava rizik od infarkta, rizik od moždanog udara, remeti kvalitetu života, a u konačnici pušenjem kod većeg broja pacijenata uz KOPB će se razviti i karcinom pluća. Osim EVALI sindroma, dugotrajno korištenje e-cigareta dovodi do stvaranja težih bolesti plućnog tkiva jer se sastojci e-cigareta talože u donjim - bazalnim slojevima pluća te u konačnici dolazi do ireverzibilnog propadanja plućnog tkiva praćeno upalnim stanjima i pogoršanjima bolesti te čestim hospitalizacijama. Prema postojećim člancima koji su dostupni na medicinskim bazama podataka, velika je vjerojatnost da će osobe koje nastave koristiti e-cigarete imati, u konačnici, težu kliničku sliku nego pušači klasičnih cigareta - pojašnjava dr. Štefanac.

Dodaje da se EVALI sindrom očituje kliničkim simptomima kao što su kašalj i zaduha, odnosno osjećaj nedostatka zraka ili, kako pacijenti opisuju, otežano disanje i osjećaj pritiska u prsnom košu te probadanje u prsištu.

- Klinički se pacijenti loše osjećaju, auskultatorno se mogu čuti bronhitični zvukovi, pacijenti često kašlju, a kašalj je praćen produktivnim sekretom, te imaju veći rizik od infekcija respiratornog sustava. Slikovnim metodama kao što je RTG snimka pluća mogu se vidjeti kronične promjene na plućnom tkivu te emfizem pluća - pojašnjava simptome kojima se bolest može prepoznati.

CT je pak »zlatni standard« za dijagnozu plućnih promjena izazvanih spomenutim sindromom.

- Plućnim testovima koji su glavna metode za dijagnozu te praćenjem progresije plućnih bolesti ponajprije spirometrijskim testiranjem te mjerenjem difuzijskog kapaciteta pluća pokazuje se ozbiljnost situacije nastale korištenjem duhanskih proizvoda. Na tim pretragama možemo uočiti promjene u plućnom statusu pušača koje nastaju višegodišnjim uživanjem duhanskih proizvoda.

Dugotrajnim korištenjem klasičnih, ali i e-cigareta nepovratno dolazi do propadanja plućne funkcije. Na spirometriji mjerimo pad vrijednosti FEV1 i FVC te Tiffno indeksa - navedene vrijednosti upozoravaju na opstrukciju dišnog sustava te nam omogućuju liječenje pacijenata - navodi Štefanac.

Prema njemu je glavna i prva metoda liječenja pacijenata njihova odluka o apsolutnom prestanku pušenja. Smatra da pulmolozi, ali i svi ostali liječnici, trebaju apelirati na građane za potpuno odbacivanje svih vrsta cigareta.

1%
razlika je u kardiovaskularnom riziku između e-cigareta i klasičnih cigareta

iSTOCK

Što se može naći u e-cigaretama

U e-cigaretama i ostalim sličnim duhanskim proizvodima osim nikotina mogu se naći i druge štetne tvari - molekule koje osim stvaranja ovisnosti mogu biti i kancerogene. Ljudi ne mogu sa sigurnošću znati što se sve nalazi u klasičnim, ni što se nalazi u e-cigaretama.

Neka istraživanja pokazuju da se u nekim proizvodima osim nikotina nalaze i razni zaslađivači kao što je manitol koji stvara ovisnost o cigaretama, štetni alkohol propilen, te vitamin E acetat i razne druge kancerogene tvari. Dugotrajno korištenje e-cigareta stvara ožiljke na plućima i remetiti normalnu distribuciju kisika, te izlaz CO2 iz stanice, dovodi do bržeg starenja, stvaranja slobodnih radikala, hiperventilacije pluća te nastanka emfizema pluća - zaključuje Štefanac.

NEDJELJNI plus!

Sjajna enogastronomska scena Kvarnera na razdjelnici godina mogla bi dobiti kariku koja nedostaje

1%
udio je poljoprivrede PGŽ-a u ukupnoj hrvatskoj proizvodnji

200 ha
ukupna je površina vinograda u cijelom PGŽ-u

BEZ MASLINIKA, VINOGRADA I POLJA, TANJUR JE SAMO SCENOGRAFIJA

Da bi sadržaj današnjih tanjura gostima, posebno strancima, bio po volji, mora imati jako naglašenu autohtonost. Sve je u redu kad govorimo o kvarnerskom plavom polju jer tu je bogatstvo - od tune do škampa - fantastično, no ona zelena su skoro - nepostojeća. A kako nam je jednom objasnio hrvatski kuharski guru Zdravko Tomšić: sve velike gastronomije nastale su isključivo na - autohtonoj poljoprivredi, ona ih je i inicirala

Edi PRODAN

Bolno iskrena. Ali da bi se stvari konačno počele mijenjati nabolje - jedino moguća. Izjava župana Ivice Lukanovića kako je jedan od najvećih gospodarskih potencijala Primorsko-goranske županije zapušten do boli. Poljoprivreda.

- Jedan od gospodarskih prioriteta je oživljavanje poljoprivrede u Primorsko-goranskoj županiji jer ona čini samo jedan jedini posto sveukupnosti hrvatske proizvodnje. Kako bismo promijenili tu poražavajuću činjenicu, pokrenut ćemo niz mjera zaštite i podrške, s fokusom na mediteranske kulture poput vinogradarstva i maslinarstva, ali i općenito na autohtone kulture, naglasio je Lukanović.

I ne samo da je najavio, nego je i pokrenuo niz aktivnosti. S obzirom na to da iznimno cijeni znanost, učinjeni su inicijalni iskoraci suradnje s Institutom za poljoprivredu i turizam u Poreču te Agronomskim fakultetom u Zagrebu. Neće se ništa pokretati »na slijepo«, već isključivo na znanstvenim postavkama i ispitivanjima koja će prethoditi konkretnim investicijama, pripremama zemljišta i sadnji.

POTRAGA ZA ZEMLJIŠTEM

Ono što je također jako značajno, župan Lukanović se dao u »potragu« za poljoprivrednim zemljištima koja se dala u trajni najam. Iako je jedno od čestih opravdanja poljoprivredne inferiornosti ono » Kvarner nije Istra, nema kvalitetnih zemljišta, već je - krš i kamen«, ili ono o enormnoj vlasničkoj rascjepkanosti, jako često vlasnika »rasutih po svijetu« te kako je nemoguće doći do površina koje bi bile dovoljne za konkretne investicije, slika i situacija nisu baš takvi. Ima dakako u svemu tome istine, no apsolutno je nemoguće da toliko raznolika i klimatski zanimljiva županija ne participira u poljoprivrednoj proizvodnji s onoliko posto koliko participira u fizičkoj površini. Iako podaci nisu još službeno potvrđeni, »pronađen« je velik zemljišni kompleks pod županijskom ingerencijom - »državno zemljište« - koji će se, nakon znanstvenih ispitivanja, namijeniti poljoprivredi, konkretno sadnji velikog maslinika. Riječ je o zemljištu na jednom od kvarnerskih otoka koji slovi kao »težak« za razvoj poljoprivrede. Sva dosadašnja istraživanja pokazuju sasvim suprotno, velik potencijal za proizvodnju vrhunskog maslinovog ulja za kojim gastronomija Kvarnera ima jako veliku potrebu.

A da je Lukanoviću za vjerovati kad je u pitanju razvoj autohtone poljoprivrede i njezinih produkata, jako je dobar dokaz - kastavska belica. Nekad omalovažavana kupaža bijelog vina koja se sastoji od grožđa malvazije i niza rijetkih, skoro izgubljenih sorti - mejsko, divjaka, verdić, brajkovac. Lukanović je okupio tim, na čelu s dr. Edijem Maletićem, profesorom na zagrebačkoj Agronomiji, enologom, kao i ponajboljim hrvatskim stručnjakom za istragu genetike pojedinih sorti vinove loze, okupio je i vinske zaljubljenike Kastavštine, i krenuo. Najprije je utvrđena autohtonost, kasnije se razvio matičnjak tih sorti, krenulo je jačanje proizvodnje, da bi danas belica na Decanteru, »vinskom svjetskom prvenstvu«, dobivala najznačajnije medalje. I ne manje važno - jako visoke ocjene dobiva i pjenušac razvijen od belice!

VINSKI INDIANA JONES

A kad smo s belicom stigli do vina, tu je i Zadruga Kvarnerska vina. Sustav je to koji objedinjava najvažnije županijske vinare, institucije turizma na čelu s TZ-om Kvarnera, enologe, marketinške stručnjake, te fantastični tim sommeliera i svojih ambasadora. Ima i vinskog »Indiana Jonesa«, enologa s diplomom zagrebačkog Agronomskog fakulteta vinogradara te dakako vinara Ivicu Dobrinčića. On je jedan od istinski malog broja hrvatskih proizvođača loza kao sadnog materijala, kao i istraživač koji oživljava skoro izumrle kvarnerske autohtone sorte. Zadruga posluje na iznimno kvalitetan način, prisutna je na brojnim sajmovima, a pred međunarodni sud Decantera inicijalno je zakoračila zahvaljujući direktorici TZ-a Kvarnera Ireni Peršić Živadinov. Koja je pak dugo i kvaliteno pripremala kandidaturu Kvarnera za status Europske regije gastronomije što počinje ovog četvrtka, prvog dana 2026. godine. A da bi gastronomija bila potpuna, apsolutno je neizostavna njezina - enološka komponenta. Kvaliteta kvarnerskih vina, prihvaćenost žlahtine, velik potencijal za bogatu scenu pjenušaca su bili neupitni, no da bi se dobilo međunarodnu prepoznatljivost i najpoznatiji globalni pečat kvalitete, bez Decantera ne ide. S njega su se kvarnerska vina vraćala s pregršt medalja. Priča je na taj način bila zaokružena. No, nešto je i daje nedostajalo: samopriznanje, pogled istini u oči, kako je sveukupna kvarnerska proizvodnja vina toliko mala da bi se mogla nazvati čak ni patuljastom. Riječ je o nešto više od 200 hektara površne pod vinogradima, od čega je golema većina na samo dva nevelika polja - Vrbničkom i Pavlomirskom. Koliko god bila s razlogom popularna, žlahtina čak ni na Krku nije u stanju biti - najprodavanija. Belica sa svojim količinama praktično ima »zabranu« napuštanja Kastva kako bi je barem tamo ugostitelji imali na raspolaganju čitave godine. I to tako da je ne nude previše jer je ima u količini manjoj od potrošnje dvadesetak boca dnevno. Kvarnerska vina su sjajno posložena institucija koja je sagradila savršenu fasadu kvarnerskih vina, ali unutra nema zidova ili međukatnih konstrukcija, nema prostorija, naprosto nema - temelja. Jer temelji kvarneskih vina moraju izrasti s danas zapuštenih poljoprivrednih površina. Što konačno, zahvaljujući Lukanoviću pa tako i njegovom iskustvu s belicom dok je bio gradonačelnik Kastva, kreće s mrtve točke.

IZ DRUGIH KRAJEVA

Dakako, vratimo li se gastronomiji, da bi sadržaj današnjih tanjura gostima, posebno strancima, bio po volji, mora imati jako naglašenu autohtonost. Sve je u redu kad govorimo o kvarnerskom plavom polju jer tu je bogatstvo - od tune do škampa - fantastično, no ona zelena su skoro - nepostojeća. A kako nam je jednom objasnio hrvatski kuharski guru Zdravko Tomšić: sve velike gastronomije nastale su isključivo na - autohtonoj poljoprivredi, ona ih je i inicirala. Poljoprivrednici su pak u Primorsko-goranskoj županiji toliko rijetki da čim se netko pojavi - dobije duplericu u novinama. I tu je dakle situacija slična kao s vinarima jer namirnice dolaze iz drugih krajeva da bi se onda na Kvarneru ukomponirale u niz - domaćih jela. Svakako, podloga za EU regiju gastronomije su sjajni restorani, onih nevjerojatnih 25 kilometara od Viškova i Kastva, pa preko Rijeke do Mošćeničke Drage koja primjerice ima čak četiri restorana s Michelinovom oznakom. S gastronomijom visoke klase na Lošinju, bogato strukturiranom i naglašeno autohtnoj recepturi gatronomije Krka, Crikvenice, Vinodola, sve do Raba. Kao i velikim, značajnim iskorakom Gorskog kotara koji polako stvara apsolutno svoj cooking book. Chefova, tradicije, stručnih škola - svega što treba da bi se bilo jedinstvenim na europskom gastronomskom nebu. Svega. Osim poljoprivrede.

LOPARSKI PUMIDORI

Na kraju smo godine čija enogastronomska inventura pokazuje - jako dobre rezultate. Decanteri vinima, Michelin restoranima. U čašama i nemali broj autohtonih sorti, da o izvrsnosti tanjura ni ne govorimo. Godina koja uskoro počinje donosi ključne nove iskorake jer put koji je osmislila TZ Kvarnera pod dirigentskom palicom Irene Peršić Živadinov Europsku regiju gastronomije Kvarner trajno će upisati u adresare gastronomada i općenito svih turista kojima je upoznavanje nekog kraja nemoguće bez enogastronomske komponente. Sve će dakle i 2026. biti divno i krasno, no da se nije ove, izmičuće godine pojavio Lu-PI - Lukanovićeva poljoprivredna inicijativa, bojimo se da bi ta sjajna predstava imala velikih problema u budućnosti. Ili, u najmanju ruku, izostanak krajnje smislenosti. Jer nema boljeg i dohodovnijeg izvoza od onog kad primjerice »loparske pumidore« izvezeš preko restoranskog tanjura. Uzmemo li bocu žlahtine - ona u klasičnom izvozu postiže cijenu od nekoliko eura, koliko bi morala biti ponižena kako bi se našla u velikim stranim sustavima trgovina prehranom. Kad je prodate u restoranu, uz tanjur stranog gosta cijena je desetak puta veća! Uostalom, davno je to lijepo objasnio Ivan Jakovčić kad je pokretao istarsku, malvazijsku vinsku revoluciju. No, nemate li vlastite proizvodnje, prodajete li uvozno, smislenost Europske regije gastronomije se u ekonomskom dijelu značajno smanjuje. Loparski ili onaj s fantastičnog fliša Suska, nikako ne San Marzano pomidor. Limuni s Lošinja, pravi, autohtoni, najsjeverniji u slobodnom rastu, oni koji traju mjesecima bez ikakvih deformacija i sve što se od njih može proizvesti, nikako ne talijanski limoncello, suhe smokve s Krka, ne uvoz iz Turske. Imati cresko maslinovo ulje koje je prvo hrvatsko ulje s EU oznakom izvornosti, još tamo od 2013. godine, a ne povećavati nasade?! Pa nije li to grijeh! Imati županiju koja na malom prostoru ima klimatska područja čitavog kontinenta - od goranske planinske klime do lošinjskog arhipelaga po kojem slobodno rastu agrumi, a u cjelovitosti hrvatske poljoprivrede imati samo jedan jedini posto udjela! Kako ono kaže popularna pjesma hvatskih navijača koja progovara - ovdje nitko nije normalan.

Očekuje nas bogata, jako dobra enogastronomska 2026. godina, spomenimo i to da u Kraljevici nastaje središnja Hrvatska vinska kuća, ali nekako se možda najviše veselimo naslovima o porastu vinogradarskih površina za dvadesetak posto, novim tisućama posađenih stabala masline, lošinjskim limunima, goranskim medovima i likerima. U očekivanju tih dana i takvih vijesti, u očekivanju rezultata hrabrog Lukanovićevog pogleda u oči istine, nazdravimo dolasku 2026. nekim od kvarnerskih pjenušaca. I zaželimo im da u nekom doglednom, razumnom vremenu budu najzastupljeniji i najprodavaniji u restoranima Europske regije gastronomije.

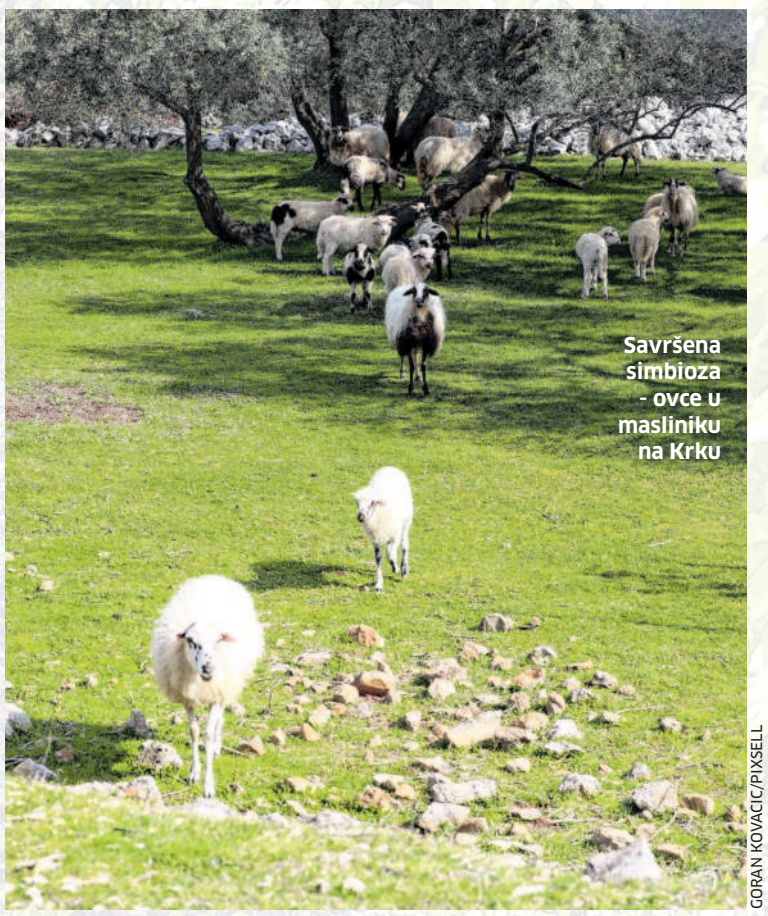
VEDRAN KARUZA

Jedan od gospodarskih prioriteta je oživljavanje poljoprivrede u Primorsko-goranskoj županiji jer ona čini samo jedan jedini posto sveukupnosti hrvatske proizvodnje. Kako bismo promijenili tu poražavajuću činjenicu, pokrenut ćemo niz mjera zaštite i podrške, s fokusom na mediteranske kulture poput vinogradarstva i maslinarstva, ali i općenito na autohtone kulture

IVICA LUKANOVIĆ

Kvarnersko plavo polje krije bogatstvo - od tune do škampa

Savršena simbioza - ovce u masliniku na Krku

GORAN KOVAČIC/PIXSELL

Renata Marević, predsjednica Udruženja nautičkog turizma i Grupacije marina HGK-a

VEĆINA HRVATSKIH MARINA ULAZI U ZAVRŠNI CIKLUS KONCESIJA

5-6
godina – razdoblje u kojem većini marina istječu koncesijski ugovori

Cijeli sektor suočava se s kadrovskim problemima, nedostatkom stručne radne snage koja može na autentičan način predstaviti destinaciju, osigurati sigurnost plovidbe i pružiti doživljaj

Budući da brojnim marinama rokovi istječu za pet do šest godina, nalaze se u situaciji u kojoj je dugoročno planiranje iznimno otežano. Ako se pitanje koncesija ne riješi na vrijeme, posljedice neće osjetiti samo marine, nego i destinacija kao cjelina, budući da marina ostavlja prvi i posljednji dojam nautičkom gostu, ali i predstavlja ključnu infrastrukturu koja omogućuje distribuciju turističkog prometa duž cijele obale

Alenka JURIČIĆ BUKARICA

Nautički je turizam u trenutku snažnih globalnih promjena. Konkurencija raste, tehnologija napreduje golemim koracima, a gosti postaju zahtjevniji nego ikada prije. Renata Marević, novoizabrana predsjednica Udruženja nautičkog turizma HGK-a i Grupacije marina HGK-a, istaknula je na početku razgovora kako Hrvatska ima sve preduvjete za vodeću ulogu u tom procesu, no to će biti moguće samo uz stabilan regulatorni okvir, posebno kada je riječ o produženju koncesija, i uz ustrajna ulaganja u digitalizaciju, sigurnost, održivost i ljude.

NEJEDNAK RAST

Što su najvažniji naglasci ove nautičke godine?

- Nautička 2025. u Hrvatskoj bila je godina stabilnog, ali nejednako raspoređenog rasta. Marine su ostvarile dobre rezultate, uz određeno povećanje fizičkih i financijskih pokazatelja, uglavnom u skladu s planovima, te uz visoku razinu zadovoljstva gostiju. U nekima je primijećen manji pad tranzitnih noćenja, uglavnom kao posljedica potresa u čarter-sektoru, no takvi pomaci nisu narušili ukupnu stabilnost poslovanja. Ono što se jasno vidi je da potražnja za kvalitetnim vezovima i sigurnim okruženjem nastavlja rasti, a gosti sve više vrednuju profesionalne procese, dostupnost tima, tehnološke standarde i cjelokupni doživljaj u marini.

Ipak, iza ove pozitivne slike stoji realnost koja zabrinjava sve veći broj koncesionara, a to je činjenica da većina hrvatskih marina ulazi u završni ciklus koncesijskih ugovora. Budući da brojnim marinama rokovi istječu za pet do šest godina, nalaze se u situaciji u kojoj je dugoročno planiranje iznimno otežano. To razdoblje, premda zvuči dovoljno dugo, u svijetu marina je zapravo izuzetno kratko, jer svako ozbiljnije ulaganje - bilo u rekonstrukciju gatova, modernizaciju energetskih sustava, digitalne platforme ili sigurnosnu opremu - ima višegodišnji investicijski horizont. Zbog nedostatka pravne sigurnosti, dio ulaganja već sada mora biti odgođen ili smanjen, što stvara svojevrsni razvojni vakuum. Ako se pitanje koncesija ne riješi na vrijeme, posljedice neće osjetiti samo marine, nego i destinacija kao cjelina, budući da marina ostavlja prvi i posljednji dojam nautičkom gostu, ali i predstavlja ključnu infrastrukturu koja omogućuje distribuciju turističkog prometa duž cijele obale.

Usporedno s time, čarter-sektor je ovu godinu dočekao u mnogo zahtjevnijem okruženju. Iako potražnja, osobito u luksuznom segmentu, ostaje solidna, tržište je opterećeno strukturnim neravnotežama. Flote u Europi i u Hrvatskoj posljednjih su godina rasle brže nego potražnja, a konkurencija na Mediteranu postala je izrazito intenzivna. Gosti rezerviraju kasnije nego ikad, uspoređuju veći broj opcija i imaju iznimno visoka očekivanja u pogledu fleksibilnosti, transparentnosti, sigurnosti i personaliziranog pristupa. U hrvatskom čarteru posebno je izazovno sa srednjim segmentom ponude, u kojem se susreću visoki operativni troškovi, povećana ponuda plovila i veliki pritisak na cijene. To zahtijeva od operatora da brže nego ikad moderniziraju svoje sustave rezervacija, unaprijede korisničku podršku i ulože u edukaciju posada, jer se doživljaj gosta u velikoj mjeri stvara upravo na brodu.

Dodatno, cijeli sektor suočava se s kadrovskim problemima, nedostatkom stručne radne snage koja može na autentičan način predstaviti destinaciju, osigurati sigurnost plovidbe i pružiti doživljaj.

U ovakvom okruženju postaje jasno koliko su marina i čarter međusobno povezani i koliko je važno njihovo usklađeno djelovanje. Gost ne doživljava ta dva segmenta kao odvojene cjeline; za njega je marina početna i završna točka putovanja, mjesto gdje želi sigurnost i jednostavan proces, dok od čarter-operatora očekuje profesionalnost, pouzdanost plovila i izvrsnu podršku tijekom plovidbe. Svako odstupanje u jednom segmentu narušava vrijednost drugoga.

SIGURNA DESTINACIJA

Očekivanja od nautičke 2026.?

- Ulazak u sezonu 2026. donosi određeni optimizam jer potražnja za Hrvatskom kao sigurnom i atraktivnom nautičkom destinacijom ostaje visoka. No sektor je u vrlo osjetljivom položaju. Neizvjesnost oko trajanja koncesija izravno utječe na spremnost marina da ulažu u infrastrukturu, na inovacije i na razvoj usluge. Istodobno, konkurencija u okruženju nikada nije bila jača. Italija provodi izuzetno ambiciozan investicijski ciklus u nove i modernizirane marine, Grčka i Turska intenzivno rade na širenju kapaciteta i poboljšanju kvalitete usluge; zemlje istočnog Mediterana i Bliskog istoka uvode nautičke koncepte koji kombiniraju luksuz, održivost i vrhunsku tehnologiju.

Globalni trendovi jasno idu u smjeru da »marina budućnosti« nije više samo siguran vez s dobrom infrastrukturom, nego digitalno upravljani sustav koji mjeri potrošnju resursa, komunicira s vlasnikom plovila u realnom vremenu, analizira rizike, brine o ekološkom otisku i istovremeno gostu nudi brzo, intuitivno i personalizirano iskustvo. Hrvatska ima velik potencijal da bude među predvodnicima takvog modela, ali samo uz stabilan regulatorni okvir i kontinuitet ulaganja. Uz sve to, važno je napomenuti da nagli rast cijena usluga može narušiti osjetljivu ravnotežu potražnje, osobito u segmentu dugoročnih korisnika. Hrvatska se mora razvijati prema kvaliteti, ali taj rast mora biti odgovoran i promišljen.

> »Pametna marina« više neće biti dodatna vrijednost, nego osnovni standard suvremenog poslovanja. No ni jedna marina ne može ozbiljno ulagati u takve sustave bez sigurnosti da će ulaganje moći amortizirati u razumnom roku, što nas ponovno vraća na pitanje koncesija

Može li se reći kako je Mediteran globalno najpoželjnija luksuzna nautička destinacija?

- Iako se Mediteran i dalje smatra prestižnom globalnom pozornicom za luksuznu nautiku - zahvaljujući svojoj razvedenosti, klimi, gastronomiji i kulturnoj baštini - brojna nautička tržišta izvan Europe razvijaju se iznimnom brzinom. Australija i Novi Zeland stvaraju potpuno nove standarde održivosti, Sjedinjene Američke Države i Kanada ulažu u pametne marine nove generacije, dok Karibi i zemlje Bliskog istoka snažno diversificiraju svoju ponudu i privlače goste visoke platežne moći.

Najnoviji rast pratimo na azijskom tržištu. Kina, Japan i zemlje jugoistočne Azije ulažu u suvremenu infrastrukturu, tehnološki napredne marine i sofisticirane servise. To potvrđuje i odluka da se sljedeća Svjetska konferencija marina ICOMIA 2027. održi u Šangaju, gradu koji postaje središte budućih globalnih trendova. U takvom kontekstu jasno je da Mediteran - i Hrvatska u njemu - mora zadržati tempo razvoja kako bi ostao relevantan i poželjan.

ODRŽIVOST I TEHNOLOGIJA

U kojem smjeru se nautika razvija prema održivosti?

- Na ICOMIA Svjetskoj konferenciji marina u Veneciji dominirale su teme koje će u sljedećih deset godina globalno oblikovati industriju: energetska učinkovitost, napredni sustavi upravljanja resursima, optimizacija infrastrukture, kruženje vode, sustavi za obradu otpada i standardi sigurnosti u eri sve veće digitalizacije plovila. Velik naglasak stavljen je i na alternativne oblike pogona - električne, hibridne, vodikove i druge sustave - koji postupno mijenjaju način na koji marine planiraju infrastrukturu i energetsku potrošnju. Hrvatska je u Veneciji predstavila svoje iskustvo i stručnost te je time potvrdila da je pouzdana nautička destinacija s profesionalnim kadrovima i visokim razinama sigurnosti. No istovremeno, globalni trendovi pokazuju da će prednost imati destinacije koje imaju hrabrosti i kapaciteta brzo ulagati u novu tehnologiju i prilagođavati se promjenama. To Hrvatska može, ali samo ako ima predvidiv pravni okvir.

Koliko tehnologija oblikuje iskustvo plovidbe?

- U posljednjih nekoliko godina tehnologija je transformirala način upravljanja marinama. Promjene su sve brže, kako u poslovanju, tako i u navikama i očekivanjima naših gostiju. Danas govorimo o sustavima koji kontroliraju potrošnju energije i vode, prepoznaju nesukladna stanja na plovilima ili na infrastrukturi, prate vremenske uvjete, stanje plovila u stvarnom vremenu, detektiraju požare u ranoj fazi i omogućuju preventivno djelovanje. AI modeli mogu pomoći u planiranju resursa, procjeni rizika, povećanju sigurnosti i optimizaciji operacija.

Gosti, s druge strane, očekuju jednostavnost i brzinu - od digitalnog check-ina i automatske rezervacije veza, do personaliziranih obavijesti i integriranih aplikacija koje im omogućuju da sve usluge imaju na jednom mjestu. U tom smislu »pametna marina« više neće biti dodatna vrijednost, nego osnovni standard suvremenog poslovanja. No, nijedna marina ne može ozbiljno ulagati u ovakve sustave bez sigurnosti da će ulaganje moći amortizirati u razumnom roku, što nas ponovno vraća na pitanje koncesija kao ključnog preduvjeta za razvoj.

LUKSUZ I AUTENTIČNOST

Što u današnje vrijeme znači luksuz u svijetu nautike te koliko je autentičnost destinacije i ponude na cijeni i kako po tom pitanju stoji Hrvatska?

- Današnji pojam luksuza sve manje se povezuje s isključivo materijalnim aspektima, a sve više s kvalitetom iskustva. Gosti žele privatnost, sigurnost, personaliziran pristup, povezanost s lokalnom zajednicom i osjećaj da doprinose očuvanju prostora u kojem borave. Hrvatska, sa svojom autentičnom obalom, lokalnim zajednicama, tradicijom i kvalitetnom i jedinstvenom gastronomijom, ima snažan temelj za taj tip iskustva. No da bi ostala u krugu najpoželjnijih destinacija, ključno je osigurati odgovorno upravljanje prostorom, stabilne investicijske uvjete i razvoj stručnog kadra koji može odgovoriti na očekivanja premium gosta.

Sve je izraženija transformacija marina iz tehničkih lučkih objekata u cjelovite centre boravka na moru. Umjesto da nude samo siguran vez i osnovne servisne usluge, sve veći broj marina razvija ambijente koji odlikuju resorte, s hotelskim i gastronomskim sadržajima, wellness i spa zonama, rekreacijskim površinama te ugodnim prostorima za druženje i opuštanje. Marina više nije samo mjesto na kojem će nautičar dobiti sve što treba za svoje plovilo, već i prostor u kojem pronalazi ono što mu treba osobno - mjesto na kojem želi provesti vrijeme.

U takvom modelu poslovanja međunarodni certifikati poput Golden Anchor i Clean Marina postaju posebno važni jer potvrđuju da marina dosljedno ispunjava stroge kriterije sigurnosti, održivosti i profesionalnog upravljanja.

Nautički turizam, osobito kada uključuje kvalitetan čarter, širok spektar usluga i održive tehnologije, donosi destinaciji visoku dodanu vrijednost. Presudno nije povećavati kapacitete, već ulagati u standarde, procese, znanja i tehnologiju koji osiguravaju dugoročno zadovoljstvo i povjerenje gostiju.

Profil suvremenog nautičara također je specifičan, on nije nužno »luksuzni gost« u klasičnom smislu, ali plovidbu doživljava kao svoj životni stil i spreman je ulagati u sigurnost, pouzdanost i autentičan doživljaj mora, i u svojstvu vlasnika broda ili kada unajmljuje plovilo u charteru. Njegova potrošnja obično je promišljena i usmjerena prema kvaliteti – bilo da je riječ o sigurnosnim rješenjima, gastronomiji, popratnim uslugama ili, naravno, i o vanjskom luksuzu. No premium doživljaj pritom nije određen isključivo razinom luksuza, nego osjećajem potpune kontrole i brige: da je plovilo sigurno, da je marina pouzdana i da su sve usluge dostupne brzo, jednostavno i nenametljivo, tako da gost može uživati u moru bez opterećenja. Naravno, to ima svoju cijenu, raspon potrošnje nautičara je proširen.

Jednako je važna i autentičnost destinacije. Nautičar želi živjeti i doživjeti obalu - od lokalne gastronomije i kulture do brodica, lučica i marina koje međusobno stvaraju mrežu iskustava. Dobro je da postoje marine i luke u razumnom međusobnom dosegu, jer putovanje između njih daje smisao samoj plovidbi.

> Nautički turizam, osobito kada uključuje kvalitetan čarter, širok spektar usluga i održive tehnologije, donosi destinaciji visoku dodanu vrijednost. Presudno nije povećavati kapacitete, već ulagati u standarde, procese, znanja i tehnologiju koji osiguravaju dugoročno zadovoljstvo i povjerenje gostiju

> Globalni trendovi jasno idu u smjeru da »marina budućnosti« nije više samo siguran vez s dobrom infrastrukturom, nego digitalno upravljani sustav koji mjeri potrošnju resursa, komunicira s vlasnikom plovila u realnom vremenu, analizira rizike, brine o ekološkom otisku i istovremeno gostu nudi brzo, intuitivno i personalizirano iskustvo. Hrvatska ima velik potencijal da bude među predvodnicima takvog modela, ali samo uz stabilan regulatorni okvir i kontinuitet ulaganja

Ervin PAVLEKOVIĆ

Hrvoje Hiršl, transdisciplinarni umjetnik i istraživač

UI POSTAJE JEFTIN I IZNIMNO UČINKOVIT ALAT MANIPULACIJE

LEONA TEODOROVIĆ

Brzim odgovorima, virtualnim agentima i mikronavođenjima i dopaminskim podražajima, UI postaje jeftin i iznimno učinkovit alat manipulacije - optimiziran prema psihološkim profilima svakog pojedinca. Umjetnost ne može zaustaviti tehnološke promjene, ali može stvoriti prostore u kojima ponovo uspostavljamo vlastitu percepciju, autonomiju i mogućnost razumijevanja, zaključuje Hiršl

Umjetnost ima mnogo uloga, ali jedna je od najvažnijih da bude refleksija društva i promjena kojima svjedočimo, pokušaj razumijevanja naše pozicije unutar društvenoga pejzaža, u kojem se umjetnik, ali i društvo nalaze, riječi su istaknutog i nagrađivanog hrvatskog transdisciplinarnog umjetnika i istraživača bogate međunarodne karijere Hrvoja Hiršla, koji s pogledom u budućnost kritički promišlja o umjetnosti i njezinoj ulozi, kao i onim društvenim silnicama koje nedvojbeno mijenjaju njezino naličje.

Neke od tih opservacija povezanih s društvenim mijenama, govori Hiršl, ponekad je i neugodno čuti, ali »upravo je to njihova funkcija: propitivanje ustaljenih stavova i znanja te osvjetljavanje tekućih događaja«, jer »umjetnost se ne bavi ljepotom, iako može pružati estetski doživljaj, nego taj doživljaj obično polazi od intelektualnog – ljepotu ne doživljavamo samim organom vida ili sluha, nego umom«.

- Upravo zato važno je promatrati ulogu umjetnosti i u širem povijesnom okviru. Uloga umjetnosti to je bitnija unutar ubrzanih društveno-tehnoloških promjena pred kojima se nalazimo, u trenucima preokreta, trenucima penjanja na novu civilizacijsku stepenicu. Neke od nama bitnih prekretnica koje su stvorile društvo u kojem danas živimo te radikalno mijenjale smjer civilizacije - renesansa kao kulturni preporod i pojava humanizma; fragmentacija rada industrijske revolucije, Prvi i Drugi svjetski rat, kao i Hladni rat, koji su potaknuli upotrebu kibernetike te postavili temelje modernog računalstva i interneta, radikalno su mijenjali odnos društva prema znanju, slici te stvarnosti - ističe umjetnik.

RADIKALNE PROMJENE

A UI revolucija, ističe, »već sad ima naznake radikalne promjene paradigme prema autorstvu, slici i viđenju stvarnosti« te se pojavljuje kao »veliki novi skok«, kao »revolucija čije su posljedice nekoliko velikih promjena«.

- Promjene se prije svega odnose na normaliziranje krađe intelektualnog vlasništva, a kao direktni utjecaj toga upravo gledamo izumiranje određenih intelektualnih profesija, što ih zamjenjuju automatizirane usluge (UI tvrtke su pokrale sve podatke koji su im bili dostupni o tome kako se određeni posao obavlja, pa su ga na temelju tih informacija automatizirale i suštinski pretvorile sve ljudske radnje u statističke nakupine informacija), sve do dezinformacija i Psyops (psihološkog) ratovanja, kojime se ljudi, ne bi li ih se učinilo podložnijima utjecaju, doslovno psihološki destabiliziraju. Usto, UI sustavi troše ogromne količine energije, pojačavaju pristranosti društva, preplavljuju digitalni prostor bezvrijednim sadržajem te počivaju na globalnoj mreži potplaćenog rada, a unatoč svome destabilizacijskom utjecaju ti sustavi zapravo nisu ni blizu onima profitabilnim - ocjenjuje Hiršl.

Iza svega toga, napominje umjetnik, krije se i »dublja ideološka struktura«, pa je UI svojevrsni »čekić koji popravlja švicarski sat, no onaj koji trenutačno radi više štete nego koristi«.

- UI revolucija i transhumanistički pogledi na budućnost ljudske vrste, u kojemu je civilizacija samo odskočna daska u stvaranju

DAMIR ŽIŽIĆ

Između vidljivog i nevidljivog, stvarnog i konstruiranog, umjetnost zadržava svoju najvažniju funkciju - da nas podsjeti da je realnost i dalje nešto što zajednički stvaramo, a ne samo nešto što nam se isporučuje

UI-ja, odraz su fatalističkih ambicija nekolicine tehnofeudalista koji žele posjedovati duha u boci – entitet koji ispunjava sve njihove želje – jer znaju da su finitni, i da ih virtualne trilijarde na računima neće spasiti od osam milijardi stvarnih ljudi, koji će se u jednom trenutku neminovno okrenuti protiv njih, osim ako ih dotad, opet s postizanjem vlastitih ciljeva, oni ne uspiju izluditi dezinformacijama, naoružati lažnim idejama i zavaditi međusobno. Antivakseri, ravnozemljaši, ekstremi woke ljevice i desnice - sve su to događaji kojima sve više svjedočimo, permutacije političkih pozicija koje nadilaze logiku činjenica, ali savršeno funkcioniraju unutar konstruirane stvarnosti, u kojoj je poželjno da ništa nema smisla. Apsurd nije nuspojava, nego alat. Protiv apsurda se ne možete boriti logikom - tumači Hiršl.

TEATAR APSURDA

Glede naše iskustvene zbilje i elementarne logike pak govori kako je »upravo to i cilj, razoružati nas, ostaviti nas bespomoćnima u svijetu u kojem ništa nije stabilno, u kojem više ne postoji realnost za koju se možemo čvrsto primiti«, pa »realnost postaje uvećan teatar apsurda, na razini planeta«.

- Umjetna inteligencija se kao stroj za destabilizaciju percepcije savršeno uklapa u te ambicije. Ono što je još jučer bilo nemoguće, danas je trivijalno; stvaranje ultrauvjerljivih vizualnih podražaja i milijuna lažnih profila koji preplavljuju komunikacijske kanale, iskrivljuju stvarnost i sustavno oduzimaju društvu mogućnosti kritičkog mišljenja. Brzim odgovorima, virtualnim agentima i mikronavođenjima i dopaminskim podražajima, UI postaje jeftin i iznimno učinkovit alat manipulacije - optimiziran prema psihološkim profilima svakog pojedinca.

Zbog takva društvenoga stanja, napominje, »danas je važnije no ikad prije odvojiti vizualno, sliku, od onoga s čime se najčešće poistovjećuje – vizualnim umjetnostima«, a »to razgraničenje postaje jasnije ako se prisjetimo da je odnos umjetnosti i tehnologije dug koliko i civilizacija«.

- Slika je uvijek bila samo medij, način prenošenja informacije u vizualnoj umjetnosti, a danas, zasićena hiperprodukcijom bezvrijednih slika, s jedne strane gubi svoju kulturološku vrijednost, a s druge dobiva na snazi kao oružje manipulacije. Zato je potrebno napraviti jasnu razliku – slika nije umjetnost, umjetnost se mora odvojiti od slike kako bi ponovo zadobila svoju vrijednost i svoju funkciju. Umjetnost je od svojih prapovijesnih početaka bila blisko vezana uz tehnologiju, od pigmenata korištenih u špiljskim slikama, preko tempere i ulja, pa sve do današnjih imerzivnih okruženja, sve su to tehnologije koje služe kao medij prenošenja informacija. To što se umjetnici koriste suvremenim medijima i alatima nije ništa čudno, nego je ohrabrujuće. Samo je pitanje na koji se način koriste, jer korištenje gotovim funkcionalnostima, koje je netko drugi programirao, samo po sebi se ne može smatrati umjetnošću, bar ne onom dobrom - ističe Hiršl.

DRUŠTVENE MREŽE

U kontekstu upotrebe gotovih funkcionalnosti dodaje kako danas možemo »generirati milijune slika samo klikom gumba, bez ikakvog kontekstualiziranja ili komentara, čime ne stvaramo umjetnički rad, nego tek ispunjavamo funkciju u koju nas je sustav postavio«. Iako »tehnofeudalisti naivno vjeruju da se tako moćan alat (UI), u globalnom UI hladnom ratu, bez regulacija, gdje svaka sila pokušava prva stvoriti AGI, može kontrolirati i posjedovati«, tumači, »ono što oni zapravo grade jest samoreplicirajući, samorazvijajući aproprijacijski stroj koji proždire informacije i energiju kako bi mogao zaživjeti«.

- Kad požderе sve što mu je dostupno, nastavit će se širiti, metastazirati. A jedan od glavnih izvora njihove moći danas su društvene mreže. Zato društvene mreže zahtijevaju sve više našeg angažmana, ne zato da bi nam pružile vrijednost, nego da mi za njih neprestano generiramo sadržaj kojim se taj stroj hrani. On se ne može održavati sintetičkim informacijama, nego isključivo onima koje proizvode ljudi. Sintetički podaci, oni generirani drugim strojem, za njega su oblik informacijskog incesta, samoproždiranje koje vodi u halucinacije, nestabilnost i degeneraciju modela - kaže umjetnik.

Slična logika, govori Hiršl, »djeluje i u području kvantnih tehnologija, koje pod okriljem mistike i pseudoznanosti obećavaju ukidanje zakona fizike, a u spoju s UI-jem postaju navodni odgovor na sve 'naše' probleme, ali još više na probleme onih koji tako privlače novac investitora«.

- Iz vlastita iskustva u start-up okruženju, najprije kao dio jednog bio-tech startupa, a poslije i kao osnivač drugog, fokusiranog na B2C kvantne tehnologije, naučio sam da tehnologija sama po sebi nije zanimljiva zbog problema koje sada rješava, nego zbog potencijalnih obećanja koja bi mogla ostvariti u budućnosti, makar ona bila nerealna ili teško izvediva. Upravo to su temelji start-up kulture – neograničeni rast i ideja disrupcije. Disrupcija koja se nekoć njegovala samo u najradikalnijim avangardnim umjetničkim pokretima i značila je paranje kulturološkog tkanja kako bi se destabilizirala stvarnost i otvorio prostor za novi početak. Dakle, ono što je nekoć bio ideal radikalne umjetnosti, danas je samo poslovni model - objašnjava.

SLOBODNO KRETANJE

Nadovezujući se na već spomenuto, umjetnik ističe kako se svojim radovima – primjerice, »Je li ovo život?«, »Dimenzije linije«, »Politike brojeva« i »Otisci zvuka«, od kojih je posljednji bio izložen u Galeriji Turnac u Novom Vinodolskom ovog ljeta – koristi na više načina, od izravnih komentara na teme koje u određenom trenutku istražuje pa sve do svojevrsnih platformi koje mu otvaraju pristup područjima znanja i okruženjima koja bi mu inače bila nedostupna.

- Smatram da se umjetnik mora moći slobodno kretati između različitih disciplina, tehnologija i društvenih sfera, ako želi biti relevantan komentator, ali i aktivni sudionik u kulturnim i društvenim procesima. Naposljetku, umjetnost je i alat ulaska u sustave moći znanja, a ne samo njihova promatranja sa strane. Svojim projektima tako nastojim istražiti ono što smatram ključnim pitanjem današnjeg trenutka – kako stvarati smisao u vrijeme kada se smisao sustavno destabilizira. Ako tehnologije preoblikuju naše poimanje stvarnosti, zadatak umjetnosti nije da ih slijepo prihvati, nego da ih kritički razloži, izokrene i upotrijebi kao alat promišljanja. Umjetnost ne može zaustaviti tehnološke promjene, ali može stvoriti prostore u kojima ponovo uspostavljamo vlastitu percepciju, autonomiju i mogućnost razumijevanja. U tom prostoru, između vidljivog i nevidljivog, stvarnog i konstruiranog, umjetnost zadržava svoju najvažniju funkciju – da nas podsjeti da je realnost i dalje nešto što zajednički stvaramo, a ne samo nešto što nam se isporučuje - zaključuje Hiršl.

POLITIKE BROJEVA

U projektu »Politike brojeva«, govori njegov autor, kvantne procese koristi kao alat za vizualizaciju nepredvidivosti te političke instrumentalizacije tehnologije i umjetnosti.
Radovi nastaju iz stvarnih kvantnih događaja, mjerenja kolapsa qubita u određeno stanje, koji proizvode kvantne slučajne brojeve. Njima generiram vizualne strukture nalik interferencijskim uzorcima i fragmentima valnih funkcija. Projekt se naslanja na povijesnu vezu između apstrakcije i politike, od uloge apstraktnog ekspresionizma u hladnoratovskim propagandnim strategijama do današnje geopolitike kvantnih tehnologija, gdje ovladavanje slučajnošću postaje novo sredstvo nadmoći, objašnjava Hiršl.

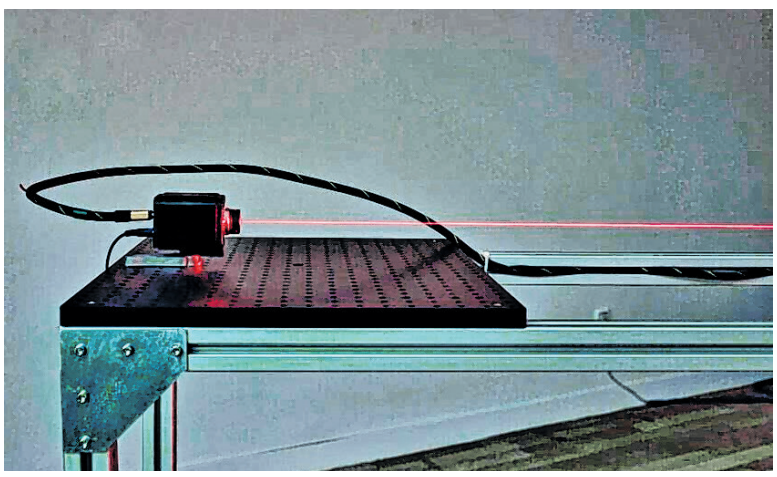
OTISCI ZVUKA

Umjetnikov projekt »Otisci zvuka«, koji istražuje mogućnosti upisa informacija i memorije na fizičkoj razini, ističe Hiršl, možda je najjasniji primjer, odnosno prikaz ideje slike kao nusprodukta, a ne kao krajnjeg cilja.
- Slike nisu cilj, nego dokument procesa: zapis informacija, pomicanja čestica i djelovanja energije. Time projekt radikalno razdvaja sliku od umjetničkog djela, jer je sam proces, a ne njegov vizualni rezultat, mjesto umjetničkog čina. Otisci zvuka tako direktno utjelovljuju ideju da je slika samo nusprodukt, dok je umjetnost prostor istraživanja, konteksta i odnosa koji taj proces omogućuje - tumači umjetnik.

DIMENZIJE LINIJE

Instalacija »Dimenzije linije«, ističe autor, propituje »odnos između svjetlosnog snopa, akustičkih valova i skrivenih prostora«, u kojoj onaj ljudski glas koristi »kao sredstvo koje deformira svjetlost, otkrivajući procese i pomake u prostoru koji su nam inače nevidljivi«.
S druge strane, »granicu između živih i neživih sustava – pitanje što zapravo definira život kada ga promatramo kroz prizmu informacija, procesa i emergentnog ponašanja«, kaže Hiršl, propituje njegov rad »Je li ovo život?«.
Riječ je o projektu koji ne bi bio moguć bez suradnje inženjera mehanike, elektronike, lokalizacijskih i kontrolnih sustava te stručnjaka za keramiku. Kroz taj rad nastojim pokazati da pojam »života« nije stabilna biološka kategorija, nego kulturni konstrukt koji odražava način na koji antropomorfiziramo i interpretiramo vlastito okruženje, zaključuje umjetnik.

»Ižanka« opstaje zahvaljujući znanju, iskustvu i kontinuitetu

MA KAKAV STROJ, ŽENA VEŽE PET PUTA VIŠE UDICA U SAT VREMENA

Za vezati sto udica treba mi jedno sat, dva vremena. A onda još treba postaviti gumu koju montiramo na kablić, treba proreze napraviti... ima puno posla tu. Što se tiče tehnike izrade, ona se ne razlikuje od prijašnjih, jedino je stvar u kvaliteti konopa, udica i kofa

NIKŠA SORIĆ

Nama je važno zadržati ono po čemu smo prepoznatljivi, ali i pronaći prostor za nove proizvode i nova tržišta, posebno slušajući ljude koji svaki dan love na moru

MARKO SORIĆ

Kad smo se preselili, radnog vremena nije bilo, radilo se od jutra do mraka. A tako je i danas, nema broja udicama koje smo vezali!

VEDRAN SORIĆ

Sjećam se događaja kad se u Italiji pojavila jedna tvrtka koja proizvodi ručne mašinice koje su vezivale udice. Tata i Nikša su pošli u Italiju vidjeti tu mašinicu, posjeli su ih u kancelariju i donijeli taj uređaj koji je stvarno lijepo to sve vezao. No, tata je pitao koliko udica može vezati na sat. Rekli su mu da može između pedeset i šezdeset, a otac je ponosno izjavio kako njegova žena Bruna može vezati tristo udica na uru. Odmah su ga upitali pošto njegova žena, govori kroz smijeh Vedran

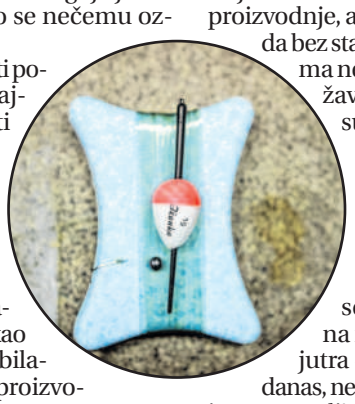
Nina VIGAN
Snimio Mate KOMINA

Prije 64 godine Bruno Sorić započeo je priču o pouzdanosti, tradiciji i kvaliteti u svijetu ribolovnog alata. U središtu te priče nalazi se »Ižanka«, nekada mala kućna radinost na otoku Ižu, a danas tvrtka s dugim kontinuitetom i nepokolebljivom posvećenošću proizvodnji ribolovne opreme. Na otoku gdje se živi uz more i od mora, obitelj Sorić godinama je prenosila svoje znanje, iskustvo i vještinu rada s materijalima na sinove koji su nastavili njegovati obiteljsku tradiciju. Zahvaljujući tome, »Ižanku« danas poznaju ribari i zaljubljenici u more diljem regije.

Osamdesetih godina »Ižanka« se preselila iz Velog Iža u Zadar, gdje se u prizemlju obiteljske kuće i dalje ručno izrađuje više od stotinu različitih proizvoda. O njima i danas svakodnevno se brinu dvojica braće koja su posao naslijedili od roditelja, a napominju kako je u početku u tvrtku bio uključen i brat Danko koji je dao doprinos u razvoju raznih alata i strojeva koji su pomagali u proizvodnji. Iako su Vedran i Nikša već u mirovini, svaki dan zavire u radionu i, kako nam u šali kažu, »odrade svoju kvotu«. Ono što veseli, činjenica je da u tome nisu sami, jer tu je i Nikšin sin Marko i kći Bruna koji nastavljaju njihovim stopama.

MAŠINICA I ŽENA

Nikša se prisjetio kako je njegov otac uvijek bio naklonjen moru, a kako su živjeli na otoku gdje je zemlja škrta, trebalo se nečemu ozbiljnije posvetiti.

- Odlučio je početi pomalo, namatati najlone i udice vezati pa se polako sve to razvijalo ukorak s turizmom i proizvodnja se povećavala iz godine u godinu, govori Nikša prisjećajući se dana kad mu je otac kao trgovački putnik obilazio obalu i nudio proizvode »Ižanke«.

Proizvodi s kojima su krenuli, govori nam, radili su se od šperploče, osobito motivala, da bi s vremenom nastavili raditi s plutom.

- Imali smo dogovor s jednom tvrtkom iz Rijeke koja nam je davala rashodovane pojase za spašavanje pa smo imali dovoljno pluta. Došla je onda plastika, pa evo sad stiropor. Moram reći kako je najviše moja majka potegla, uz sve svoje kućanske poslove. Uz nju, mi smo na Ižu imali nekoliko žena koje su za nas radile na otoku, dok smo se mi preselili u Zadar gdje smo napravili pogon 1982. Naše dvije familije su se preselile, kao i pogon s Iža, s tim da su neke žene ostale raditi na Ižu, priča Nikša.

Iako je »Ižanka« obiteljska tvrtka, tijekom godina oslanjala se i na zaposlenike koji su dugo dio proizvodnog procesa. Njihovo iskustvo i lojalnost važan su dio kontinuiteta proizvodnje, a u obitelji Sorić ističu da bez stabilnog i uhodanog tima ne bi bilo moguće održavati kvalitetu po kojoj su prepoznatljivi.

Da je na Ižu bilo lijepo živjeti, govori nam Vedran, ali djeca su stasala, posao je krenuo...

- Kad smo se preselili, radnog vremena nije bilo, radilo se od jutra do mraka. A tako je i danas, nema broja udicama koje smo vezali! A sjećam se događaja kad se u Italiji pojavila jedna tvrtka koja proizvodi ručne mašinice koje su vezivale udice. Tata i Nikša su pošli u Italiju vidjeti tu mašinicu, posjeli su ih u kancelariju i donijeli taj uređaj koji je stvarno lijepo to sve vezao. No, tata je pitao koliko udica može vezati na sat. Rekli su mu da može između pedeset i šezdeset, a otac je ponosno izjavio kako njegova žena Bruna može vezati tristo udica na uru. Odmah su ga upitali pošto njegova žena, govori

Parangal star 60 godina

Otac i sin s najstarijim parangalom s tikvama

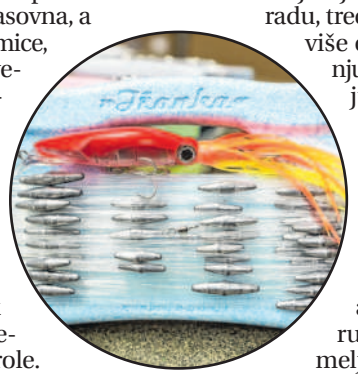
PROIZVODI »IŽANKE« IZRAĐENI SU OD NAJBOLJIH MATERIJALA, A SVAKI ALAT PROLAZI STROGE KONTROLE KVALITETE KAKO BI SE OSIGURALA DUGOTRAJNOST I POUZDANOST. PROIZVODNJA NIJE MASOVNA, A RADE SE PARANGALI, SAMICE, TUNJE, MOTIVALA, KAVECALI, LIGNJARICE, PANULE ZA ZUBACE I LIGNJE, KAO I ZA BRANCINE...

kroz smijeh Vedran.

PANULE, TUNJE, SKOSAVICA....

- Kao mali, ljeta na Ižu pamtim po tome da smo, još kao djeca, bili uključeni u posao - vezivali smo udice, pripremali plovke za piturivanje i nabijali štiftove s posebnim rukavicama, a onda trčali na more. Nama su to bile dječje radosti, a danas shvaćam da smo na taj način od malih nogu učili raditi i stjecati radne navike, dodaje Marko.

Njihovim alatom služe se ribari diljem obale, a u Splitu imaju još jednu poslovnicu koju vodi Nikšina kći. Sorići nisu jedini proizvođači ribolovne opreme u nas, ali su najstariji brend koji i dalje njeguje tradiciju pa u svom pogonu i dalje ručno vežu po stotine udica. Njihovi proizvodi, napominju, izrađeni su od najboljih materijala, a svaki alat prolazi stroge kontrole kvalitete kako bi osigurali dugotrajnost i pouzdanost. Proizvodnja nije masovna, a rade se parangali, samice, tunje, motivala, kavecali, lignjarice, panule za zubace i lignje, kao i za brancine... Baš zato, zanima nas koliko su naši ribari vjerni tradiciji i tradicionalnom alatu.

- Neki još uvijek jesu, a neki su se prebacili na štapove i role. Međutim, tu je još uvijek još jedan dio što lovi, kako kažemo, iz ruke, a što je vezano uz alate kao što su panule, tunje ili samice, govori nam Marko dok nam ih i pokazuje u pogonu. Vidjeli smo i gotov set za lignje, tataki, peškafondo i skosavicu, kao i kančanice ili kanjare koje se koriste za lov na fratre, arbune i slične ribe. Naučili smo puno, a kako su nama sve objasnili, tako objasne i svojim kupcima koji im nisu samo broj, već pravi suradnici.

Inače, Vedran uz rad u pogonu obilazi trgovine i vozi robu, dok parangale i kanjare radi Nikša. Objašnjava nam kako kod izrade parangala najprije treba vezati udicu na predvez koji je dužine jednog metra. Usput nam pokazuju parangal od sto udica, što nas samo navodi na činjenicu da za ovaj posao treba puno ljubavi, puno truda, vremena i odricanja.

- Za vezati sto udica treba mi jedno sat, dva vremena. A onda još treba postaviti gumu koju montiramo na kablić, treba proreze napraviti... ima puno posla tu. Što se tiče tehnike izrade, ona se ne razlikuje od prijašnjih, jedino je stvar u kvaliteti konopa, udica i kofa, govori nam Nikša i odlazi po jedan svima u kući drag primjerak parangala od pruća, s plutom, a koji je star više od šezdeset godina. No, izvlači i još stariji primjerak s onim starinskim tikvama koje su služile kao kavecali, a na kojima su nekad djeca učila plivati. Konstatiramo kako su zasigurno namotali kilometre najlona i vezali bezbroj udica.

PREPOZNATLJIVI I TVRDOGLAVI

Nikša nam objašnjava kako su se ovakvi starinski parangali i alati počeli gubiti dolaskom novih materijala i alata, i to već osamdesetih godina.

- Sjećam se kad bi te netko na Ižu vidio da loviš na štap, rugali bi se, govorili »eno vlajo lovi na trstiku«, a danas svi love na trstiku... govori Marko.

Od Istre do Dubrovnika, Ižanka je na policama ribolovnih trgovina. Dio asortimana, osobito onog prilagođenog ljetnim mjesecima i turistima koji se žele okušati u ribolovu, dostupan je i kroz veće trgovačke sustave, dok se specijalizirana oprema prodaje prvenstveno kroz ribolovne trgovine. Ipak, iako su na tržištu prepoznatljivi, zanima nas kako u današnje vrijeme sve većeg uvoza uspijevaju opstati.

- To je borba, jednostavno borba, govori nam Nikša dok Marko ističe kako još uvijek ima ljudi koji cijene domaće proizvode.

- Recimo da plivamo, nadodaje.

U jednom trenutku našeg razgovora, spomenuli su i jedno važno obilježje ove obitelji - tvrdoglavost.

Dok starija generacija i dalje aktivno sudjeluje u svakodnevnom radu, treća generacija sve se više okreće unaprjeđenju proizvodnje, razvoju novih proizvoda i osluškivanju potreba ribara na terenu. Posebna se pažnja posvećuje modernizaciji pojedinih procesa i širenju tržišta, ali bez odricanja od ručne izrade kao temeljne vrijednosti.

- Nama je važno zadržati ono po čemu smo prepoznatljivi, ali i pronaći prostor za nove proizvode i nova tržišta, posebno slušajući ljude koji svaki dan love na moru, dodaje Marko.

VEZANI UZ MORE

Nikša se, dok razgovaramo, sjeća vremena provedenog na Ižu, onih dana kad je s braćom sanjao da imaju svoju tvrtku, a sad, pak, sanja o tome da se vrati na Iž, da može češće na ribe. Marko nas ponosno informira i o tome kako je njegov otac svojedobno bio član hrvatske reprezentacije i europski prvak, u kategoriji ribolova s kraja.

- Znate, mi smo uvijek bili vezani uz more, a kako sam i navigao, otac mi je govorio da ostanem, da nastavim s tradicijom i »Ižankom«.... Jesam li pogriješio ili nisam, još nisam siguran, govori nam kroz smijeh ovaj simpatični 76-godišnjak.

Nakon svih ovih godina rada i strpljenja kojeg su uložili u posao, najviše je ponosan na činjenicu da su svi zajedno u poslu i da su složni, a nadaju da će »Ižanka« još poživjeti, da će i Markova i Brunina djeca nastaviti njegovati obiteljsku tradiciju jer njihova vizija je ostati renomirani proizvođač ribolovne opreme u regiji, kontinuirano unaprjeđujući tehnologiju i proizvode.

- Teško bi bilo ovo prepustiti nekom tuđem, da upravlja i razvija ono što su gradili moj otac i moja majka, što smo brat i ja njegovali, a sada vode sin i kći... Ali dobro, što bude bude, napominje Nikša sliježući ramenima.

Svakako, u vremenu brzih promjena i uvozne robe, »Ižanka« opstaje zahvaljujući znanju, iskustvu i kontinuitetu. Upravo spoj tradicije i postupne modernizacije, uz uključivanje mlađe generacije, daje ovoj zadarskoj obiteljskoj tvrtki realnu osnovu za daljnji razvoj.

PLAVI SVIJET

Branko ŠULJIĆ

Lovostaj skraćen na mjesec dana

Božićne blagdane smo zaključili, od ulaska u novu godinu dijeli nas tek mali korak. Blagdansko ozračje traje, susrećemo ga na svakom koraku. Dani su kada nam je sve lijepo, kada probleme potiskujemo u drugi plan, ako već ne možemo u zaborav. Mnogi ne rade, blagdani su spojeni u neradne dane. Među takvima ima i ribara, jer nakon Badnjaka rijetki će poželjeti ribu na pijatu. Barem za neko vrijeme. Potom slijedi povratak u svakodnevicu, u kolotečinu uobičajenih briga i obveza. Između ostaloga, i u redovno zimsko njurganje ljubitelja morske prehrane. Nema svježe plave ribe, opet su nam uveli lovostaj… Unaprijed znam što ću slušati.

Ipak, za razliku od prijašnjih godina, lovostaja još nema! Početi će s prvim danom nove godine, 1. siječnja »točno u ponoć«, u 00.00 sati, kako stoji u službenom državnom glasilu – Narodnim novinama. Ovozimski lovostaj bit će kraći od prethodnih. Trajati će od 1. do 30. siječnja. Tako stoji u Pravilniku o izmjenama i dopuni Pravilnika o ribolovnim mogućnostima u gospodarskom ribolovu na moru okružujućom mrežom plivaricom – srdelarom. Slažemo se, malo predugačak naziv da bi čitatelj zapamtio. Zar ga nisu mogli nazvati »pravilnik o lovostaju«, čuo sam svojedobno komentar u ribarnici. Što možemo, takav je rječnik birokracije, u nas i u Europi. Istim dokumentom definiran je i svibanjski lovostaj što će trajati od 1. do 30. dana u tom mjesecu. Također, propisano je da se u toku veljače ukupan ulov svih vrsta ograničava na 50 tona po plovilu. Kakvo je stanje na moru i kako se posljednjih mjeseci lovilo, bit će i to previše!

TKO ĆE RADITI

Iz navedenoga proizlazi da bi brodovi plivarićari još nekoliko noći mogli svijetliti - raditi. Da li će se netko odlučiti teško je govoriti. Vremena nisu najpovoljnija. Ne samo meteorološki! Zimski ulovi redovito su skromni, a ni jesenski nisu dali obilje. Uz to, Mjesec je u uzlaznoj putanji. Noći jesu duge, najduže u čitavoj godini, ali svaka noć donosi više mjesečine, što je nepovoljno za skupljanje ribe. Ostale nepogode s kojima se ribari suočavaju da ne spominjemo. Na primjer, tune, dupini, skromna pojavnost ribe, njena nezadovoljavajuća veličina…

MATIJA HABLJAK/PIXSELL

Tu je i tržište, iako njegov utjecaj nije prevelik. Pritom mislim na maloprodaju. Nakon predblagdanske navale, potražnja za ribom drastično se smanjuje. Znam iz prethodnih godine, u danima između Božića i Nove godine u ribarnicama vlada pustoš. I ono što se nudi slabo nalazi kupce a, sjećam se, neka su prodajna mjesta ostajala zatvorena. Za plasman male plave ribe maloprodaja nema velikog značenja, nadasve u razdobljima velikih ulova. Zaradimo za panatiku, rekao mi je svojedobno vlasnik jednog broda. Za ribare, barem ove s našeg i istarskog područja, najunosniji je plasman na izvozno tržište. I kod kuće mala plava riba ima kupce, uglavnom po solidnoj cijeni. To je prerada, tvornice ribljih konzervi, a za inćune i pogoni za soljenje. Za ostalo, izlaz su farme tune. One su veliki potrošači, tune puno jedu, ali njima ribari nerado isporučuju svoje ulove. Njihove otkupne cijene su najniže, a prednost je što uzimaju sve, bez obzira na kvalitetu i vrstu ribe. Posebno je to dobro rješenje kada je riba miješana, pa ju je teško sortirati. Tržište postoji, to nije sporno, i prihvaća gotovo sve što se ulovi. Druga je tema jesu li ribari uvijek zadovoljni otkupnim cijenama.

Lovostaj počinje kasnije, što ne znači da će ribari plivaričari raditi do zakonom određenog datuma – 1. siječnja. Vjerujem, mnogima je počeo kao i prijašnjih godina – na Badnjak. Uostalom, i ribari zaslužuju blagdanski predah. Potvrđuju to i vlasnici velikih brodova koćara, onih što rade na otvorenom moru srednjeg Jadrana. Ljudi i brodovi rijetko odmaraju, osim za jesenskog lovostaja i sada, za blagdane, od Badnjaka do Tri Kralja. U ostatku godine, ako je sve u redu, kopno viđaju otprilike svaka tri, četiri dana.

ZAKAŠNJELA STATISTIKA

Podsjetimo, unatrag desetak godina, ako ne i duže, lovostaj je počinjao na Badnjak i trajao je do 15. veljače. A još ranije, u nekoliko početnih godina kada je uveden, trajao je od 15. prosinca do 28. veljače. Uzaludni su tada bili apeli ribara da im se dopusti rad do Badnjaka. Imali su valjano obrazloženje, ponuditi narodu jeftinu svježu ribu, umjesto skupog bakalara. Nadležni tada nisu pokazivali razumijevanje. Bilo i prošlo, reći će mnogi, nema potreba o tome lamentirati u vremenu današnjem.

Isto tako, složit će se mnogi, na kraju 2025. godine nema potrebe raspravljati o ribarskim ulovima u 2024. A, možda se ipak može… Nedavno su tek objavljeni konačni Statistički podaci ribarstva i akvakulture za 2024. godinu. Takve se brojke, u pravilu, donekle razlikuju u odnosu na privremene statističke podatke što se objavljuju sredinom godine. Razlike, međutim, nisu prevelike. Prošlo je dosta vremena od kada smo pisali o ulovima u 2024. godini, pa možemo nešto ponoviti, odnosno objaviti preciznije podatke.

U toj, sada nam već djeluje dalekoj 2024. godini, Hrvatska je imala 6.172 ribara, 2.875 u gospodarskom i 3.297 u malom obalnom ribolovu. Sve tri brojke manje su nego godinu ranije. Shodno tome, manji je i broj ribarskih plovila – ukupno 6.860, od kojih samo 237 dužih od 15 metara. Godinu ranije u poslu ih je bilo 289. Takvo smanjenje rezultat je scrapinga na koji se odlučilo mnogo ribara. Stanje alata, također, je u silaznoj putanji, za neke smanjenje je drastično. Povlačnih mreža – koća bilo je 311, a plivarica za malu plavu ribu – srdelara 141. Broj ostalih plivarica skoro je prepolovljen – pao je na 73, a mreže potegače su nestale, sa 68 na 0.

U analizi ribarstvenih podataka i statistika javnosti su najzanimljiviji pokazatelji o ulovima. U 2024. godini hrvatski su ribari ukupno ulovili nešto manje od 42.000 tona ribe i ostalih morskih organizama. Značajno manje nego u 2023. kada je ulovljeno 55.000 tona. Bijele ribe ulovljeno je 2.960 tona, a male plave – 36.360 tona. Ovogodišnja statistika, što će se objelodaniti negdje početkom ljeta, biti će još poraznija, u to ne treba sumnjati.

RAZLIKA ULOVA I ISKRCAJA

Brojku o ulovima treba uzeti s rezervom. Službena statistika ne navodi ukupan ulov, nego ukupan iskrcaj. Tu postoji određena razlika koju čine tune. Glavnina ulovljene tune nije iskrcana, nego je ta riba živa uvedena u kaveze na farmama. K tome, a ribari plivaričari zbog toga glasno negoduju, ove godine tune nisu lovljena u Jadranskom, nego u Sredozemnom moru. Žale se ribari, tvrde da je Jadran prepun tuna, da ih nikada nije bilo više, a naši ribari odlaze na udaljena lovišta. Tuna puno jede, i to malu plavu ribu, što ona pojede neće završiti u ribarskim mrežama. Da je u Jadranu ulovljeno 1.000 tona tuna, i to onih manjih od 30 kilograma, što našim ribarima međunarodni propisi dopuštaju, to bi značilo tisuće i tisuće gladnih usta manje. Tune se u svojoj pohlepi rado zalete među ribu što se skupila ispod ribarskih reflektora. Količina je velika, a do hrane dolaze bez prevelike jurnjave za njom.

Darija Vranešić Bender, pionirka hrvatskog nutricionizma

ŠTO DANAS UOPĆE ZNAČI BITI ONO ŠTO JEDEŠ?

Jedemo određenu hranu i onda nas ti naši izbori tjelesno i zdravstveno determiniraju, bilo dobro ili loše. Ali, ona izvorna ideja vrijedi. Čovjek je društveno biće i ono što jedemo definitivno nas određuje i kao biološke jedinke, i u društvenom kontekstu kao društvena bića. Hranjenje nije samo ispunjavanje nutritivnih potreba, ali se često danas gleda kroz zdravstvenu prizmu, kaže Vranešić Bender

Siniša PAVIĆ

Ono smo što jedemo. Izreka je stara valjda koliko i svijet, no vrijedi li još ili nam novo neko doba donosi nova pravila!? Darija Vranešić Bender je, štono bi se reklo, pionirka nutricionizma u nas. Teško je i sažeti njenu bogatu biografiju, ali u najkraćem, direktorica je tvrtke Vitaminoteka, klinički nutricionist na Odjelu za kliničku prehranu KBC-a Zagreb, redovita profesorica u naslovnom zvanju na Prehrambeno-biotehnološkom fakultetu Sveučilišta u Zagrebu, a ujedno predaje dijetoterapiju i kliničku prehranu na Medicinskom fakultetu u Zagrebu. Elem, jesmo li još uvijek ono što jedemo, vrijedi li izreka još uvijek ili smo je potrošili!?

- Nismo. Vrijedi, apsolutno. Iako, kad se gleda osnovna premisa te »ono si što jedeš«, kada je izrečena bilo je to u kontekstu tadašnjeg načina života i socijalnih okolnosti, odnosno karaktera i navika te socijalnog sloja kojem pojedina osoba pripada, a danas sve to razmatramo kroz fiziološko-molekularnu priču. Pojednostavljeno rečeno, jedemo određenu hranu i onda nas ti naši izbori tjelesno i zdravstveno determiniraju, bilo dobro ili loše. Ali, ona izvorna ideja vrijedi. Čovjek je društveno biće i ono što jedemo definitivno nas određuje i kao biološke jedinke, i u društvenom kontekstu kao društvena bića. Hranjenje nije samo ispunjavanje nutritivnih potreba, ali se često danas gleda kroz zdravstvenu prizmu – kazuje Vranešić Bender.

ŽIVOTNI STIL

Hrana je uvelike i ono što određuje naš životni stil. Hrana je, velimo, vazda draga tema za razgovor.

Dogodile su se velike kulturološke promjene i utjecaj globalizacije koji je donio restorane brze hrane, razne maloprodajne lance i dostupnost raznih ultraprerađenih prehrambenih proizvoda. U drugi plan je palo ono naše tradicijsko, iako i dalje paralelno živi. Sigurna sam da postoji dovoljna količina ljudi koji to itekako cijene, paze, ne puštaju da padne u zaborav

Lokalno, sezonski, zero waste... Nestabilna su vremena i okretanje svojim resursima je nešto što danas nije floskula nego realna potreba. Okretanje poljoprivredi, proizvodnji hrane, osiguravanje dovoljne količine hrane populaciji, to bi trebao biti itekako veliki trend ne samo na razini pojedinca, nego na razini države

Uvijek je tako bilo, na to će Vranešić Bender.

- Hrana je uvijek bila tema. Ljudi su se uvijek okupljali oko stola, ognjišta. Uvijek je to bio središnji događaj, samo što je duh vremena mijenjao to kako na taj subjekt, ili objekt, gledamo - ističe Vranešić Bender.

Informacija kojima nas bombardiraju nikada više nije bilo. Ljudi iz svog tog 'obilja' samo uzimaju ono što im odgovara, makar to i ne bilo najbolja opcija. Kako se nutricionisti s tim bore? Uloga nutricionista u eri umjetne inteligencije jest tema koja je u fokusu struke, priznaje Vranešić Bender.

- Sigurno je da je jedan dio pristupa informacijama lakši i da se i dezinformacija lakše generira, ali s druge strane ljudi postaju osviješteniji, pametniji, posao se automatizira i možemo biti učinkovitiji. Ne gledam na to kao na prijetnju, mislim da je to nalik vremenu prije 25-30 godina, kada se pojavio internet, neki dot.com i nova era gdje se sve promijenilo. Tako se i sada sve mijenja i to treba prihvatiti te koristiti najbolje što se može - smatra Vranešić Bender.

Uvjerena je ona kako ima prostora da oni koji znaju s novim alatima dobro upravljaju.

- Ali, jesmo li mi to onda blizu toga da će nam sutra neka UI, neki ChatGpt kreirati jelovnik - pitamo.

- A probajte, probajte ga pitati - sa smiješkom će Vranešić Bender.

Kada ga struka testira, nađe se tu, kaže, velikih rupa.

- Ako zaista želite nešto egzaktno napraviti, treba vam tisuću parametara i nije jednostavno na jednostavan način dobiti ono što vama treba. Morate imati znanje da bi mogli koristiti sve te alate koji nam stoje na raspolaganju - upozorava Vranešić Bender.

URAVNOTEŽENA PREHRANA

Trendovi vezani za prehranu, hranu, zdrav život, se mijenjanju, no dok se laiku sa strane čini da se često i brzo mijenjaju, Vranešić kazuje da se zapravo mijenjaju jako sporo.

- Gotovo da su te promjene minimalne, čak i u nekoj našoj percepciji. Mi samo više razumijevamo zašto je za naše zdravlje dobro ono za što smo oduvijek znali da je najbolje za nas: biljna hrana, mediteranska prehrana, lokalni odabiri namirnica, autohtoni stil. Stalno se samo mijenja ta prizma kroz koju gledamo zašto je to dobro - kaže Vranešić Bender.

Primjerice, nekada smo sve gledali kroz prizmu udjela pojedinih mikronutrijenata pa zatim fitokemikalija, ravnoteže prooksidansa i antioksidansa, protuupalna i andioksidacijska djelovanja, a danas smo, kako kaže Vranešić Bender, jako usmjereni na utjecaj na mikrobiom i probavni sustav.

- Dosta nas interesira udio vlakana, udio proteina, ali na kraju opet dođete do toga da je uravnotežena prehrana dugoročno najzdravija i najprihvatljivija i da vam generalno, dugoročno i kumulativno pomaže da probudite maksimalno sve svoje potencijale koje ste dobili zapisane u svoj genom kad ste se rodili. Jer, svatko od nas ima neku svoju srećku koju izvuče - veli Vranešić Bender.

Ovaj spomen 'srećke' ne bi se, dakako, smjelo uzeti kao alibi za nečinjenje.

- Naše okruženje i naši izbori, način prehrane koji odaberemo tijekom života, determiniraju nas u najvećem smislu. Ako imamo zaista lošu genetiku, ona nas može staviti u veći rizik, ali s druge strane ako to znamo, onda možemo te čimbenike rizika i smanjiti kroz vrijeme - ističe Vranešić Bender.

Prehrana nam je, kaže, uvijek saveznik. No, ljudi su alibiju skloni. Čest je tako onaj da je zdrava prehrana skupa.

- Nije. Definitivno nije - na to će Vranešić Bender.

Koliko nije, ilustrira i podatkom da u maloprodaji nekih 25 posto prihoda dolazi od grickalica i slatkiša, od onog što jedva da se hranom može zvati.

- Baza nam trebaju biti cjelovite žitarice, svih vrsta, od heljde, ječma, raži, kukuruza, zobi, pira do na tisuće vrsta riže, što češće s cjelovitim zrnom. Zatim su tu voće, povrće i mahunarke, velika skupina koja bi trebala biti još više zastupljena u prehrani. Te velike skupine vam daju popriličnu mogućnost da se adekvatno prehranite. Naravno da je voće i povrće skupo kada ga gledamo kao skupinu, ali ako ga uzimamo lokalno uzgojeno, ili ako ga sami uzgajamo, ili ako ga kupujemo sezonski, sve to pojeftinjuje -naglašava Vranešić Bender.

I alibi da se nema vremena ne stoji. I ta se priprema dade fino ukomponirati u organizaciju našeg života, kaže Vranešić Bender. Taman da sve bude jeftinije nego dostava.

- Nema osnove da kažemo da mora biti skupo ako se hranimo zdravo, pitanje je samo postavljanja prioriteta, motivacije i dobre organizacije - rezolutna je Vranešić Bender.

DOBAR POKRET

Nego, mediteranska prehrana koja je najbolja, u zemlji koja ni sama još nije posve osvijestila da itekako pripada Mediteranu, a kamoli da je od te činjenice učinila brend.

- Dogodile su se velike kulturološke promjene i utjecaj globalizacije koji je donio restorane brze hrane, razne maloprodajne lance i dostupnost raznih ultrapreradenih prehrambenih proizvoda. U drugi plan je palo ono naše tradicijsko, iako i dalje paralelno živi. Sigurna sam da postoji dovoljna količina ljudi koji to itekako cijene, paze, ne puštaju da padne u zaborav. Ima inicijativa nekih naših gradova i općina koji zaista rade na tome da sačuvaju autohtonu okosnicu i to je prekrasno. Jer to je dio našeg identiteta, dio dodane vrijednosti koji mi kao turistička zemlja moramo zadržati. To nam je najveći forte, još uvijek. Doživljaj hrane je ono najjednostavnije, ono što će svakoga privući, oplemeniti ga i obogatiti - ne dvoji Vranešić Bender.

Doživljaj hrane je i tema na društvenim mrežama, TikTok, Instagram, Facebook prepuni su recepata i fotografija hrane. I nije taj trend, smatra ona, loš. Većina sadržaja, pogotovo u mlade populacije, pogotovo u mladih djevojaka, usmjeren je na zdrave izbore.

- Tu se vrlo često mogu vidjeti brzi, zdravi obroci i to je dobar pokret. To je prilično dobar pokazatelj da se prepoznaju modeli prehrane koji su vrlo jednostavni, koji su nam na dohvat i da taj zdravi trend počinje uzimati prevagu. On postaje mainstream. Šeraju se recepti s chia pudinzima, zobenim kašama, raznim sjemenkama, s varijantama zdravih krekera, proteinskih kruhova, ili brzih jela koji se pripremaju na bazi ribe, jaja, mesa, recepti koji onda postaju viralni. A kako su viralni, tako ih sve veći udio naše populacije prihvaća i to je dobro - smatra Vranešić Bender.

PROTEINI PA VLAKNA

Instagramična kuhinja je tu. Što se još dade predvidjeti od trendova u 2026.!?

- Nastavit će se trendovi koji su to od pandemije. Pandemija nam je bila trenutak kada se dosta toga i po pitanju hrane promijenilo. Jako se povećao fokus na hranu i namirnice koje osiguravaju jak imunološkii sustav i generalno zdravlje. Osvijestilo se to da neadekvatni nutritivni status sa sobom nosi veće rizike za zdravlje, kako pothranjenost, tako i pretilost. Jako je narasla svijest o primjeni dodataka prehrani. Sve smo to govorili i ranije, ali svijet kao da je bio podijeljen na one koji vjeruju i one koji ne vjeruju. U pandemiji se sve to izmiješalo, podjela kao da je nestala. Imam osjećaj da ljudi više shvaćaju i vjeruju, samo je pitanje koliko je tko daleko došao u tom prihvaćanju i shvaćanju svakodnevnih promjena koje treba učiniti. Dijeta nije nešto što je kratkotrajno, uostalom riječ prevedena s grčkog znači način života - kazuje Vranešić Bender.

Pa bi tako u 2026. valjalo očekivati prelijevanje trendova koji su krenuli i prije pandemije da bi tada, kako kaže, dobili svoj eksponencijalni poguranac.

- I dalje će se koristiti prilično puno dodataka prehrani, što može pridonijeti boljim zdravstvenim ishodima, ali uz uvjet da su nam na raspolaganju stručnjaci koji mogu racionalno pristupiti toj činjenici. Od nutritivnih trendova tu je trend proteina koji je zahvatio cijelu Europu. Svi gledaju proteine, gdje ih je više, gdje manje. No, po nekim predviđanjima taj trend proteina će početi padati, ali bi mogao krenuti trend vlakana - kazuje Vranešić Bender.

No, prije svega ističe kako lokalno mora ostati trend.

- Lokalno, sezonski, zero waste... Nestabilna su vremena i okretanje svojim resursima je nešto što danas nije floskula nego realna potreba. Okretanje poljoprivredi, proizvodnji hrane, osiguravanje dovoljne količine hrane populaciji, to bi trebao biti itekako veliki trend ne samo na razini pojedinca, nego na razini države - zaključuje Vranešić Bender.

RASTE STANDARD, RASTE SVIJEST

Još je jedan trend 'u igri', onaj da ljudi počinju sve više vježbati. Otvaraju se svakim danom nova mjesta za vježbanje, interes samo raste.

- Definitivno se vidi pomak, jer se iz potpuno neaktivne populacije pretvaramo u pomalo aktivnu. I taj će se trend, barem je moje predviđanje takvo, samo popravljati. Vjerojatno nam malo raste i standard, s time i svijest, a uz pomake prema tjelesnoj aktivnosti sigurno ide i pomak prema zdravijim prehrambenim izborima. Jedna zdrava navika obično vuče drugu - uvjerena je Vranešić Bender.

Mladi su najveći generatori tih promjena, oni koji hrle u teretane i na druge oblike vježbanja. Primjerice, pilates reformer je trend koji je unatrag godinu dvije zaista eksplodirao. A kad smo već kod navika što nam ih fali, apostrofirat će ona san, a onda i disanje i pozitivno razmišljanje. Jer cijelu dobru, zdravu priču čini puno njenih 'malih', važnih dijelova, podsjeća Vranešić Bender.

Nema osnove da kažemo da mora biti skupo ako se hranimo zdravo, pitanje je samo postavljanja prioriteta, motivacije i dobre organizacije

ZOE SARLIJA

Siniša PAVIĆ
Snimio Davor KOVAČEVIĆ

Dino Šimunjak, tako mlad, a već antikvar

BRITANAC JE MOJ DRUGI DOM

Djed i baka su glavni krivci za moju zarazu antikvitetima. Oni su se bavili antikvitetima i oni su ključne figure u mom interesu za antikvitete. Sjećam se da mi je bilo jedno šest, sedam godina, djed i baka su se vratili s nekakve adrese na kojoj su kupili neke lijepe stvari pa su ih po stolu posložili još onako prašnjave. Sjećam se kako su tražili literaturu, čitali, povećalom proučavali predmete, a ja uz njih. Nisam uopće znao što to gledam i čitam, ali bilo mi je interesantno, kazuje nam Dino

Njegovo ime je Dino Šimunjak i on je najmlađi antikvar u Hrvata. Ili, on je najmlađe u nas momče što se bavi antikvitetima, a da se za to zna. Koja god definicija da je prava, zanimljivo se čini čuti što to vuče k starinama momka koji je tek iskoračio u punoljetnost. Ozbiljan je, odmjeren je, maniri su tu, a tu je i činjenica da je na Britanac, na zagrebački trg i tržnicu što nedjeljom biva sajmom antikviteta, počeo dolaziti, kako kaže, kao klinac.

- S 12 godina sam počeo dolaziti. Dosta rano i dosta davno. Britanac je, dalo bi se reći, neki moj drugi dom – veli nam Dino.

Ma, lako za Britanac, tim više kad kaže da danas puno više radi mimo Britanskog trga. Krivci za ovaj njegov interes su neki drugi.

- Djed i baka su, ajmo to tako reć, glavni krivci za moju zarazu antikvitetima. Oni su se bavili antikvitetima i oni su ključne figure u mom interesu za antikvitete. Baka je bila ključna figura. Bez nje sam nedavno ostao, tako da mi je to po lošem obilježilo godinu. Sve što ću dalje u životu raditi s antikvitetima posvetit ću njoj - kazuje nam Dino.

DUĆAN »POSREDNIK«

Posveta baki Ružici bit će i galerija koju kani jednom otvoriti, i studij povijesti i umjetnosti koji kani upisati. Baka Ružica i djed Ivan antikvitetima su se bavili i bave dvadesetak godina. No...

- No, sve je počelo od pokojne tete Anice. Ona je 1964. godine kao 18-godišnjakinja ušla u dućan »Posrednik«, u Jurišićevoj 5 gdje je bio najveći antikvarijat možda i u bivšoj Jugoslaviji. Nakon nekoliko godina je od trgovca postala poslovođa i cijeli dućan vodila do samog kraja. Ona je bila mog dede sestra, tako da se on uz nju krenuo baviti antikvitetima. Moje roditelje je, pak, sve to preskočilo - sublimira 'povijest bolesti' Dino.

Kako su njegovi roditelji ostali imuni na antikvitete, ostaje misterij. Njega je ta strast ulovila od najranije mladosti.

- Sjećam se da mi je bilo jedno šest, sedam godina, djed i baka su se vratili s nekakve adrese na kojoj su kupili neke lijepe stvari pa su ih po stolu posložili još onako prašnjave. Sjećam se kako su tražili literaturu, čitali, povećalom proučavali predmete, a ja uz njih. Nisam uopće znao što to gledam i čitam, ali bilo mi je interesantno – priča Dino.

Prekretnica je, lako moguće, bio peti razred osnovne škole, ono vršnjačko nasilje zbog kojeg Dino mijenja školu, a da ne potone u kakvu depresiju pomogla je baka.

- Rekla mi je: »Daj odi u nedjelju s nama u Britanac, čisto da si među ljudima.« Na njen nagovor otišao sam jednu nedjelju na Britanac i od te nedjelje sam tamo - smješka se Dino.

I ne čudi to, magične su šetnje Britancem i valjda nema roditelja koji nije svoju djecu odveo u tu šetnju da gleda kako klincima rastu zjenice dok ih vabe prašnjave stvari s tavana.

- Ima Britanac magiju, ali mene je, iskreno, uvijek mučilo to moje silno neznanje što je tu vrijedno gledanja, a što ne, što valja, a što ne - priznajemo.

- Za sve sajmove na svijetu vrijedi da bi morali imati nekog znanja

ZATO KAJ VOLIM ZAGREB

Bude li sve kako se planiralo, u svibnju 2026. imat će Dino izložbu svojih kolekcionarskih predmeta u Muzeju Grada Zagreba. Bit će to, kako nam reče, u sklopu programa imena »Zato kaj volim Zagreb«. Porculan, slike, dekorativna i primijenjena umjetnost iz njegove zbirke ilustrirat će kako se živjelo u Zagrebu u 19. stoljeću u onim bogatim stanovima viših slojeva društva.

kada na sajmovima kupujete malo 'jače' komade za malo veće svote. Nije to zbog predumišljaja da bi vas trgovac prevario, već zato što ni trgovci često ne znaju što imaju - uči Dino.

I IZLAGAČ I KOLEKCIONAR

Bez neke lažne skromnosti, reći će on da je jedan od rijetkih koji se uistinu bavio čitanjem i proučavanjem svega vezano uz antikvitete. Razlog više da tako bude leži u činjenici da je on i izlagač i kolekcionar.

- Moj predmet kolekcionarstva su bečki komadi porculana, srebro također bečko. Najviše volim austrijske antikvitete i talijanske iz doba baroka. Nisam se konkretno orijentirao na nešto specijalizirano, jako volim bidermajer, bečke čaše, ali se često nađem u situaciji da kupim nešto samo zato što mi je lijepo - priznaje Dino.

Priznaje, pa se mrvu korigira. Jer, osim što je bitno da je predmet lijep, bitno je njemu i da je tu povijesne važnosti, umjetničkog značaja, da je komad vrijedan ne samo novčano već i na svaki drugi način.

- Znači, niste štono bi se reklo delboyevski tip koji se konstantno nada da će naletjeti na predmet koji će ga učiniti milijunašem - velimo.

- Svakako da bi mi bilo drago da naletim na nekog Bukovca, ili neku malo jaču sliku. I naletio sam i imao sam prilike da u rukama držim stvarno izuzetno vrijedne komade i slike koje su od enormnog značaja, prije svega za hrvatsku kulturu. Jer, mi Hrvati kao nacija nismo svjesni da smo imali toliko kvalitetnih umjetnika o kojima se jako malo priča, umjetnike koji su zaista dosegnuli velike svjetske karijere - ističe Dino.

Ivan Meštrović, Vlaho Bukovac, plejada drugih, sve ih zaneseno spominje Dino.

- A netko tko nije u antikvitetima i umjetninama, za njih ili ne zna, ili zna eventualno njihovo ime i prezime - veli.

Taman da ga se pita je li to neznanje za kolekcionare dobra ili loša vijest!?

- Meni je prije svega u interesu napraviti nešto dobro za hrvatsku kulturu. To je neka bit svega, da kolektivno spoznamo koliko imamo kvalitetne umjetnike, koliko smo bogati po tom pitanju. Tu po strani stavljam sebe kao kolekcionara. Meni je izuzetno drago kad se postavi neka lijepa izložba u gradu. Kad na vidjelo izađu uistinu značajne slike čiji značaj ljudi još nisu prepoznali - iskreno će Dino.

Vratimo se mi natrag do njegovih početaka. Pitamo ga što ga je zapravo tu osvojilo među svim tim starinama.

- Među antikvitetima nećete naći dva ista predmeta, rijetko kada. Ajmo reć' da su svi predmeti na neki način unikatni jer su rađeni manufakturno. Tu uvijek naletite na nešto što vas iznova iznenadi, na nešto što vas iznova oduševi. Uz to je tu i upoznavanje s kolegama kolekcionarima, kontakti s ljudima, odlasci na sajmove izvan Hrvatske... - nabraja Dino.

ANTIKVARSKA SCENA

Pritom kaže da je antikvarska scena vani znatno jača nego kod nas, makar, kako kaže, i vani priča pomalo pati u smislu potražnje za antikvitetima.

- Jedna generacija kolekcionara jednostavno odumire - kaže.

- A novi se ne rađaju - pitamo.

- Novi su tu i nemaju pojma, ha, ha, ha. Ali ih ne krivim, jer ih nema tko zainteresirati – na to će Dino.

Nedostaje edukativnog sadržaja, veli, nedostaje televizijskih emisija poput one »Lov na antikvitete« koju je vješto vodio pokojni Jura Gašparac, ili emisija u kojima zbori Igor Zidić, čovjek iz čijih knjiga Dino najviše uči. Stoga i sam oko toga ima nekih planova, ideja za neke televizijske emisije edukativnog karaktera za koje se nada da će se skoro i realizirati.

- Mlad ste čovjek u svijetu starina. Koliko vas starijui kolege uopće shvaćaju ozbiljno? A opet, možda je glupo to i pitati kad se zna da ste nakon višegodišnje pauze baš vi ponovo upogonili Sajam starina i antikviteta - pitamo ga.

- Mislim da me shvaćaju ozbiljno - na to će Dino.

Da tako bude, zaslužno je njegovo znanje o tome o čemu govori i čime se bavi, ne sumnja.

- Puno sam čitao, jer mislim da sve nama bitne informacije, najveći do njih, leže u literaturi. Jako puno knjiga sam pročitao, jako puno istraživao, svakodnevno sam u tome, pratim i domaće i svjetske aukcije. Sajam antikviteta koji sam ponovo pokrenuo dao mi je vjetar u leđa. Tu su ljudi jednog 18-godišnjaka počeli shvaćati malo ozbiljnije. To mi je drago - priznaje Dino.

Ali, što je s onim običnim svijetom koji svrati na kakav sajam antikviteta i odmah se vidi da o materiji zna malo i ništa!?

- Kakav je odnos vas kolekcionara prema takvim mušterijama, odnosno znatiželjnicima? - zanima nas.

- Volim ljude uputiti u neke stvari, pokazati im koji interesantan predmet, čak i ne s predumišljajem da će ga kupiti, već da im pokažem lijep komad lijepe priče. Ima komada iza kojih se stvarno kriju lijepe priče. Recimo, šećernica s ključićem. A zašto ključić? Jer u vremenu kad je nastala, šećer nije bio ovako dostupan, a djeca k'o djeca su imala potrebu za slatkim taman da su roditelji morali zaključavati šećer. Pa kad vidite te šećernice s ključem i bravicom, znate da su nastale na prijelazu s 19. na 20. stoljeće - ilustrativno će Dino.

Ili šalice koje preferira, one bečke, porculanske. I one imaju priču.

- To su šalice koje su u startu bile namijenjene tome da ih se stavi u vitrinu i da tamo stoje. Nisu to bile šalice koje su se koristile, već baš umjetnine. Recimo, šalica na kojoj je naslikana veduta cijelog jednog grada, ili šalica na kojoj je rukom naslikan cijeli portret. Minijature, minijaturno slikarstvo na površini od četiri, pet centimetara bjelokosti, ili porculana. Aristokrati su naručivali portrete. Imućniji sloj građanstva je mogao angažirati slikara da ih portretira - veze priču pravi kolekcionar.

I ČUTI I NAUČITI

Dođe čovjeku, dok ga sluša, da poželi da se vrati običaj od regala u kojima će se slagati što god, od porculana, do kristalnih vaza. Ma, toga je mrvu nestalo. Ne znači da se vratiti neće.

- Kod nas na tržištu ima lijepih antikviteta, može se kupiti lijepih stvari po povoljnim cijenama - tvrdi Dino.

Taman da ga se pita koliko je, recimo, on spreman novca izdvojiti za neku porculansku šalicu koja mu je pri srcu?

- Teško je to reći. Postoje neki komadi bečkog porculana koji na svjetskim aukcijama postižu cijenu i preko 10.000 eura. Ja bih radije tu neku veću svotu uložio u neku sliku - kaže Dino.

- To je ulaganje, zar ne - velimo.

- Da, to je sve ulaganje. I bečki porculan je ulaganje, samo što ga jako malo ima na tržištu. Odnosno, bilo je puno replika i one su originalnim komadima snizile vrijednost. Tu je potrebno dosta toga znati o bečkom porculanu da bi razlikovali original od replika koje su također izuzetno dobro rađene - ističe Dino.

Dino, kako smo već i spomenuli, kani otvoriti jednom galeriju u kojoj će izložiti sve što ima, u kojoj će ljubitelji antikviteta imati zašto navraćati, u kojoj će se moći štogod i čuti i naučiti. Nisu to mali planovi za mladog momka.

- Uvijek sam si volio postavljati visoke ciljeve, ciljeve koji se čine i nedostižnima. Na taj način nikada ne stanete, već se uvijek trudite te ciljeve dostići, ispuniti. To je najvažnije, da se stalno trudite, da stalno rastete - smatra Dino.

Znate li da kolekcionari u prosjeku duže žive od drugih ljudi!? Znanstveno je dokazano

Sve što on od ovog svog sad već posla želi jest da se galerijom može održavati da može normalno živjeti.

- Ne patim za velikim novcima, samo mi je san da od toga mogu živjeti, da ujutro u osam sati otključam svoju galeriju - jednostavno će Dino.

Realno, Zagrebu takvih prostora i nedostaje, cijeloj zemlji zapravo. Slaže se s tim Dino, spominje podatak kako je u Zagrebu prije 20 godina bilo na sceni 20 antikvarijata, dok su danas tri. Fali,

OMILJENI BIDERMAJER

Nije lako bilo Dina nagovoriti da progovori koju o najdražem predmetu u kolekciji, ili onom koji ga svaki put nanovo razgali.

- U svakom vremenu to je neki drugi predmet. Nije da vam dosadi, nijedan predmet ne dosadi, nego vas samo oduševi još više onaj sljedeći - kaže Dino.

Veli i da je zadnje vrijeme krenuo put slika, da voli hrvatske majstore.

- Kupio sam sliku Mihovila Krušlina, ulje na platnu. On je kolorist, ja koloriste jako volim, slika je jako moćna i kad uđem u sobu, prvo na nju bacim pogled. Ali kad dođe neka bolja slika, ili neki predmet od porculana ili srebra, to još više oduševi jer je novi komad - objašnjava Dino.

A kad već mora, Dino je apostrofirao dva predmeta kao ponajdraža.

- Jedan je bečka žardinjera iz 1825. godine, a druga šalica iz 1832. godine. To su mi dva draga predmeta jer bidermajer jako volim kao razdoblje. Volim to stilsko razdoblje jer je estetski minimalistički u odnosu na prijašnje stolove koji su bili dosta kičasti. Bidermajer je stil jednostavnih formi, jednostavnih linija, a i danas se uklapa u moderne interijere i može se kombinirati s modernim namještajem - priča Dino.

Za sve sajmove na svijetu vrijedi da bi morali imati nekog znanja kada na sajmovima kupujete malo 'jače' komade za malo veće svote. Nije to zbog predumišljaja da bi vas trgovac prevario, već zato što ni trgovci često ne znaju što imaju

ne dvoji on, antikvarijat koji će se pozabaviti promocijom pa da ovoj tematici privuče ljude. Bit će, velimo, mi i ne znamo što se sve krije na tavanima i u podrumima!? Dino uči kako kolekcionari onim vrijednim antikvitetima smatraju predmete koji su i nekada bili skupi i teško dostupni.

- Neke vrijedne komade u pravilu se nađe u nekim bogatim obiteljima, bogatim stanovima, starim zgradama u centru. Ali, nikad ne znate, putevi antikviteta su jako čudni - zagonetno će Dino.

DUŽE ŽIVE

Je li čudna njegova karijera njegovim vršnjacima? Razumiju li ga ili ne?

- Neki razumiju, neki ne. Ima mojih prijatelja, ljudi u mom bliskom okruženju koji nemaju veze s antikvitetima, ali su se jako zainteresirali za taj svijet. Tu dolazimo do onog dijela koliko je lako ući u svijet antikviteta. Jednom kada u to uđete, teško je izaći. I koliko vidim iz iskustva starijih galerista, antikvara, svi koji su se nekad bavili antikvitetima i na žalost umrli, do zadnjeg trena su se antikvitetima bavili, do samog kraja bili u akciji. Tako i moja baka, moja teta, bile su u akciji dokle god su mogle - kaže Dino.

Pitamo Dina i ima li kakav mračni predmet želja, neki predmet koji silno želi imati.

- Tu želja ne možete imati jer ne možete ni predvidjeti što će se događati. Snovi su veliki, svakako sanjam da bi jednog dana imao sliku nekog jačeg autora u kolekciji, nekog Crnčića, Medovića. Snovi su to, ali nije neostvarivo - kaže Dino.

Treba, doduše, kapitala, ali njegova je procjena da su trenutno hrvatski modernisti na niskim cijenama i da je trenutno dobro vrijeme za ulaganje u slike.

- Sada je 'gore' suvremena umjetnost, Julije Knifer, Edi Murtić, to se traži. Ajmo reć da se suvremena umjetnost uklapa u moderne interijere. To su trendovi koji se mijenjanju, a s promjenom trendova variraju i cijene. No, s druge pak strane slike Vlahe Bukovca uvijek će imati svoju vrijednost i potražnju, uz sitne varijacije u cijeni - mišljenja je Dino.

Tako eto zbori Dino Šimunjak, najmlađi hrvatski antikvar.

- Godi li vam ovo najmlađi, ili vam već pomalo ide na živce.

- Pa, i jedno i drugo. Zbog toga što se s 19 godina bavim antikvitetima sam interesantan, a s druge strane još uvijek slutim neko malo nepovjerenje koje ljudi imaju s obzirom na moje godine i nesigurnost - sa smiješkom će Dino.

I da, veli najmlađi kolekcionar kako nikada nije kasno time se početi baviti. Jer....

- Znate li da kolekcionari u prosjeku duže žive od drugih ljudi!? Znanstveno je dokazano - umjesto pozdrava kazuje nam Dino.

Goran Polak o Stražarnom lopovu, glazbi, sjećanjima...

DEVEDESETE SU TREBALE BITI NAŠE NAJBOLJE GODINE, NO POLITIKA JE ZAGRIZLA U NAŠE ŽIVOTE...

Osamdesete mi znače godine u kojima sam isključio svoje tvorničke postavke i otisnuo se u život. Godine u kojima sam okružen divnim ljudima otkrivao muziku i onu divlju neobuzdanu stranu svoje mladosti. Nitko od nas tada nije postavljao pitanja koje je tko nacionalnosti, odakle vuče korijene. Umjesto da danas pristojno živimo u jednoj modernoj europskoj državi, političari, da bi opstali na vlasti, konstantno nas guraju u prošlost

Darko JERKOVIĆ

Gotovo da je postalo opsesija pisati o povijesnim bespućima popularne glazbe, njezinih žanrova i podžanrova, putova i stranputica, u kojima se posve izvan službene struje, mainstreama, odvijao život bez uljepšavanja, u kojima je underground cvjetao, alternativa bila stvar izbora, a moto Do it yourself, DIY etika i estetika koja je fukcionirala poput »parole dana« u sveopćem »širenju područja borbe« iz doba punka, post-punka i novog vala s kraja sedamdesetih i početka osamdesetih godina prošlog stoljeća.

Bilo je to doba otvaranja svakojakih mogućnosti i opcija koje su ostavile više ili manje »traga u beskraju«, u kojem se onda desetljećima poslije i sami zateknemo iznenađeni onime što čitamo, slušamo, gledamo, što doživljavamo kao svojevrsno »sjećanje na budućnost« ili kao nostalgično-melankolični refleks prema nekim davnim, zagubljenim i nanovo otkrivenim vremenima, vratima otvorenim u zaboravu koja se iznova odupiru zatvaranju.

Drugim riječima, iznova nam se događa prošlost u sadašnjosti, kao da se neki vampir probudio iz višegodišnjeg sna u svijetu koji je analogno doba zamijenio digitalnom dominacijom svega i svačega, pa i čuda koja kao da uskrsavaju iz neke prastare jurske povijesne čitanke.

A knjige su u tom i takvom kontekstu ključne, osobito knjige dokumentarističkoga sadržaja, s kojima, kad ih čitaš, imaš osjećaj da upravo proživljavaš prošlost koje je i tvoja, izravno ili posredno, a ako to i nije, onda ostaješ šokiran spoznajom da se sve to dogodilo nekom drugom kako bi danas postalo vrijeme otrgnuto od zaborava i podareno tebi i svima koje to zanima, koje bi trebalo zanimati, jer, kako mudra, ali već otrcana izreka kaže, povijest je učiteljica života.

Za jednu takvu knjigu - »Tajnu povijest rocka« Ronija Sariga (prevedenu i u Hrvatskoj prije 20 godina!) Eddie Vedder iz Pearl Jama je rekao kako bi »volio da je uz nju mogao odrasti«. Knjigu, pak, »Stražarni lopov« Gorana Polaka vjerojatno će na sličan način percipirati mnogi koji su rođeni nakon »vremena čuda«, kakva Polak na zadivljujuće minuciozan i sveobuhvatan način prezentira u tom svom sad već antologijskom izdanju.

A sve je počelo s blogom, dakle s internetom, na kojem se u formi mrežnog dnevnika Goran Polak »proslavio« kao sustavni kroničar »bolje prošlosti« uredno prateći i bilježeći pod zajedničkim nazivnikom »Stražarni lopov« vlastita, izravna iskustva, kao i iskustva svih drugih iz pripadajućeg okruženja dinamične urbane alter-scene 80-ih i 90-ih godina. Knjiga ja zapravo svojevrsni »kreativni kaos«, ali kao takva formom i sadržajem (472 stranice, više od 680 crno-bijelih fotografija) odlično fukcionira poput nekog »tijeka svijesti«, u kojem se autor prepustio rudarskom poslu evidentiranja svega, svačega i svakoga, s čim je bio u kontaktu kroz burne godine odrastanja, sazrijevanja i prisjećanja minulih vremena »ponosa i slave«. U tom i takvom, širem i dubljem kontekstu, razgovor s autorom knjige nametnuo se kao obveza, inspiracija i motivacija.

Možda bi najbolja definicija mene bila da sam starac zaluđen muzikom koji svoju starost ne želi prihvatiti, pa je pod stare dane počeo nešto prčkati...

Drugo izdanje knjige već je došlo iz tiska. Prvo je rasprodano. Na nekoliko mjesta sam napravio neke sitne korekcije u tekstu i neke fotografije sam za nijansu posvijetlio, no nisam ništa dodavao...

PRIVATNA ARHIVA

ŽIVJETI I UMRIJETI U ZAGREBU

Za početak, za one koji to još ne znaju, a željeli bi saznati - što je i tko je »Stražarni lopov«, čime se bavi, za što se zalaže, što prezentira i što pretendira biti danas i sutra?

- »Stražarni lopov« je blog u kojem opisujem život u Zagrebu, od sedamdesetih pa do današnjih dana, iz moje perspektive, koja se poprilično razlikuje od one uobičajene, no bliska je svima onima koji su poput mene odrastali u jednoj maloj galaktici u kojoj se slušala, stvarala i živjela rock, punk i alternativna muzika. Na blog sam stavio mnoštvo audio i videozapisa bendova, uglavnom iz osamdesetih i devedesetih, fotografija, intervjua, članaka iz novina... Osim muzike, želio sam spasiti od zaborava i one od nas kojih više nema, te ostaviti neki mali trag na nas preživjele. Kao autor bloga ne zalažem se ni za što posebno i ni na što ne pretendiram.

Blog je s godinama stekao kultni status. Kad bi sad napravio neku životnu inventuru, recimo tako, kakva bi bila vaša ocjena proteklog rada i svega čime ste se do sada bavili? Koje biste trenutke izdvojili kao najbolje, a koje kao najlošije? Drugim riječima, koliko ste zadovoljni, ili ne, svime što ste radili, napravili i postigli do sada?

- Time što sam radio i napravio potpuno sam zadovoljan. Tu prvenstveno mislim na blog i knjigu »Stražarni lopov« te na album Stražarnog lopova i dobrih ljudi »Hodam, gledam, prolazim«. Da bih bio zadovoljan nečim što sam postigao, trebao bih u startu imati želju da nešto postignem, a meni nikad nije bio cilj postići nešto time što radim. Koju bih si ocjenu dao, ne znam, al' mislim da sam sve što sam radio, sukladno s mojim mogućnostima, napravio najbolje što sam mogao.

Najbolji trenutak u kontekstu rada mi je moja promocija knjige i albuma u Močvari. Skupilo se petstotinjak ljudi, prvi put su zasvirali Stražarni lopov i dobri ljudi, nakon 30 godina ponovo sam se popeo na

PRIVATNA ARHIVA

Bend Yola Yola 1993.

S prijateljem Miljenkom Baričevićem započeo sam rad na filmu baziranom na pričama i likovima iz knjige »Stražarni lopov«. Na promocijama knjige i albuma reakcija publike bila je iznad svih očekivanja...

Endymion u Kölnu 1989.

pozornicu s grupom Yola Yola, jednu pjesmu sam odsvirao i s punk-grupom Eksodus. Samo za mene su ponovo zasvirali Trobeci. Nastupio je i moj dugogodišnji prijatelj Zdenko Franjić. Oni loši trenuci povezani su s prelascima dragih ljudi u drugu dimenziju, raspad Endymiona i sudjelovanje u ratu.

ODUSTAJANJE OD SVIRANJA

Osim što ste pedantni kroničar jednog vremena, mnogi će reći, »bolje prošlosti«, neko ste vrijeme bili i aktivan glazbenik, što nam o tome možete reći?

- S prvim bendovima počeo sam svirati još kao srednjoškolac, 1981. godine. Uglavnom smo održavali koncerte u mjesnim zajednicama, općinama, školama i na raznim priredbama po gradskim trgovima. Nekoliko godina poslije postao sam aktivni sudionik jedne predivne, danas gotovo zaboravljene, alter i punk scene, koja se stvorila neposredno nakon mitskog novog vala. Zasvirao sam tada u pravim klubovima, kao što su Moša (današnji Boogaloo), Studentski centar (SC) i Kulušić. Moj prvi ozbiljniji bend bio je Endymion. Snimili smo i na kaseti objavili album »Scenes De La Vie Future« i sudjelovali na »041« kompilaciji ljubljanske FV Založbe. Na koncertu u Kölnu ponuđeno nam je da u Njemačkoj objavimo prvu ploču. Sve je izgledalo k'o da će od svega toga nešto ispasti, al' počeo je rat i bend se ugasio.

U ranim devedesetima svirao sam još u grupi Yola Yola. Imali smo set autorskih pjesama i set pjesama grupe The Doors, koji smo svirali utorkom u Saloonu. Kratko sam bio i u Phantasmagoriji. Nakon što sam 1994. s njima odsvirao koncert u Rijeci, u vlaku na povratku u Zagreb totalno sam pukao i odustao od sviranja. Došao sam doma, uključio bas u pojačalo, odsvirao nekoliko tonova i odložio ga na stalak, na kojem je stajao 25 godina a da nisam na njemu odsvirao ni jedan jedini ton, sve do 2019., kada se grupa Yola Yola ponovo okupila. Od tada smo objavili nekoliko singlova i upravo završavamo album. U međuvremenu sam stvorio Stražarnog lopova i dobre ljude.

Da se vratimo u sadašnjost. Ove godine objavili ste knjigu »Stražarni lopov«, kao i popratni album na vinilu i CD-u Stražarnog lopova i dobrih ljudi, koji je svojevrsni soundtrack knjige. Kako ste se odlučili za tako ambiciozan projekt, sveobuhvatnu kroniku zbivanja, pojava, ljudi, autora, izvođača i svega drugoga iz tog, po svemu izazovnog razdoblja...?

- Kada sam počeo rad na knjizi, povezivanje priča s bloga u cjelinu samo je po sebi iniciralo stvaranje sveobuhvatne kronike mojoj generaciji bitnih zbivanja. Osim o odrastanju u Titovoj Jugoslaviji u sedamdesetima te poprilično divljim i maglovitim osamdesetima, provedenima na tulumima, koncertima, po birtijama i zagrebačkim klubovima, u knjizi pišem i o ratnim devedesetima, o vremenu koje je slijedilo nakon rata, godinama Fiju Briju koncerata, dolasku digitalnog doba, o mirnim obiteljskim godinama, na žalost, i o vremenu rastanaka, jer dosta likova iz knjige nas je napustilo.

Ideja da pojedine dijelove knjige uglazbim na albumu »Hodam, gledam, prolazim« došla mi je nakon jednog kratkog razgovora s Darkom Rundekom o prolaznosti. Uz njega i mene, koji sam jedini svirao na svim pjesmama, na albumu je svoj trag ostavilo tridesetak glazbenika. Nekadašnji članovi grupa Haustor, Termiti, Sexa, Trobecove krušne peći, Cul-de-Sac, Majke, Disciplin A Kitschme, Endymion, Sin Albert, Phantasmagoria, Gone Bald, Yola Yola, Peach Pit, Karmakumulator... Sudjeluju i njujorška garage rock ikona Sonny Vincent, legendarni bubnjar Siniša Banović, spisateljica Rujana Jeger, Zdenko Franjić i moj sin Tin.

GURANJE U PROŠLOST

Da nastavimo u istom tonu i ritmu. Što su vama osobno značile 80-e kad ste odrastali, a što vam znače danas kad ste veteran tog »revolucionarnog« razdoblja? Kako je bilo odrastati u vremenu kad je Jugoslavija bila na putu raspada? I kako je bilo nastaviti sazrijevati u 90-ima?

- Osamdesete mi znače godine u kojima sam isključio svoje tvorničke postavke i otisnuo se u život. Godine u kojima sam okružen divnim ljudima otkrivao muziku i onu divlju neobuzdanu stranu svoje mladosti. Nitko od nas tada nije postavljao pitanja koje je tko nacionalnosti, odakle vuče korijene. Raspada Jugoslavije postao sam svjestan tek kada su me 1991. mobilizirali u Zbor narodne garde. Devedesete su trebale biti naše najbolje godine, no politika je zagrizla u naše živote, pa umjesto da su došle devedesete, vratile su se četrdesete i, na žalost, još uvijek smo u njima. Umjesto da danas pristojno živimo u jednoj modernoj europskoj državi, političari, da bi opstali na vlasti, konstantno nas guraju u prošlost.

Kad se sve zbroji, pogleda šira i dublja slika, uzme u obzir povijesni kontekst, kao i vrijeme sadašnje - kakva bi zapravo bila i kakva jest temeljna poanta cijele priče oko »Stražarnog lopova«, od bloga do knjige i natrag? Ili da ovako postavim pitanje: za koga je knjiga napisana, osim za vas osobno, je li ona tek dokumentarij vremena ili nešto više u percepciji i recepciji, ili je svojevrsno »sjećanje na budućnost«, da se tako izrazim? Ili o svemu tome svoj sud trebaju donijeti sami čitatelji kad »Stražarnog lopova« pročitaju, LP ili CD preslušaju i negdje uživo budu na promociji?

- Temeljna poanta »Stražarnog lopova« je prikazati moju/našu stranu priče. Onu o kojoj se danas ne piše i ne govori. Sud o tome što sam napisao, čitatelji moraju donijeti sami. Svoju knjigu i album doživljavam kao poruku koju stavljam u bocu i bacam u rijeku s nadom da će ona sama pronaći put do ljudi kojima će njezin sadržaj nešto značiti.

ZALUĐEN MUZIKOM

Nakon ovako plodne protekle godine, što dalje, koji su projekti u planu? Blog, pretpostavljam, ide dalje? Je li moguće novo izdanje knjige, ako ste nešto zaboravili, previdjeli, namjerno ili slučajno izbjegli popratiti u tekstu, slikama, dokumentima...?

- Drugo izdanje knjige već je došlo iz tiska. Prvo je rasprodano. Na nekoliko mjesta sam napravio neke sitne korekcije u tekstu i neke fotografije sam za nijansu posvijetlio, no nisam ništa dodavao. Knjiga ima 471 stranicu, u njoj je više od 700 fotografija, mislim da je to i više nego dovoljno. A što dalje... Sa svojim prijateljem Miljenkom Baričevićem započeo sam rad na filmu baziranom na pričama i likovima iz knjige »Stražarni lopov«. Na promocijama knjige i albuma u Močvari, na riječkom Vrisku i zagrebačkom Interliberu pustili smo kratku najavu filma sastavljenu od nekih već snimljenih kadrova, reakcija publike bila je iznad svih naših očekivanja. Radim i na pjesmama za novi album Stražarnog lopova i dobrih ljudi. Zbog limitiranog trajanja muzike koja stane na vinil na prvom albumu nisam mogao uključiti sve muzičare koje sam želio, tako da moram snimiti još jedan, ako ne i dva albuma, jer samo prva pjesma koju sam počeo snimati traje desetak minuta, a na popisu je četrdesetak ljudi koje mislim zamoliti za suradnju. Usto, već duže se spremam kistovima pokojnog oca naslikati samo jednu sliku i nacrtati samo jedan strip. S novom godinom blog ide dalje. Malo sam ga zapustio zbog rada na knjizi i albumu, pa moram to nadoknaditi.

Za kraj jedno identitetsko pitanje: Goran Polak u tri-četiri-pet, deset riječi? Goran Polak jučer, danas i sutra?

- Ako se pogleda što o meni pišu i govore, odgovor bi bio: glazbenik, književnik i bloger, no iz moje perspektive to izgleda otprilike ovako: Dobar dio života sam svirao, al' ne smatram se glazbenikom. Nikada se nisam potrudio naučiti svirati više od onoga koliko mi je bilo potrebno, kako već u kojem bendu. Nadalje, to što sam napisao jednu knjigu ne daje mi za pravo da za sebe mogu reći da sam književnik. Pogotovo kad se uzme u obzir da će to ostati moja jedina knjiga. E sad, imam blog, pa bih prema tome trebao biti bar bloger. No, i to je labavo. Niti pratim druge blogove, niti sam dio te zajednice. Blog sam napravio isključivo zato što za web-stranicu treba imati prostor na webu, a to, za razliku od bloga, košta. Možda bi najbolja definicija mene bila da sam starac zaluđen muzikom koji svoju starost ne želi prihvatiti, pa je pod stare dane počeo nešto prčkati...

Ivana RAB GULJAŠ
Snimio BRUNO JOBST

Dvojica mladih i poduzetnih Osječana vrijeme ukrotila satovima

Fabio Brmež i Lovro Žada

LOVRO I FABIO NI POKRETAČKU SNA U KRHKOSTI JEDN

Kad smo počeli izrađivati satove, usporedno smo još radili u vinariji. Zapravo smo mislili da će nam satovi biti samo dodatni posao. Međutim, Fabijeva nas je mama nagovorila da oglasimo svoje satove na Etsyju i u jednom nam trenutku stiže notifikacija da smo prodali sat, nakon čega smo shvatili da smo na njemu zaradili više nego za deset sati rada u vinariji. Bio je to naš aha moment! Nije to bila pohlepa, nego potvrda da je to što radimo drukčije, zabavnije, da nad tim mi imamo kontrolu, da ulažući svoje vrijeme u nešto, dodajemo tome novu vrijednost

Albert Einstein rekao je kako je jedini smisao vremena u tome da se sve ne dogodi odjedanput. Iako su mladi ljudi često nestrpljivi - ali toj se odlici mladosti ne treba rugati! Osječani Lovro Žada i Fabio Brmež ne samo da nisu nestrpljivi nego su sekunde, minute i sate posljednjih nekoliko godina polako i precizno ugrađivali ponajprije u svoje prijateljstvo, učenje i osobni rast, a onda, bome, i u zajednički posao. Izrađuju satove.

Upoznali su se na Ekonomskom fakultetu u Osijeku, no još bolje, kažu gotovo uglas, obavljajući zajedno razne studentske poslove. »Radili smo preko Studentskog servisa u poznatoj vinariji, punili butelje, lijepili etikete, prenosili koješta... Fizikalija, ali bio je to dobar posao«, otkriva Fabio. »Posao je bio repetitivan, ali to je bilo dobro jer smo mogli, radeći ga, puno razgovarati i doista upoznati jedan drugoga«, dodaje Lovro.

Marljivi su i odgovorni mladići, završili su prijediplomski i diplomski studij, a da je pritom svaki od njih prikupio više od stotinu ugovora za rad preko Studentskog servisa, svaki kod bar dvadeset poslodavaca. To je, ruku na srce, kao da su završili još jedan studij. »Nađeš se u situacijama i prostorima u koje inače nikada ne bi dospio, primjerice u rupi za orkestar u HNK-u ili u arhivu Fine«, kaže Fabio, dodavši kako su ta iskustva neprocjenjiva.

S druge strane, ne žele umanjivati vrijednost znanja koje su stekli studirajući.

- Na fakultetu si okružen velikim brojem ljudi koji te potiču da drukčije razmišljaš, da mijenjaš perspektive, pružaju ti se nove prilike... Za mene je to čak i vrjednije od samog gradiva koje moraš naučiti za ispite. Zapravo, mogu ukratko reći da sam studirajući na Ekonomskom fakultetu dobio ono što mi je trebalo, dodaje Lovro.

LISTA GLUPIH IDEJA

Fabio je odlučio studirati ekonomiju iako je imao i drugih interesa, poput književnosti, recimo.

- U ekonomiji sam vidio dobru platformu za svoju svestranost i za mogućnost dobre edukacije. Kad god bi me pitali što ću kada završim taj faks, odgovarao bih da ću otvoriti nešto svoje. Nisam imao odgovor na pitanje što konkretno. Kad sam došao do točke da mi je ostao samo diplomski, uzeo sam godinu pauze i zacrtao si da u toj godini moram nešto smisliti, iskren je Fabio.

Lovro i Fabio, prema vlastitu priznanju, imali su »listu glupih poslovnih ideja«, no zato ona vezana uz satove ostvarena kroz EON Watches nije bila osuđena na propast. Fabio je stekao diplomu iz financija, što ga i dalje uistinu zanima, ali mu se, kaže, ne sviđa kako taj sektor funkcionira. Lovro se bio odlučio za marketing jer mu se to učinilo zabavnijim od financija. »Ipak, iz ono malo iskustva što ga imam u marketingu, zaključio sam da nitko ne želi uistinu predstaviti neki proizvod ili uslugu, nego samo želi osigurati dobru prodaju. Nije to za mene, vjerujem u iskren način u svemu. Tu iskrenost danas primjenjujem reklamirajući naše satove«, odlučan je Lovro.

- Dok smo studirali, radili smo hrpu poslova zajedno. Bilo mi je najbolje to što smo u jednom mjesecu imali, recimo, sedam poslodavaca, primjerice jedan dan nosiš stolice na aerodromu, drugi dan puniš butelje... Također, četiri sam godine radio u prodavaonici jednog popularnog modnog brenda, gdje mi je, iako sam imao dobre uvjete, bilo pomalo monotono, svaki dan isto. Zato, kad smo počeli raditi satov ispalo je da nam je to sada ka radimo sedam različitih posl jednom, svaki nam je dan na drukčiji, pojašnjava Fabio.

Ipak, trude se imati no radno vrijeme od 8 do 16.

- Dvojica smo, tako je lakš nizirati se, no rekao bih da n sao zapravo nikada ne prestaj ništa drugo, cijeli dan stižu por ili narudžbe na koje treba odgov riti, najčešće navečer, kaže Lovro.

SAMO BEZ MONOTONIJE!

Svoju su svestranost »trenirali« još od osnovne škole. Lovro ističe kako je išao na sve aktivnosti u školi, a Fabio na sve izvan škole.

- Volio sam sport, ali zapravo sam puno čitao kao srednjoškolac, pokušao sam sebe upoznati na taj način. Zato sam i odlučio studirati ekonomiju, da se financijski osiguram kako bih poslije imao neko svoje dvorište u kojem ću u miru moći čitati. Naslove iz psihologije, recimo, što sam htio studirati, a nisam jer bih morao položiti višu razinu matematike na maturi, ha, ha, ha, pojašnjava Fabio. »Sviđala mi se i filozofija, ali tata me je zezao da su baš otvorili veliku tvornicu filozofije u Osijeku u kojoj ću se sigurno zaposliti«, dodaje.

Lovro je dvojio između medicine i ekonomije.

- Odrastao sam samo uz mamu, ona mi je bila najveći uzor u svemu, pa i njezin požrtvovan rad u bolnici. No, kad sam malo bolje upoznao breme koje nosi taj posao, priznao sam si da nisam za to, za razliku od moje mame i njezinih kolega na nefrologiji, kojima

Nabavljamo nove satove, rastavljamo ih do najmanjeg dijela i raznim tehnikama postižemo njihov novi unikatan izgled. U svijetu satova to se naziva modifikacijom. Većina je naših modificiranih satova završavala u Americi - iako nam Trump sada zadaje glavobolju zbog carine!

FABIO BRMEŽ

MARIN STUPAR

E GUBE VRIJEME, AGU NAŠLI SU NE SEKUNDERICE

je njihov posao zapravo poziv, kaže o uzorima, spominjući u tom kontekstu i svog očuha.

Fabijeva je mama znanstvenica i sveučilišna profesorica, a tata je nakon dugogodišnje uspješne karijere u automobilskoj branši nedavno našao novi izazov u mobilnom leasingu. Lovro je odrastao kao jedinac, Fabio ima brata, Nikolu.

- Iako je pet godina mlađi od mene, stariji je od svih nas. Ozbiljan, poseban, mudar dečko, studira poljoprivrednu mehanizaciju i ima radionicu za izradu noževa još otkako je bio klinac, otkriva.

Dakle, od Nikole zlatnih ruku očekivalo bi se da izrađuje satove, no kako su se dva 26-godišnja ekonomista zainteresirala za to?

- Nikola je uvijek bio takav, vješt s rukama. Čuda je radio od legića! Što zamisli u glavi, rukama pretoči u djelo. Dakle, on je za to predodređen. Meni je pak to sa satovima došlo slučajno, iz te odbojnosti da uvijek radim jedno te isto. Rodilo se to iz te moje borbe da se ne utopim u monotoniji, iz te nasušne potrebe da stalno učim, da ne stagniram, iskren je Fabio.

Lovro slično razmišlja.

- Kad smo počeli izrađivati satove, usporedno smo još radili u vinariji. Zapravo smo mislili da će nam satovi biti samo side hustle, dodatni posao. Međutim, Fabijeva nas je mama nagovorila da oglasimo svoje satove na Etsyju, internetskoj platformi na kojoj prodaju mali poduzetnici i kreativci, najviše rukotvorine, i u jednom nam trenutku stiže notifikacija da smo prodali sat, nakon čega smo shvatili da smo na njemu zaradili više nego za deset sati rada u vinariji. Bio je to naš aha moment! Nije to bila pohlepa, nego potvrda da je to što radimo drukčije, zabavnije, da nad tim mi imamo kontrolu, da ulažući svoje vrijeme u nešto, dodajemo tome novu vrijednost. Fabio je tada prokomentirao: - Od ovog trena više nema natrag!« prisjeća se Lovro. I nisu se osvrtali.

MODIFICIRANJE SATOVA

No došlo je vrijeme otkriti zašto su ova dva 26-godišnjaka odlučila posvetiti svoje vrijeme - vremenu.

- Slažemo personalizirane Casio satove. Nabavljamo nove satove, rastavljamo ih do najmanjeg dijela i raznim tehnikama postižemo njihov novi unikatan izgled. U svijetu satova to se naziva modifikacijom. Većina je naših modificiranih satova završavala u Americi - iako nam Trump sada zadaje glavobolju zbog carine! - ali najdraže nam je kad svog vlasnika pronađu negdje kod nas«, kaže Fabio.

Digitalne su satove počeli modificirati prije dvije godine, kada su shvatili da su ih, zbog nostalgije, mnogi počeli kupovati.

- Potražnja je bila puno veća nego što smo očekivali. Potrudimo se oko modifikacije, pozovemo profesionalnog fotografa, napravimo dobre fotografije, platimo reklamu i krenemo prodavati. Primjerice, prodali smo u mjesec dana 20 modificiranih bijelih Casija s kartom svijeta, a naš je dobavljač prodao ukupno tri nemodificirana. Dobavljač nije mogao nabaviti još tih satova, pa smo morali stopirati prodaju tog modificiranog modela. To je, dakle, loša strana posla jer smo vezani uz brend, na koji ne možemo utjecati, pojašnjava Fabio.

I kako modificiraju Casio sat?

- Svaki ekran na svijetu ima polarizirajući filtar bez kojega bi, primjerice, slika na mobitelu bila bijela. Taj polarizirajući filtar sortira svijetlo u nekim kutovima kako bismo vidjeli sliku. Mi skidamo taj filtar i lijepimo novi takav, ali biramo kut pod kojom ćemo ga vratiti. Onda možemo odrediti boju ekrana i neke efekte koji prije nisu bili mogući na tom satu poput presijavanja boja ili printamo neke svoje male dijelove sata poput žaruljica, funkcija inspiriranih filmovima i slično, pa ih uvrstimo u sat, pojašnjava Fabio, a Lovro dodaje kako su neki modeli agresivnije modificirani, a neki diskretnije. To za koliko će vremena modificirati sat ovisi baš o tome koliko posla imaju na njemu. Nekih jeftinijih modela mogu napraviti i do petnaestak u danu, a kompliciranih dva, možda i samo jedan. Do sada su modificirali više od 1.700 satova!

Satovi nakon modifikacije ostaju točni.

- Trudimo se da ništa ne narušimo, dapače, želimo da modificirani sat bude još bolji, naglašava Lovro.

PODRŽATI ZAJEDNICU

U svijetu se rijetki bave modifikacijom satova, a na prste se jedne ruke mogu nabrojiti oni koji to rade na Fabijevoj i Lovrinoj razini. Smeta li Casiju što mijenjaju originalni dizajn satova?

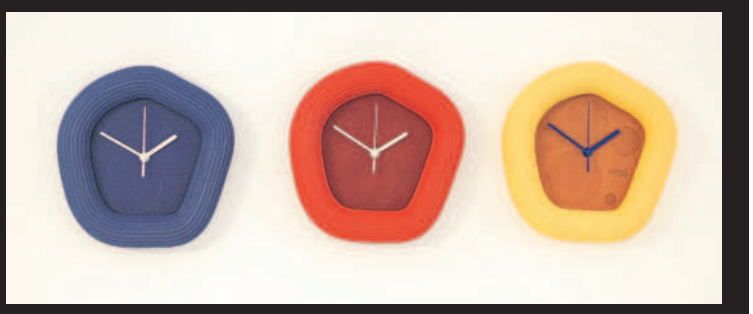
- Ne smeta, ali kada prodajemo naš sat, mora biti naglašeno da je riječ o modifikaciji. Osim toga, naš sat stoji više od njihova, dakle moramo dati do znanja u čemu je dodana vrijednost, ističe Lovro, dodajući kako se dobavljaču satova u Hrvatskoj sviđa ono što rade. »Pisao sam i rad na fakultetu o tome što Fabio i ja radimo, čak su i profesori bili impresionirani«, dodaje.

Fabio drži kako je osim trenda povratka satovima, koje su umnogome učinili nepotrebnima računala i pametni telefoni, za njihov posao dobrodošao i trend personalizacije onoga što pojedinci posjeduju.

Obojica naglašavaju kako poštuju međusobne različitosti, no dijele iste moralne vrijednosti, vizije i ono što žele od društva, okoline, prijatelja, pa i svojih proizvoda. Kao prijatelji i poslovni partneri često idu različitim putevima do istog cilja. No do njega stižu u isto vrijeme s istim entuzijazmom.

Dakle, ako ne radite baš u Ministarstvu za istraživanje ruda i gubljenje vremena, onda nema razloga da si ne nabavite jedan od Fabijevih i Lovrinih satova. Vaše će vrijeme, a ono je, podsjećamo, najdragocjenije što imate, dobiti dodatnu dimenziju kada ga budete pratili na jednom od njihovih originalnih satova na svojem zapešću ili zidu. Glasoviti je njemački urar i poduzetnik Walter Lange rekao: »Postoji nešto što treba očekivati ne samo od sata nego i od sebe: da nikada ne stojite u mjestu!« Ovi su marljivi i neustrašivi mladi ljudi svoju pokretačku snagu našli u krhkosti jedne sekunderice. Ne gube vrijeme, radije su ga ukrotili da bi od njega živjeli po svom.

ZIDNI SATOVI WALLIE

Bilo bi još bolje da imamo svoj sat, jer nad Casijem nemamo kontrolu, no za to je potrebno puno novca, bila bi to investicija od minimalo 30.000 eura, kaže Fabio. Lovro dodaje kako su zato počeli proizvoditi i zidne satove, pod svojim brendom Wallie.

- Na tržištu ima funkcionalnih zidnih satova, no lijepo dizajniranih baš i nema. Mi smo se stoga potrudili da naš zidni sat bude ukras u prostoru, da onaj koji ga posjeduje, uživa u njemu. Ne želimo da vlasnik previše brine o vremenu, da ga protok vremena stresira. Sat ima sekundaricu, ali nema označene brojeve i ne otkucava glasno. To je naš originalni proizvod i sada ga trebamo nametnuti tržištu. Promovirali smo ga nedavno eventom u kušaonici piva Gajba, nakon toga ponudili smo ga osječkom uraru Mihaljeviću, koji će ga prodavati u svojoj radnji. Dakako, svi se naši satovi mogu kupiti online, kaže Fabio.

Oko dizajna Wallieja posebno su se potrudili.

- »Bio je to dug proces. Lovro i ja poprilično smo drukčiji, ha, ha,ha. Ja sam analitičan i najradije bih znao bar šest koraka unaprijed, a Lovro je samo sjeo za komp i napravio oblik sata. Ispalo je super, ja to nikada ne bih napravio, oblik koji je osmislio daje pravi karakter satu, otkriva Fabio.

Okvire satova printaju na tri 3D printera, unutar sata je termalno prešana koža.

- Bilo nam je važno da što više elemenata koji su nam potrebni nabavimo lokalno kako bismo podržali zajednicu na taj način. Nismo htjeli slati u Kinu, iako je to jeftinije, jedini dio koji nije napravljen u Osijeku je satni mehanizam, jer kod nas ne postoji tvrtka koja ih proizvodi, dodaje Lovro.

Kada prodajemo naš sat, mora biti naglašeno da je riječ o modifikaciji. Osim toga, naš sat stoji više od njihova, dakle moramo dati do znanja u čemu je dodana vrijednost

LOVRO ŽADA

New York i njegov glasoviti Times square

iSTOCK

Od Sydneya do Rija: kako svijet dočekuje Novu godinu

ZAŠTO NA DOČEKU NA TIMES SQUAREU NE TREBA PITI

Doček na Times Squareu nije samo najpoznatiji na svijetu, nego i jedinstven po strogoj zabrani alkohola - kao i po činjenici da posjetitelji nemaju pristup javnim toaletima

Bernard KARAKAŠ

1907.
prvi puta spuštena kugla s vrha zgrade One Times Square

Vjerojatno danas već znate gdje ćete i kako dočekati Novu godinu, bilo na nekom kućnom tulumu, zabavi u restoranu ili možda na trgu vašega grada. Vatromet i petarde gotovo pa zajamčeni, ma što god vlasnici pasa, mislili o tome. No samo je pet velikih, spektakularnih dočeka koji se medijski prate diljem svijeta i kojim se, u najluđoj noći, vidi kako Nova godina obilazi planetu, od istoka ka zapadu.

PRIBOR ZA PIKNIK

Prvi u Novu godinu ulaze slavljenici u Sydneyu, no tamo je doček nešto drugačiji, u ljetnom điru. Kako je Australija na južnoj hemisferi, tamo je trenutačno žarko ljeto, pa nije neobično da tamošnji Djed Božićnjak nosi sandale i kratke hlače dok oznojeno čestita dolazak novog ljeta. Na plaže između Sydney Harbour mosta i čuvene zgrade Opere građene poput školjke, slavljenici dolaze već oko podneva kako bi zauzeli dobra mjesta, a sa sobom ne nose termosice s kuhanim vinom već roštilje i pribor za piknik. Sidnejski doček pretvara se u cjelodnevni festival na otvorenom, a kulminacija je, naravno, u ponoć, sa spektakularnim vatrometom koji po običaju traje oko 12 minuta. Tom prilikom, na veselje publike, a posebice na još veće veselje kineskih dobavljača pirotehnike, ispuca se više od 100.000 komada vatrometa koji nebo iznad najvećeg australskog grada. Milijuni dolara tako doslovce odlaze u dim, ali to je dobra investicija koja se vraća kroz turističku posjetu i medijsku vidljivost grada, dok fotografije Sydneya redovito obilaze svijet.

POLJUBAC U PONOĆ

Sljedeći poznati doček je desetak tisuća kilometara zapadnije, u Parizu. Dok su

ESTONCI NOVU GODINU DOČEKUJU UZ NEUOBIČAJENO BOGATU TRPEZU – PREMA TRADICIJI, TIJEKOM NOĆI JEDU 7, 9 ILI ČAK 12 PUTA, VJERUJUĆI DA IM SVAKI OBROK DONOSI SNAGU I BLAGOSTANJE U GODINI KOJA DOLAZI

AUSTRIJANCI, NIJEMCI TE STANOVNICI ŠVICARSKE U REGIJI KOJA GOVORI NJEMAČKIM JEZIKOM TOPE OLOVO I IZLIJEVAJU GA U HLADNU VODU, A NA TEMELJU OBLIKA U KOJEMU SE OLOVO STVRDNE, TUMAČE KAKVA ĆE DOLAZEĆA GODINA BITI

Australci već pomalo i zaboravili spektakularni vatromet, dok ih počinje udarati prvi mamurluk od žestokog dočeka, Parižani i njihovi gosti uplovljavanju u Novu godinu. Ali ne s vatrometom, već sa svjetlosnim projekcijama na slavoluku pobjede i Elizejskim poljanama gdje se okupljaju stotine tisuća turista iz cijeloga svijeta. I glavni je ritual s poljupcem ući u novo ljeto, jer nije bez razloga Pariz svjetska prijestolnica ljubavi.

Sat vremena kasnije, čuveni Big Ben u Londonu otkucava prvu sekundu Nove godine, a spektakularan vatromet uz Temzu, koji se ispaljuje s London Eyea, mostova, ali i pontona na rijeci grad obasjava punih 12 minuta. Vatromet je sinkroniziran s glazbom koja odzvanja gradom, a repertoar se mijenja iz godine u godinu. Od klasičnih britanskih hitova do suvremene pop produkcije, no svim je pjesmama zajednička jedna stvar. Plod su britanskih glazbenika. U Londonu obala Temze u to se vrijeme pretvara u ograđeni prostor gdje se može ući samo s ulaznicama. To baš i nije uobičajeno za proslave Nove godine na otvorenom, no to je jedini način kako se može kontrolirati broj posjetitelja i osigurati svima punu sigurnost.

SREDIŠTE SVIJETA

Četvrti veliki javni doček vjerojatno je i najpoznatiji na svijetu. New York i njegov glasoviti Times Square, pet sati nakon dočeka u Londonu postaje središte svijeta. Velika kristalna kugla, teška više od pet tona i prekrivena s 2.688 Waterford kristala,

spušta se s vrha zgrade One Times Square, a osvijetljena je LED sustavom koji omogućuje prikaz više od 16 milijuna boja. Spušta se točno 60 sekundi, uz gromoglasno odbrojavanje posjetitelja. Doček na Times Squareu nije samo najpoznatiji na svijetu, nego i jedinstven po strogoj zabrani alkohola - kao i po činjenici da posjetitelji nemaju pristup javnim toaletima. Tijekom dočeka na Times Square vrijedi stroga zabrana konzumacije alkohola na otvorenom, a policija to vrlo rigorozno kontrolira. Nema prodaje alkohola na samom prostoru dočeka. U samom prostoru dočeka nema javnih WC-a dostupnih masi posjetitelja. Iako se tehnički mogu postaviti pojedini sanitarni punktovi za osoblje ili VIP zone, prosječni posjetitelj nema realan pristup toaletu nakon što uđe u ograđeni prostor, a ulazi se često već u ranim popodnevnim satima. I stoga nije čudno što dobrom dijelu od milijun posjetitelja koliko ih se okupi u New Yorku za najluđu noć, ovaj doček ostane u vječitom sjećanju. Jer kada vas potjera u toaletu, na temperaturi desetak stupnjeva nižoj od ništice, a toaleta nema u blizini, i sve to u nepreglednoj masi ljudi, to je događaj kojeg pamtite cijeloga života.

Peti, i posljednji doček velike globalne petorke odvija se u Rio de Janeiru. I naravno, to je doček koji se razlikuje od svih ostalih. Potpuno tjelesno slavlje na plažama Copacabane gdje se pleše, pjeva i razdragano grli nepoznate ljude. Redovito bude više od dva milijuna slavljenika, mahom odjevenih u bijelo, a vatromet se lansira s pontona koji plutaju na moru. Dok bljeskovi vatrometa paraju nebo, s pozornica razasutih po plaži odzvanjaju samba i funk, a slavlje traje do jutra i izlaska sunca.

KRUHOM PROTIV NESREĆE

No nisu velike, masovne proslave na trgovima i plažama jedino obilježje novogodišnje noći. Postoji cijeli niz relativno lokalnih rituala kojima se obilježava dolazak novog ljeta i priželjkuje sreća, radost i veselje. Tako u Brazilu, u mjestima pored morta, uobičajeno je utrčati, odjeven u bijelo, u more preskačući pri tome sedam valova, zamišljajući želje koje želite da vam se ispune.

Irci pak udaraju kruhom o zidove svoje kuće kako bi otjerali nesreću i zle duhove, ali i stavljaju dodatni tanjur za novogodišnji blagdanski stol, tanjur namijenjen voljenim osobama koje su izgubili u prošlosti. Talijani i Španjolci pak odijevaju crveno donje rublje, za dobru sreću. I pri tome Španjolci tvrde kako će sreća biti istinska samo ako je rublje potpuno novo. Danci, s druge strane, ne paze previše na boju gaćica, ali u ponoć Nove godine skaču s fotelja. To, tvrde, donosi dobru sreću i tjera nesreću, no s tim se vjerojatno ne može složiti i nekoliko stotina Danaca koji svake godine završe na traumatologiji. Zbog lošeg doskoka.

LUK, OLOVO I ŠIPAK

Rumunji pak se pokušavaju u novogodišnjoj noći baviti predviđanjem vremena. I to ne bacajući grah, već guleći luk. Ogule dvanaest slojeva luka, po jedan za svaki mjesec nadolazeće godine, postave na stol i pospu ga solju te ostave da miruje preko noći. Sutra ujutro provjeravaju na kojim se slojevima luka sol otopila. Ti će mjeseci, kažu, biti kišoviti. Otopila se sol ili ne, jedno je jasno. Zavjese u sobi u kojoj je luk preko noći stajao odmah se peru, a prostorija zrači tijekom cijeloga dana.

Predviđanjem, ali ne vremena već događaja i blagostanja, u novogodišnjoj noći bave se i Austrijanci, Nijemci te stanovnici Švicarske u regiji koja govori njemačkim jezikom. Ali oni ne predviđaju lukom, već mirisom neutralnim olovom. Naime, oni tope olovo i izlijevaju ga u hladnu vodu, a na temelju oblika u kojemu se olovo stvrdne, tumače kakva će dolazeća godina biti. A najsretniji su kada se stvrdne u obliku kuglice što znači da će se obilje i sreća dokotrljati u kuću.

Grci se pak uzdaju u šipak. Voćku šipka. Objese ju na ulazna vrata kuće nekoliko dana prije dočeka nove godine, a neposredno prije Nove godine svi izađu na ulicu. Kada ponoć otkuca, u kuću ulazi onaj član obitelji koji se smatra najsretnijim, i to ulazeći desnom nogom. To, tvrde, donosi sreću svima. A potom drugi najsretniji član obitelji skida šipak i snažno ga baca na zid kako bi, po količini soka koji iscuri na fasadu, provjerio koliko će ta sreća biti obilna. Treći pak, neformalni dio rituala, koji se događa nekoliko dana kasnije, i o kojemu nitko ne govori, je pozivanje majstora da preboji fasadu i ponovo ju vrati u prvobitno stanje. Jer sok od šipka ne pere se tako lako.

Potpuno suprotan običaj je na Kubi gdje se u novogodišnjoj noći kroz vrata kuće izbacuje kanta s vodom. Ne samo voda, već cijela kanta s vodom, koja odnosi sve što se negativno nakupilo u kućanstvu. I pri tome se nadaju da na ulici pred vratima nema nikoga jer metalna kanta s vodom izbačena punom snagom nije baš lagana i bezazlena.

PRAZNI KOFERI

U Meksiku, Ekvadoru i Kolumbiji pakuju se tijekom novogodišnjeg dočeka putni koferi. I to prazni. S njima vlasnici hodaju oko kuće nadajući se kako će u nadolazećoj godini putovati i vidjeti nove zemlje. A imajući na umu kako je Trump podigao zid na granici s Meksikom, broj ispunjenih želja za putovanjem posljednjih je godina drastično pao.

Rusi pak šute. U posljednjih 12 sekundi stare godine nitko ne progovara ni riječ već u tišini prebiru u mislima novogodišnje želje koje su poželjeli. Filipinci su, s druge strane, u novogodišnjoj noći opsjednuti okruglim oblicima. Ne samo da masovno nose odijela i haljine s polka dot uzorkom, već i jedu okruglo voće. Naranče, lubenice, grožđe, pomelo... Tako će, vjeruje se, osigurati sreću tijekom dolazeće godine.

Grožđe se za sreću jede i u Španjolskoj, Portugalu i nekim zemljama Latinske Amerike. Dvanaest boba grožđa ili grožđica, za svaki otkucaj sata u ponoć. Talijani jedu dvanaest žlica leće. Nijemci pak preferiraju praščići od marcipana, dok Nizozemci u trenutku dok otkucava ponoć jedu oliebollen, svojevrsne uštipke od tijesta. No jedalački najaktivnije dočekuju Novu godinu Estonci. Oni tijekom novogodišnje noći jedu 7, 9 ili čak 12 puta jer se ti brojevi smatraju sretnima, vjerujući da im svaki pojedeni obrok donosi snagu za sve što ih čeka u Novoj godini.

Kako god bilo, kako god vi slavili ulazak u Novu godinu, redakcija vašeg Nedjeljnog plus magazina kojega upravo čitate želi vam sretnu i uspješnu 2026. godinu. I ne zaboravite, ako Novu dočekujete na Times Squareu u New Yorku, ne pijte previše tekućine. Toaleti nisu raspoloživi.

ISTOCK

Potpuno tjelesno slavlje na plažama Copacabane gdje se pleše, pjeva i razdragano grli nepoznate ljude

SKRIVENI RITUAL SREĆE

Nošenje crvenog donjeg rublja u novogodišnjoj noći jedna je od najraširenijih europskih tradicija povezanih s prizivanjem sreće, ljubavi i blagostanja u godini koja dolazi. Običaj se najčešće veže uz Italiju i Španjolsku, ali njegovi korijeni sežu mnogo dublje, sve do antičkog Rima, gdje je crvena boja simbolizirala životnu snagu, moć i zaštitu od zlih sila. U vremenima kada se crvena boja nije smjela otvoreno nositi, upravo je donje rublje postalo diskretan način da se prizove dobra sudbina. Tijekom srednjeg vijeka crvena je boja bila povezana s bogatstvom i vitalnošću, a vjerovanje se s vremenom prenijelo u novogodišnje običaje. Prema tradiciji, crveno rublje trebalo bi biti novo, a u nekim krajevima, osobito u Španjolskoj, smatra se da donosi pravu sreću samo ako je dobiveno na dar. Nakon dočeka Nove godine rublje se, prema praznovjerju, više ne nosi, jer je svoju »zadaću« već ispunilo.

Danas se ovaj običaj proširio i izvan Europe, osobito u Latinskoj Americi, gdje crvena boja simbolizira ljubav i strast, dok se druge boje često povezuju s novcem ili zdravljem. Iako se sve rjeđe shvaća ozbiljno, tradicija crvenog rublja i dalje ostaje zabavan i prepoznatljiv dio novogodišnje noći, mali ritual kojim se uz smijeh i simboliku u novu godinu ulazi s dozom optimizma i dobre volje.

ISTOCK

U MEKSIKU, EKVADORU I KOLUMBIJI PAKUJU SE TIJEKOM NOVOGODIŠNJEG DOČEKA PUTNI KOFERI. I TO PRAZNI. S NJIMA VLASNICI HODAJU OKO KUĆE NADAJUĆI SE KAKO ĆE U NADOLAZEĆOJ GODINI PUTOVATI I VIDJETI NOVE ZEMLJE

Iza brenda Wooden Glow kriju se Ivana Brkić i Alen Filipović

Alen i Ivana s djecom Inom i Neom

OBITELJSKA PRIČA KOJA MIRIŠE NA DRVO I DOM

Ivan ALILOVIĆ
Snimio Gojko MITIĆ

Alen je radio u marketinškoj agenciji, Ivana u investicijskim fondovima. Kažu, ti su im poslovi ubijali kreativnost i krali vrijeme za obitelj. Njihovi su prioriteti našli plodno tlo u okolici Osijeka

Baka mi je uvijek govorila: »Sinko, najbolje ti je pronaći sredinu, ali to je i najteže.« Kao klinac nisam je baš kužio, ali prije tri-četiri godine počeo mi je sjedat smisao njezinih riječi. Balans! Balans je jako važan i treba ga hvatat u svemu, ali nije lako, govori nam Alen Filipović dok sjedimo u šarmantnom obiteljskom domu u Bilju, gdje živi s partnericom Ivanom Brkić, njihovo dvoje djece, kćeri Inom i sinom Neom, te s tri simpatična psa koja su spasili s ulice i jednom kornjačom.

Razlog je našeg posjeta priča o njihovoj maloj obiteljskoj radionici u kojoj izrađuju najmirisnije svijeće pod imenom Wooden Glow, primjenjujući, u nastojanju da njihovi proizvodi budu što kvalitetniji, a opet priuštivi kupcima, životnu formulu Alenove bake. Baš kao proizvođači sami, i njihove su svijeće nesvakidašnje. Rađene s puno ljubavi i pažnje u svakom detalju, one zapravo reflektiraju Ivanin i Alenov pogled na život i zajednicu u kojoj su pronašli puno srodnih duša.

LJUBAV PREMA DRVU

Ljubav prema drvu prati ih već godinama, pa je, reći će, sasvim prirodno došla ideja o spajanju topline drva i čarolije mirisa. Tako su nastale svijeće u ručno izrađenim hrastovim posudama – spoj prirode, obiteljskog zajedništva i održivog pristupa. Priroda im je najveća inspiracija. Koriste se prirodnim sojinim voskom koji izgara čisto i bez štetnih para, za razliku od parafinskog voska, koji se često upotrebljava u industrijskoj proizvodnji. Njihove svijeće imaju i drvene fitilje, koji prilikom gorenja lagano pucketaju, stvarajući ugodnu, toplu atmosferu doma. Svaka je svijeća obogaćena najkvalitetnijim mirisnim uljima, bez štetnih sastojaka, koja prostor ispunjavaju nježnim notama. Posebnost svijeća Wooden Glow, kao i drugih mirisnih proizvoda poput difuzora za automobile, mirisnih voskova koji se otapaju u aroma-lampama i zahvalnica od sojina voska u obliku cvjetića, jest i u mogućnosti personalizacije - svaka drvena posuda može postati jedinstven dar. Graviraju ime, citat, posvetu, portret, logo ili bilo koji motiv koji nosi osobno značenje, čineći svaku svijeću jedinstvenom i posebnom.

Kao obitelj trude se biti što više ekološki osviješteni, tako da u ambalaži nećete pronaći ni jedan komad plastike. Sve se pažljivo pakira u pamučne vrećice i kartonske kutijice jer i najmanji korak prema održivosti čini razliku. Bitno je spomenuti da prave refile, što znači da se drvene posude svijeća mogu upotrijebiti više puta. Nakon što izgore, mogu se oprati sapunom, a zatim se ubaci refil od voska, što je jeftinije od kupnje nove svijeće.

- Svijeće su nastale spontano jer smo već radili s drvom. Imali smo našeg kvalitetnog slavonskog hrasta i, najjednostavnije rečeno, htjeli smo napraviti nešto dobro iz njega, a kako u Hrvatskoj baš i nema drvenih svijeća - naišla sam na samo jedan, ali totalno drukčiji primjer - ideja je došla iz SAD-a, gdje je, kao i puno toga drugoga, priča s drvenim svijećama i krenula, kaže Ivana.

EKONOMIST I MATEMATIČARKA

Jednako kao i svijeće, fascinirali su nas njihovi proizvođači. Ivana je rođena Osječanka, a Alen je iz Našica. Dom u Bilju pronašli su prije sedam godina, tražeći kućicu u okolici Osijeka, zbog triju pasa koja su spasili s ulice, ali i zbog dvorišta i vrta... i tako su stigli u Bilje. Oboje su visokoobrazovani ljudi koji su imali dobro plaćene poslove, no nije im odgovarala narav tih poslova.

Vrijeme za obitelj i duhovni mir na prvom su im mjestu, a ti su se prioriteti, kažu, savršeno uklopili i naišli na plodno tlo u biljskoj zajednici, koja ih je, kažu, jako lijepo prihvatila i u kojoj pronalaze inspiraciju.

- Završio sam ekonomski fakultet, zatim sam radio u jednoj velikoj marketinškoj agenciji čiji su klijenti poznati svjetski brendovi. Nula bodova! Stalno si na terenu, idi 'vamo, idi tamo, svuda si, a nisi nigdje. Svatko ima svoje prioritete, ne kažem da je bilo tko u krivu. Znam ljude koji zarađuju velike novce, ali nema ih nigdje. Mi smo gledali pronaći prostor koji bi bio dobar za djecu i pronašli smo ga u Bilju, govori Alen.

Svijeće su nastale spontano jer smo već radili s drvom. Imali smo našeg kvalitetnog slavonskog hrasta i, najjednostavnije rečeno, htjeli smo napraviti nešto dobro iz njega, a kako u Hrvatskoj baš i nema drvenih svijeća - naišla sam na samo jedan, ali totalno drukčiji primjer - ideja je došla iz SAD-a gdje je, kao i puno toga drugoga, priča s drvenim svijećama i krenula

IVANA BRKIĆ

Glupo mi je ne spomenuti sve te ljude i gurati samo našu priču. To je zajednica u kojoj mi ne želimo odskakati, nego gledamo da i mi drugima pomognemo. Wooden Glow je naša priča, ali i nije samo naša, puno je veća od toga, jer tu je i naša zajednica koja nam pomaže, a koja jednako radi i pokušava

ALEN FILIPOVIĆ

TESTIRALI SMO POSUDE GOTOVO DVIJE GODINE

S obzirom na to da znamo kako se inače slažu drvo i plamen, od ideje do konačnog proizvoda trebale su proći čak dvije godine.

- Prototipovi su bili svakakvi, a najveća pitanja kako zaštititi posudu, jer, normalno, riječ je o drvu. Testirali smo posude gotovo dvije godine. Maksimalno pazeći kakvim se preparatima koristimo, išli smo na što je više moguće prirodnija rješenja. Sve naručujemo iz EU-a, jer želimo samo najkvalitetnije sastojke. Pazimo, koliko god možemo, i na to da ne upotrebljavamo plastiku. Rekla bih da su naši proizvodi 99 posto bez plastike. Trudimo se što više razmišljati u tom smjeru, ali da to opet bude proizvod koji se može prodati da budemo zadovoljni i mi i kupci, ističe Ivana.

- Kuću smo kupili taman kada je Alen prestao s radom u struci. Kako oboje volimo prirodne materijale, spontano nam je došla ideja za obrt za proizvodnju proizvoda od drva. Alen je počeo s igračkama, koje zbog korone nisu isplivale, ali smo nastavili čačkati dalje. Htjeli smo drukčiju priču, nešto neuobičajeno. Ja sam u to vrijeme radila u struci, u investicijskim fondovima, također dosadan posao koji ubija kreativnost, no više sam željela gurati obiteljsku priču, i tako smo došli u Bilje, u zajednicu u kojoj živi puno ljudi koji rade kreativne stvari, poput, recimo, OPG-a Duša Baranje, dodaje Ivana, inače po struci matematičarka.

- Osjetili smo i direktnu i indirektnu podršku zajednice. Recimo, Mario Romulić (vlasnik OPG-a Čudesna šuma, koji se bavi ekološkom proizvodnjom hrane na principima biodinamike i prirodnog poljodjelstva, nap. a.). On je među prvim ljudima koje sam upoznao kada smo došli u Bilje. Kod njega sam vidio priču o održivosti i ostalom čime se bavi. To je i moja priča »jedan kroz jedan«, da imam dovoljno novca kupio bih dva hektara šume i ondje napravio dom za umirovljenike s vlakićem za teško pokretne, da ne budu zabijeni u svojim sobama, organizirao bih posjete itd., samo što su to i novac, i politika, i sve. Ne kažem da toga nikada neće biti, ali do tada će nam priroda biti u fokusu na ovaj ili onaj način. Tako je bilo oduvijek, uvijek gledamo da pobjegnemo u prirodu, i zbog djece i zbog nas, pa je iz toga proizišla i ideja o našem obrtu. Imali smo već cijeli setup za svijeće, CNC stroj za obradu drva, pa smo malo gledali oko sebe. Jer, kažem, nije to samo naša priča, osjetili smo istu energiju u našim sumještanima, recimo, u Danijela iz Duše Baranje, koji nam je ustupio štand na božićnom sajmu. Ovdje u Bilju radimo za sebe, radimo ono što volimo, borimo se, i vidimo da nismo ludi, da ima još ljudi koji isto to pokušavaju, a to nam puno znači, kaže Alen.

- Glupo mi je ne spomenuti sve te ljude i gurati samo našu priču. To je zajednica u kojoj mi ne želimo odskakati, nego gledamo da i mi drugima pomognemo. Wooden Glow je naša priča, ali i nije samo naša, puno je veća od toga, jer tu je i naša zajednica koja nam pomaže, a koja jednako radi i pokušava, zaključuje Alen.

informator

Pripremila Ana Braškić
Kontakt redakcije: informator@novilist.hr

Imate prijedlog događanja koje biste željeli objaviti?
telefon 051/650 011
fax 051/672 114 ili 051/672 118
twitter.com/novilist
facebook.com/novilisthr
Ekskluzivne vijesti potražite na www.novilist.hr

RIJEKA

Novogodišnji koncert u »Zajcu«

U 19.30 u HNK Ivana pl. Zajca održava se drugi Novogodišnji koncert. Pod dirigentskim vodstvom maestra Valentina Egela i uz solističke nastupe vrsnih riječkih solista, nacionalne operne prvakinje, sopranistice Kristine Kolar i tenora Marka Fortunata, koncerti donosi atraktivan, pomno biran program. Drugi dio rezerviran je za polke obitelji Strauss te poznate operetne brojeve Emericha Kalmana i Franza Lehara.

D. ŠOKČEVIĆ

Novogodišnji koncert u »Zajcu«

GRAD KRK

Interpretacijska šetnja

U 11 sati Trgu krčkih glagoljaša kreće interpretacijska šetnja »Od krša do zlata«. Ova besplatna tura nije tek običan obilazak, već priča koja grad pretvara u živu pozornicu, a njegove ulice u vodiče kroz stoljeća povijesti, umjetnosti i svakodnevnog života. Šetnja započinje uz impozantnu romaničku Crkvu Majke Božje od Zdravlja. Šetnja završava na Trgu Kamplin, ispred Frankopanskog kaštela Šetnja je na hrvatskom i engleskom jeziku.

Ljekarne

Tijekom vikenda danju je dežurna ljekarna »BRAJDA«, Krešimirova 24 (213-732). Noćno dežurstvo obavlja ljekarna »CENTAR«, Riva 18 (213-101). Noćno dežurstvo traje od 20 do 7 sati ujutro sljedećeg dana.

Danas

RIJEKA

Radionica likovne kritike

U sklopu izložbe »Jelena Jureša: Koreografije nasilja« 15. i 16. siječnja od 16 do 19 sati održava se radionica likovne kritike#6: Pričati o suvremenoj umjetnosti. Koristeći različite medije poput teksta, kolaža i izvedbe, šesta radionica pisanja o umjetnosti (u suradnji s HS AICA) nosi naziv »Ne shvaćajte to osobno«, prema eksperimentalnom filmu Jelene Jureše u čijem se izložbenom kontekstu i održava. Kratko motivacijsko pismo možete poslati do 8. siječnja na ksenija.orelj@mmsu.hr; dosadašnji rad u polju kulture i aktivizma je dobrodošao.

Advent na Gradini

Božićni će vikend na Gradini zaključuje E'n'P duo svojim glazbenim nastupom od 18 do 21 sat.

Export Ice Box

Od 10 sati na klizalištu na rasporedu je Mala škola olimpizma, dok je nedjelja navečer rezervirana za još zabave jer dolaze svima omiljene Angel & Stitch maskote na ledu.

Rezolucija zabave

Tijekom cijelog prosinca, Rezolucija Zabave središte je odlične atmosfere i bogatog programa. Božićni vikend zatvara DJ Bruno danas od 19.30 sati.

Obiteljski dan na Gatu

Ulaz na Gat Advent potpuno je besplatan tijekom cijelog trajanja manifestacije, a posjetitelje očekuje raznovrstan i bogat program koji će zadovoljiti sve generacije. Danas od 16 sati održava se Family day, Games corner i Kids corner.

»Koreografije nasilja« u MMSU-u

Do 20. veljače u Muzeju moderne i suvremene umjetnosti može se razgledati izložba »Koreografije nasilja«. Riječ je o prvoj velikoj samostalnoj izložba Jelene Jureše u Hrvatskoj, koja okuplja pregled njezine recentne produkcije iz područja filma, videa i videoinstalacije. Muzej radi od utorka do petka od 11 do 18 te subotom i nedjeljom od 12 do 17 sati.

ČAVLE

Alba Miočev izlaže u Kaštelu Grobnik

Do kraja siječnja u Galeriji suvremene umjetnosti Grobnik u Kaštelu Grobnik može se razgledati izložba: Albe Miočev«Sve je trag«. Alba Miočev, višestruko nagrađivana umjetnica i dobitnica Grand Prixa Erste Fragmenata 20 (2024.), u Grobniku se predstavlja izborom recentnih radova koji su privukli pozornost stručne javnosti, ali i šire publike. Ovom prilikom po prvi će put biti izložen i jedan od njezinih radova monumentalnih dimenzija – šestmetarska tkanina koju Miočev iscrtava kao živu kartu unutarnjeg pejzaža. Ulaz je slobodan.

OPATIJA

»Spužva Bob film« u Gervaisu

U opatijskom centru Gervais s početkom u 11 sati prikazuje se animirana komedija »Spužva Bob film: Potraga za skockanim«, u sinkroniziranoj verziji.

Snježni atelje na klizalištu

Od 10.15 na klizalištu na Ljetnoj pozornici održava se program Snježni atelje i dječje novogodišnje želje.

BAŠKA

Turnir u briškuli i trešeti

U 13 sati počinje tradicionalni turnir u briškuli i trešeti u organizaciji BK »Jabuka.

NEREZINE

Prigodan program

Od 11 sati na trgu Studenac održava se Advent u Nerezinama.

MALI LOŠINJ

Žive jaslice

U 12 sati na Trgu republike Hrvatske bit će uprizorene žive jaslice.

Zabava uz Apsyrtides

Od 21 sat u šatoru na Trgu Republike Hrvatske održava se zabava uz grupu Apsyrtides.

DELNICE

Božić je judi

HGU PGŽ i HRT Radio Rijeka pozivaju vas na tradicionalni božićni koncert »Božić je judi«, koji se održava u Crkvi sv. Ivana Krstitelja u Delnicama, s početkom u 18 sati. Na koncertu nastupaju istaknuti izvođači i glazbeni sastavi: Tina Vukov, Vivien Galletta, Natko Štiglic, Nevia Rigutto, obitelji Tuhtan i Lešić,

D. MIČULINIĆ

Vivien Galeta

Vokalna skupina ISKRA te Zbor umirovljenika Grada Delnica. Program će voditi Jadranka Čubrić. Ulaz je besplatan.

Delnička adventska bajka

Od 12 do 17 sati traje program Delničke adventske bajke - Druženje s Bakom Mraz, ugostiteljsku ponudu, vožnju kočijom i jahanje konja, facepainting i radionice za djecu. Klizalište danas radi od 10 do 14 te od 15 do 21 sat. Cijena sata klizanja radnim danom ostaje 2,5 eura, subotom i nedjeljom 3,5 eura, a cijena najma klizaljki je 2,5 eura.

FUŽINE

Novogodišnja čarolija

Od 11 do 16 sati u centru mjesta možete posjetiti sajam domaćih proizvoda. Od 13 do 15 sati vozi adventski vlakić »Fužine express«.

LOKVE

Koncert limene glazbe

U 20 sati u Društvenom-kulturnom centru Žaba nastupit će limene glazbe Delnice i Vrbovsko te brat i sestra Marko i Irina Čop.

Kina

RIJEKA

CINESTAR

TOWER CENTER, Janka Polića Kamova 81/A, 060 32 32 33 www.blitz-cinestar.hr

»SPUŽVA BOB FILM: POTRAGA ZA SKOCKANIM«, animirani. Redatelj: Derek Drymon, 2D 11.00, 11.45, 13.00, 14.00, 15.00, 16.00, 17.05, 18.00, 19.00; »ANAKONDA«, komedija. Redatelj: Tom Gormican, uloge: Thandiwe Newton, Paul Rudd, Jack Black, 2D 15.30, 20.00, 22.05; »KUĆNA POMOĆNICA«, triler. Redatelj: Paul Feig, uloge: Sydney Sweeney, Amanda Seyfried, Michele Morrone, Brandon Sklenar, 2D 16.45, 19.30, 22.05; »AVATAR: VATRA I PEPEO«, SF. Redatelj: James Cameron, uloge: Sam Worthington, Zoe Saldana, Sigourney Weaver, Stephen Lang, 2D 14.15, 18.00, 21.45, EXTREME HFR 11.55, 16.00, 19.45, HFR 11.00, 14.45, 18.30, 19.15, 21.00, 22.15; »ČUDOVIŠTE ISPOD KREVETA«, horor. Redatelj: Bryan Fuller, uloge: Mads Mikkelsen, Sigourney Weaver, Sophie Sloan, 2D 20.00; »BOŽIĆNA ČAROLIJA SJEVERA«, animirani. Redatelj: Bente Lohne, 2D 11.00, 12.55, 14.50; »TIHA NOĆ, SMRTONOSNA NOĆ«, horor. Redatelj: Mike P. Nelson, uloge: David Tomlinson, Ruby

PRESS

»Avatar: Vatra i pepeo«

Modine, Rohan Campbell, 2D 22.15; »FIVE NIGHTS AT FREDDY'S 2«, horor. Redatelj: Emma Tammi, uloge: Josh Hutcherson, Piper Rubio, Elizabeth Lail, Freddy Carter, Theodus Crane, 2D 17.45; »KRALJ NAD KRALJEVIMA«, animirani. Redatelj: Seong-ho Jang, 2D 13.15; »ZOOTROPOLA 2«, animirani. Redatelj: Jared Bush i Byron Howard, 2D 11.55, 12.30, 16.45; »MISIJA BOŽIĆ: JOJO SPAŠAVA STVAR«, animirani. Redatelj: Ricard Cussó, Damjan Mitrevski, 2D 11.00 samo sri, 11.15, 14.45.

ART-KINO

Krešimirova 2, Rijeka; blagajna. (051) 323 261, www.art-kino.org

»ZOOTROPOLA 2«, animirani. Režija: Jared Bush, Byron Howard, 16.00 (sinkronizirano); »OTAC MAJKA SESTRA BRAT«, igrani. Režija: Jim Jarmusch, 18.00; Europske filmske nagrade 2026.: »FIUME O MORTE!«, dokumentarni. Režija: Igor Bezinović, 20.00.

Zelena NIT

ZELENE PRAKSE ZA SVAKODNEVICU Radionica na temu uzgajanja mikropovrća

Mia ČELAP
Snimila Ana KRIŽANEC

Radionica je bila namijenjena mladima i odraslima koji žele praktično i izvedivo rješenje za uzgoj hrane

Male biljke, velika promjena

Radionica u Art-kvartu »Benčić« pokazala je kako se uz malo vremena, znanja i nekoliko posudica može uzgojiti nutritivno bogato mikropovrće u svakom stanu

U prostoru Gradske knjižnice Rijeka, u Art-kvartu »Benčić«, održana je zanimljiva radionica na temu uzgajanja mikropovrća kod kuće, namijenjena mladima i odraslima koji žele praktično i izvedivo rješenje za uzgoj hrane. Radionicu je vodila Andreja Čoh, poznatija pod imenom Zelena Andreja, koja već godinama educira o održivim navikama i urbanom uzgoju hrane, te kroz različite projekte i programe približava vrtlarenje i onima koji nemaju vrt ni balkon.

Za nju je, kako tumači, taj smjer prirodan nastavak novinarskog iskustva i osobnog interesa koji je prerastao u dugogodišnji rad.

- Moja priča s uzgajanjem hrane u gradu započinje 2009. godine, kada sam kreirala vrt na krovu zgrade u samom centru Zagreba. Taj je eksperiment s vremenom prerastao u niz projekata koji promoviraju uzgoj hrane u urbanim sredinama, ekološku i lokalnu proizvodnju hrane te podizanje svijesti o očuvanju okoliša i biološke raznolikosti u urbanim i ruralnim sredinama, ističe.

Degustacija

Paralelno s bogatim novinarskim radom, tu su i brojne edukacije i radionice namijenjene različitim dobnim skupinama, a iz tog kontinuiteta proizašla je i praktična, »stan-friendly« tema mikropovrća.

Za sam početak, kako bi temu približila na što konkretniji način, voditeljica je na radionicu donijela nekoliko vrsta uzgojenog mikropovrća, kako bi polaznici imali priliku okusiti ga, te vidjeti kako berba izgleda u praksi. Degustacija se pokazala kao jedan od najzanimljivih dijelova večeri, sudionici su imali priliku kušati različito povrće i usporediti ga, a upravo su ti dojmovi kasnije u velikoj mjeri utjecali na izbor sjemena koje su odlučili posaditi tijekom praktičnog dijela radionice.

- Svaku radionicu o mikropovrću započinjem degustacijom biljaka, kako bi polaznici odmah dobili jasnu sliku čemu se mogu veseliti u bliskoj budućnosti ako krenu s uzgojem. Taj je dio uvijek vrlo zabavan i pun iznenađenja jer je za većinu to prvi put da kušaju biljke poput piskavice, rotkvice, graška, amaranta, rukole ili crvenog zelja u njihovom mikrostadiju, priča Andreja.

U uvodnom dijelu radionice, polaznici su najprije saznali jasnu razliku između klica i mikropovrća, što je jedno od najčešćih početničkih pitanja. Klice su tek iznikle sjemenke koje se jedu s korijenom i uzgajaju u vodi, obično svega nekoliko dana, dok je mikropovrće »mladi izdanak« začina ili povrća koji se bere kad se razviju prva dva lista.

Upravo se ta faza, kako je objašnjeno na radionici, povezuje s visokom koncentracijom biološki aktivnih spojeva i nutrijenata, zbog čega mikropovrće sve češće ima status pravog malog nutritivnog blaga koje se lako uklapa u svakodnevnu prehranu.

Mira Jelačin, jedna od polaznica radionice

> *Moja priča s uzgajanjem hrane u gradu započinje 2009. godine, kada sam kreirala vrt na krovu zgrade u samom centru Zagreba. Taj je eksperiment s vremenom prerastao u niz projekata koji promoviraju uzgoj hrane u urbanim sredinama, ekološku i lokalnu proizvodnju hrane te podizanje svijesti o očuvanju okoliša i biološke raznolikosti u urbanim i ruralnim sredinama*
>
> Andreja Čoh, voditeljica radionice

Užurbani ritam

U praksi, mikropovrće je posebno zanimljivo zbog svoje prilagođenosti brzom ritmu života i zatvorenim prostorima, objašnjava Andreja.

- Mikropovrće je idealno za ljude koji žive brzo, nemaju vrt ni balkon, ali imaju snažnu želju ostati u kontaktu s prirodom, kaže, naglašavajući da je za mnoge gradske stanove prednost upravo stabilna temperatura, a uz umjetnu rasvjetu i duljina dana prestaje biti ograničavajući faktor.

S obzirom na to da u današnjem užurbanom svijetu većina ljudi ima mnoštvo obaveza i manjak slobodnog vremena, ovaj način uzgajanja može biti vrlo praktično rješenje za one koji ipak žele posvetiti nešto više pažnje svom zdravlju, prehrani i hobijima.

- Dok vrt zahtijeva sate rada, mikropovrće traži tek nekoliko minuta dnevno, dodaje, uz napomenu da se u njegov uzgoj mogu uključiti i ukućani, pa i djeca, što ovu praksu čini još primamljivijom.

Samim time, uzgoj mikropovrća idealan je način da uz malo vremena dođete do stvarnih rezultata i dobijete nutritivno bogat dodatak za vaša jela.

Nakon uvoda u temu mikropovrća, došlo je vrijeme za ono što je pobudilo najveći interes kod sudionika: konkretan, korak-po-korak uzgoj. Polaznici su dobili posudice, supstrat i mogućnost izbora sjemena, a među popularnijim izborima bili su grašak i rotkvica.

Bilješke da se ne zaboravi naučeno

Sam proces nije kompliciran – prije sjetve posuda se navlaži, zatim se sjeme sije gusto u jednom sloju, a potom se površina lagano poprska vodom. Prvih nekoliko dana održava se površinska vlaga prskanjem, kako bi se potaknulo klijanje, a onda se posudice premještaju na svjetlost i zalijevaju, idealno odozdo.

Što i kada

Pitanja o tome »što se točno bere i kada« bila su među najčešćima, kao i koliko dugo mikropovrće traje nakon sjetve. Upravo se ta brzina ciklusa pokazala kao jedna od glavnih prednosti ove tehnike, jer je od sjemena do tanjura često dovoljno svega nekoliko tjedana.

- Znanje, motivacija i promjena odnosa prema hrani idu zajedno u paketu. Ono što ja nudim jest iskustvo, da naučeno bude dublje shvaćeno i da se poveća vjerojatnost da će »eksperiment« uspjeti. Uspjeh je ključan jer upravo on potiče daljnju motivaciju, tumači Čoh, dodavši da polaznici nakon radionice kući odlaze s jasnim zadatkom - biljkom o kojoj se treba brinuti, kako bi se odmah prešlo s ideje na realizaciju.

Radionica je završila praktičnim radom i vrlo konkretnim »planom igre« za kod kuće, a u atmosferi se najviše osjetilo ono što ovakvi programi često pokreću: da je hrana nešto što možemo razumjeti i doživjeti, a ne samo kupiti.

- Danas je malo ljudi zaista upoznato s time kako nastaje hrana i odakle dolazi na naš tanjur. Ovakve radionice pomažu u osvješćivanju tog procesa i potiču ljude da počnu postavljati pitanja, zaključuje Andreja, ističući da je ponekad i mala promjena – poput kupnje od lokalnih proizvođača ili prvog pokušaja uzgoja u stanu - dovoljan početak.

Sudionici su, uz razmjenu iskustava i praktičnih savjeta, kući ponijeli vlastite posudice s posađenim sjemenom i jasnu sliku da uzgoj hrane ne mora biti složen ni zahtjevan.

Sobne biljke

TRAJU DULJE OD JEDNE BLAGDANSKE SEZONE

Blagdansko uređenje doma ne mora se svoditi isključivo na lampice, kuglice i umjetne dekoracije. Sve je više onih koji se u prosincu okreću prirodi, a sobne biljke pritom postaju ravnopravni dio božićne atmosfere. Osim što oplemenjuju prostor bojom i oblikom, one unose toplinu i mir, a često su i dugotrajniji, smisleniji dar.

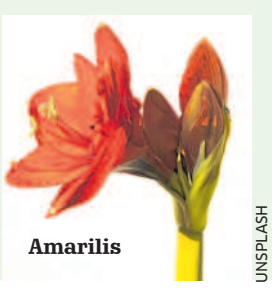
Među najimpresivnijim zimskim biljkama svakako je amarilis, čiji veliki, elegantni cvjetovi u crvenim, bijelim ili ružičastim tonovima dominiraju prostorom. Uz minimalnu njegu cvate tjednima, a jednostavna posuda lako se pretvara u efektan blagdanski ukras. Nakon cvatnje, uz malo strpljenja, lukovica se može sačuvati i potaknuti na novo cvjetanje.

Nezaobilazna klasika je božićna zvijezda, danas dostupna u cijelom spektru boja – od tradicionalne crvene do nježnih bijelih i ružičastih varijanti. Smještena na svijetlo, ali neizravno osvijetljeno mjesto, uz umjereno zalijevanje, zadržat će dekorativni izgled tijekom cijelih blagdana.

Za one koji vole nezahtjevne biljke, kalanhoa je savršen izbor. Kao sukulent, traži malo vode, a bogati cvjetovi u toplim bojama unose živost i u najtmurnije zimske dane. Ciklame pak donose dozu romantike – njihovi nježni cvjetovi i srcoliki listovi idealni su za hladnije prostorije, gdje mogu cvasti sve do proljeća.

Posebno mjesto zauzima božićni kaktus, biljka koja se često prenosi s generacije na generaciju. Cvate upravo u prosincu, a uz pravilnu njegu može trajati desetljećima.

Božićni narcisi prepoznatljivi su po snježnobijelim cvjetovima i profinjenom zimskom izgledu. Mogu se uzgajati u zemlji ili u dekorativnim zdjelama s kamenčićima i vodom. Ako želite da procvjetaju do Božića, potrebno ih je posaditi najkasnije krajem studenoga. Za poseban blagdanski dojam mogu se kombinirati s mahovinom, mini lukovicama ili grančicama božikovine. Božićne sobne biljke mnogo su više od pukog ukrasa: one unose toplinu, mirise i boje koje stvaraju poseban ugođaj tijekom najljepšeg dijela godine. Uz malo pažnje i pravilnu njegu, mnoge od njih pratit će vas i iz sezone u sezonu, a neke čak postati i obiteljske uspomene. (M. D.)

Amarilis UNSPLASH

Enogastro KUTAK

LAGANI PREDAH OD BLAGDANSKOG STOLA

KREM JUHA OD LEĆE U TIJESTU

TEŽINA: jednostavno
VRIJEME: 30 min pripreme, 30 min kuhanje
SASTOJCI ZA 4 PORCIJE:

- 125 g suhe leće
- 1/2 luka
- 1 mrkva
- 1 stabljika celera
- 1 lisnato tijesto
- 1 list lovora
- 2 grančice timijana
- povrtni temeljac po potrebi
- 2 žlice maslinova ulja
- 20 g maslaca
- 100 g kobasice
- 1 jaje (za premaz)
- sol i papar po ukusu

PRIPREMA: Leću je najbolje namočiti večer prije kuhanja ili barem nekoliko sati unaprijed, u vodi s dodatkom malo sode bikarbone. Nakon namakanja voda se mijenja, a leća se dobro ispere i ocijedi. U međuvremenu se sitno nasjeckaju luk, mrkva i celer te se u širem loncu lagano pirjaju na maslinovu ulju i maslacu, na tihoj vatri, dok povrće ne omekša i razvije aromu.
Ocijeđena leća dodaje se povrću, zajedno s lovorom i timijanom, te se sve zalije vodom ili povrtnim temeljcem toliko da sastojci budu prekriveni. Juha se kuha dok leća potpuno ne omekša, uz povremeno dolijevanje temeljca, a na kraju se začini solju i paprom. Dok se leća kuha, kuhana ili dimljena kobasica nareže se na kolutiće i kratko zapeče na tavi, tek toliko da dobije zlatno-hrskavu površinu. Kuhana leća se potom uklanja s vatre, izvadi se lovorov list, a ostatak se usitni u glatku, baršunastu kremu. Po potrebi se dodaje još malo temeljca kako bi se postigla željena gustoća.
Krem juha se raspodijeli u male vatrostalne posudice, u svaku se doda nekoliko komadića kobasice, a zatim se sve prekrije krugovima lisnatog tijesta, malo većima od promjera posude. Rubovi se navlaže vodom, tijesto se lagano pritisne, premaže razmućenim jajem i peče u pećnici zagrijanoj na 200 stupnjeva, dok ne naraste i poprimi zlatnu boju.

SEOSKA JUHA

TEŽINA: jednostavno
VRIJEME: 15 min pripreme, 1 h 30 min kuhanja
SASTOJCI ZA 4 PORCIJE:

- 100 g sušene leće
- 100 g slanutka
- 100 g suhog boba
- 100 g ječma
- 50 g borlotti graha
- 50 g crvenog graha
- 50 g cannellini graha
- 1 l povrtnog temeljca
- 1 stapka celera
- 1 mrkva
- 1 češanj češnjaka
- 1 crveni luk
- 1 lovorov list
- maslinovo ulje
- sol i papar po ukusu

PRIPREMA: Sve suhe mahunarke (grah, leću, slanutak i bob) stavite u veliki lonac i prelijte hladnom vodom. Ostavite da se namaču preko noći ili barem 12 sati. Nakon namakanja ocijedite i isperite. Sitno nasjeckajte luk, mrkvu i stapku celera. U loncu zagrijte malo maslinovog ulja, dodajte luk i češanj češnjaka te pirjajte oko 5 minuta dok luk ne omekša. Ubacite narezano povrće, posolite i popaprite, ulijte žlicu temeljca i nastavite pirjati dok povrće ne omekša i upije okuse. Zatim uklonite češnjak. U lonac dodajte sve namočene mahunarke i ječam, dobro promiješajte da se sjedine s povrtnim temeljcem. Ulijte preostali temeljac tako da sastojci budu potpuno prekriveni. Dodajte lovorov list i kuhajte na laganoj vatri oko sat i pol, povremeno miješajući. Ako se juha previše zgusne, dolijte još vrućeg temeljca ili vode – juha ne smije biti potpuno gusta. Poslužite je vruću ili mlaku, uz domaće kriške kruha ili zapečene grisine.

FRITTATA S RICOTTOM I ŠPINATOM

TEŽINA: jednostavno
VRIJEME: 20 min pripreme, 40 min pečenja
SASTOJCI ZA 4 PORCIJE:

- 5 srednjih jaja
- 500 g špinata
- 250 g svježe ricotte
- 100 g ementalera (ili sličnog sira)
- 150 g poriluka
- 30 g parmezana
- 3 žlice maslinova ulja
- maslac
- krušne mrvice
- sol i papar po ukusu

PRIPREMA: Operite špinat, odstranite zadebljane stabljike i dobro ga ocijedite. Poriluk očistite i narežite na tanke kolutiće. U većoj tavi zagrijte maslinovo ulje, dodajte poriluk i pirjajte dok ne postane mekan i proziran. Zatim dodajte špinat, podignite temperaturu i kuhajte nekoliko minuta pod poklopcem dok ne omekša. Ocijedite ga i lagano ga stisnite da izađe višak tekućine. U velikoj zdjeli razbijte jaja i dobro ih umutite sa soli i paprom. Umiješajte ricottu, naribani parmezan i emmentaler, pa ponovno promiješajte dok smjesa ne postane homogena. Dodajte špinat i poriluk i lagano sve sjedinite. Posudu za pečenje promjera oko 23 cm namastite maslacem i pospite ju krušnim mrvicama da se smjesa ne zalijepi. Ulijte smjesu od jaja, ricotte i špinata te je ravnomjerno rasporedite. Frittatu pecite u prethodno zagrijanoj pećnici na 180 °C 30-40 minuta (ili na 160 °C ventilirano oko 25 minuta) dok se ne odvoji od rubova posude, a unutrašnjost više nije tekuća. Možete je poslužiti toplu ili mlaku.

POLPETE OD BUNDEVE

TEŽINA: jednostavno
VRIJEME: 20 min pripreme, 40 min pečenja
SASTOJCI ZA 16 KOMADA:

- 500 g očišćene bundeve
- 100 g krušnih mrvica
- 100 g naribanog parmezana
- 50 g dimljene scamorze (ili drugog sira po izboru)
- 1 jaje
- svježa kadulja
- maslinovo ulje
- sol i papar
- ulje za prženje (po potrebi)

PRIPREMA: Bundevu pripremite za pečenje: ogulite je i narežite na tanke ploške. Stavite na lim obložen papirom za pečenje, začinite s malo maslinova ulja i soli te pecite u prethodno zagrijanoj pećnici na 200 °C oko 30 minuta, dok tikva ne omekša i lagano porumeni. Pečenu bundevu prebacite u veliku zdjelu i vilicom je zdrobite u glatku kašu. Dodajte ostale sastojke: u pire od tikve umiješajte naribani parmezan, sitno narezanu kadulju i jaje. Dodajte krušne mrvice i sve dobro promiješajte rukama ili žlicom dok se sastojci ne sjedine. Posolite i popaprite po okusu. Od dobivenog tijesta oblikujte kuglice od oko 40 g. U sredinu svake stavite krišku dimljene scamorze ili drugog sira, pa pažljivo zatvorite i oblikujte polpetu da se sir »sakrije«. Svaku polpetu uvaljajte u dodatne mrvice da bude ravnomjerno obložena. Ulje za prženje zagrijte na oko 170 °C i polpete pržite nekoliko minuta sa svih strana dok ne postanu zlatno-hrskave. Pržite ih u manjim serijama kako se ulje ne bi previše ohladilo. Poslužite ih tople.

ISTOCK

PRIJELAZNI ROK **Darko Raić Sudar, sportski direktor HNK Rijeka, o pojačanjima, izlaznim t**

Damir Kreilach završava Ante Oreč je zanimljiv i Da

UVIJEK UZ BIJELE - Antonini Čulina i Darko Raić Sudar

G. STANZL/PIXSELL

Na izlaznim vratima su Škorić, Rukavina, Ilinković, Sijarić, možda i Iankov. Pojačanja tražimo na šestici, stoperskoj poziciji i na krilu. Bit će i prodaja. Najviše interesa izazivaju Fruk, Janković, Adu-Adjei, Dantas i Radeljić - kaže Raić Sudar

Danijel VUKUŠIĆ

RIJEKA Doba je godine kad su predsjednici i sportski direktori zanimljiviji sugovornici od igrača. Zimski prijelazni rok. Vrijeme osvježavanja svih HNL momčadi na svim razinama i u svim smjerovima. Prodaje, dovođenja novih imena, posudbe, raskidi ugovora...

Najvažnija imena po tom pitanju na Rujevici su predsjednik Damir Mišković, pomoćnik sportskog direktora Antonini Čulina i najmeritorniji: naš sugovornik - glavni sportski direktor Darko Raić Sudar.

Za početak, kakve je želje izrazio trener Sanchez, što mu treba od pojačanja?

- Dogovoreni su profili igrača koje želimo dovesti. O konkretnim imenima sigurno neću, ali mogu reći da je to jedan zadnji vezni koji je drugačiji profil igrača od Petroviča. Dakle šestica; imamo puno ofenzivnijih veznih. Uz to tražimo i jedno krilo te stopera, za ojačavanje konkurencije. Naravno, puno toga će ovisiti o tome tko će otići, koga ćemo prodati... - počinje Raić Sudar.

Na koga se više ne računa?

- Na one koji su imali najmanju minutažu, naravno. Škorić, na ljeto mu ističe ugovor, apsolutni pozitivac, ali dugo već ne igra koliko se god pokušavao vratiti. S Kreilachom smo napravili dogovor, on će se uključiti u rad kluba. Dakle, legenda završava igračku karijeru! I postaje dio sportske struke.

Hoće li to biti neka Kreilachova skauting funkcija?

- Ne, nego će biti spona između igrača i kluba. Primjerice, pratiti igrače na posudbi, razgovarati s mlađim igračima, pomagati im u razvoju i razvijanju osjećaja pripadnosti klubu. Naravno da može obaviti i skautski posao. Ima poznanstva nakon velike karijere, na kraju krajeva može sudjelovati i u izlaznim i u ulaznim transferima.

Traženje rješenja

Spomenuli ste malu minutažu kod Sancheza... Onda su tu još Rukavina, Ilinković, Sijarić pa i Iankov?

- Da, to su ta imena. Rukavina je mladi talent koji nije uspio izboriti standardno mjesto pod različitim trenerima, već smo u razgovorima s njim, menadžerima, njegovom obitelji... Traži se rješenje. Sijarić se također nije uspio nametnuti na krilnoj poziciji. Ilinković je dugo u klubu, ima kvalitetu, ali jednostavno se nije uspio nametnuti, bilo je i ozljeda... Iankov je dobio najmanje prilika jer igra na poziciji desetke kao i Fruk. Normalno da nije zadovoljan zbog nedostatka minutaže i želi igrati više. Razgovarat će se s njegovim menadžerom o budućnosti, moguće je da ode.

Od onih kojima istječe ugovor, tu je Radeljić?

- Mogao bi otići, ako dođe ponuda koja je dovoljno dobra i za klub i za njega. Ako se to ne dogodi, pokušat ćemo dogovoriti produženje ugovora. Dečko ima 28 godina i normalno da razmišlja o jakom inozemnom ugovoru. Tu je i Petrovič, koji također ima ugovor do ljeta, a pregovori o produljenju još nisu završeni. U istoj situaciji je i Gojak s kojim ćemo također ove zime definirati status.

M. GRACIN

NAPAST NA DESNOM BOKU - Ante Oreč

Mladi, posudbe i priključenje prvoj momčadi?

- Za Butića se razmatra posudba u HNL kako bi dobio više kontinuiteta u igri, interes postoji. Pripreme će početi Sakho i dvojica igrača iz Gambije koji su tu, trebat će malo vremena da se prilagode, ali potencijal je velik. Alasan Samateh je već skrenuo pažnju javnosti na sebe. Desetka ili krilo, to su mu pozicije.

Morat će se i prodavati?

- Najviše interesa imamo za Fruka, normalno. Za Jankovića također, ljetos je bio pred odlaskom. Oreč je privukao jako puno pažnje, čak se i izbornik raspituje o njemu. Vignato je došao na mala vrata, a pokazao klasu, interes za njega je velik. Mladi igrači privlače pažnju. Daniel Adu-Adjei je mnogima jako zanimljiv. Naravno da je isto s Dantasom. I tu je već spomenuti Radeljić koji je sigurno jedan od najboljih stopera lige. Normalno da neće svi oni otići, ali bit će izlaznih transfera.

Komunikacija

Što je dobro iz više razloga?

- Značajan problem predstavlja prevelik broj igrača u kadru, trenutačno ih je 29, to otežava rad treneru. Teško je staviti pet-šest igrača sa strane tijekom treninga, nije dobro ni za njih, ni za atmosferu. Smanjit ćemo kadar. No, planiramo uključiti mlade igrače u pripreme pa će Victor odlučiti o tome tko od njih ostaje u prvoj momčadi, a tko je za posudbu ili dvojnu registraciju.

> *Petrovič ima ugovor do ljeta, a pregovori o produljenju još nisu završeni. U istoj situaciji je i Gojak s kojim ćemo također ove zime definirati status*
>
> Darko Raić Sudar

Sanchez je posve drukčiji trenerski profil od Đalovića i trebalo je malo vremena da igrači sve pohvataju, ali sad su svi puni hvale za Španjolca. »Igramo napamet neovisno o tome tko je na terenu«. Ispada da je promjena trenera bio pun pogodak?

- Victor ima i iskustvo i znanje, definitivno. Nije bilo lako bilo doći nakon Đalovića koji je napravio fantastičan uspjeh s Rijekom. No, svaki od njih dvojice je na svoj način napravio top posao. Sanchez nije trener koji kuka, nego voli raditi s onim što ima i usaditi svoje ideje u momčad, raditi na tome da podigne razinu svakog igrača i cijele ekipe. Voli i dati šansu mladima. Komunikacija je najvažniji aspekt odnosa između trenera i uprave, govorim to oslanjajući se na vlastito trenersko iskustvo. A s Victorom imamo

REUTERS

PRVA POBJEDA BENINA

Benin je ostvario prvu pobjedu na završnici Afričkog kupa nacija, svladavši u skupini D Bocvanu u Rabatu s 1:0. Gol odluke postigao je Yohan Roche. Njegov udarac s deset metara se odbio od braniča i završio u mreži. Benin je proslavio pobjedu na kontinentalnom finalu iz 16. pokušaja unatoč činjenici da su bili četvrtfinalisti 2019. godine.

39. rođendan slavi Ana Jelušić Black

transferima i posudbama

karijeru, aliću

Opatija i Grobničan: Hvala Rijeci i Miškoviću

A. KRIŽANEC

Zoran Bogolin

S Rujevice su jučer objavili: »Na temeljima krilatice Zajedno smo Rijeka, HNK Rijeka će u 2026. ući bogatiji za formalnu suradnju s NK Opatija i NK Grobničan, dva nositelja kvalitete u regiji i dva ozbiljna partnera riječkom prvoligašu«.

Trener Opatije Zoran Bogolin i predsjednik Rijeke Damir Mišković odavno su na istoj »valnoj dužini«:

- Hvala predsjedniku i sportskim direktorima što su nam omogućili dolazak mladih igrača Rijeke. Novo pravilo nalaže da dva mlada igrača moraju igrati punu minutažu, a Rijeka nam je u posljednje tri-četiri godine uvijek izlazila u susret. Jako smo zahvalni što smo prepoznati kao pouzdan partner. Nikada nismo iznevjerili to povjerenje, igrači koji su došli kod nas igrali su maksimalno, a potom nastavili u Rijeci ili drugim klubovima na višoj razini. Nama su najvažniji igrači 2004. i 2005. godišta kako bi bili konkurentni u ovoj ligi. To nam je, na žalost, nedostajalo u prvom dijelu sezone. Sad vjerujem da će nam pomoći da se stabiliziramo i vratimo na onu razinu koju svi očekujemo, a mladim igračima da dobiju potrebno iskustvo - kaže trener Opatije, Zoran Bogolin.

I predsjednik Grobničana Damir Batarelo ističe kako je odnos s Rijekom oduvijek na sjajnoj razini:

- Već dugo surađujemo. Za klub poput Grobničana krucijalno je da Rijeka zna kako može računati na nas. Mi se oslanjamo na Rijeku, od igrača preko pomoći u struci i edukacije do rada u Školi nogometa. To je za nas korak naprijed, a Rijeka je naš klub. Svima je u srcu. Ne želimo se stalno boriti za ostanak, nego za viši rang. Realnost je takva da bez pomoći Rijeke to ne možemo napraviti. Dugoročno stremimo prema Prvoj NL, a onda bismo mogli i dodatno ojačati suradnju - najavio je Batarelo.

fenomenalnu komunikaciju. Početni rezultati nisu bili na razini očekivanja, trebalo je vremena za prilagodbu i njemu na novu sredinu i igračima na novog trenera. Ali napravio je odličan posao, zaokružio možda i najuspješniju sezonu u klupskoj povijesti, osiguravši europsko proljeće. A u HNL-u smo u uzlaznoj putanji, igra je sve bolja, podignuta je vrijednost brojnim igračima. Svi u klubu su iznimno zadovoljni Victorom Sanchezom, kako sa stručnog, tako i s ljudskog aspekta.

Pojačava se suradnja s Bogolinovom Opatijom i Batarelovim Grobničanom?

- I prethodnih smo godina imali suradnju s nekoliko klubova iz regije, sad je želimo dodatno unaprijediti s Opatijom i Grobničanom. Opatija se natječe jedan rang ispod nas, Grobničan je dva ranga niže. Opći je interes da se mladi igrači razvijaju pa u budućnosti konkuriraju za prvu momčad Rijeke. Osim igračkog, suradnja uključuje i stručni segment, podršku u trenerskom dijelu, razmjenu znanja i razvoj klubova, opet na svačiju korist. To su naši istinski prijateljski klubovi i ovo je iskrena, dobra priča. Odluku smo donijeli temeljem iskustava iz prošlosti. Igrače koji se trebaju razvijati usmjeravat ćemo prema Opatiji, Grobničanu i našoj juniorskoj momčadi kako bismo dobili što želimo. Procjena je da, dok god imamo ovakve klubove partnere u blizini, nema potrebe za skupim projektom formiranja druge momčadi - rekao je sportski direktor HNK Rijeka Darko Raić Sudar.

Dakle, plan za prijelazni rok je jasan, ali naravno - nominalno. Jer nitko živ ne može znati koga će se sve i kada prodati. U svakom slučaju - bit će prometa. No, na Rujevici su mirni. Rijeka je takav klub, stabilan i staložen. I još sad s trenerom kao što je Sanchez... Kakav god bio prijelazni rok, iskustvo nas uči: Rijeka će opet biti jaka i letjeti visoko!

Luka Suton, kapetan HMNK Rijeka, s pet golova potopio je Dinamo

Ove sezone bit ćemo kandidati za naslov

Imamo odličnu realizaciju, međutim, budemo li u stanju popraviti neke obrambene pogreške, onda možemo biti jako opasni u drugom dijelu sezone - tvrdi Suton, 31-godišnji Mostarac

D. MIKULINIĆ

JUNAK RIJEČKE VEČERI ZA PAMĆENJE - Luka Suton

RIJEKA Luka Suton puta pet! Stasiti 31-godišnji Mostarac udario je snažan pečat velikoj pobjedi futsal momčadi Rijeke protiv Dinama u jedinstvenom ambijentu ispunjene Dvorane mladosti. Kapetan Bijelih zabijao je kao na traci. Okretao je snagom i znanjem svoje čuvare kao svojevremeno Alvaro Načinović u dresu rukometaša Zameta, a onda zabijao lakoćom vaterpolskih centara, kalibra legende Primorja Igora Hinića, kada izlaze ispred suparničkih vratara. Nažalost, slavni dani riječkog loptačkog sporta iz vremena Načinovića i Hinića su davna prošlost. Iz riječkog sportskog sivila izdižu se nogometaši, a ove sezone i malonogometaši Rijeke. Predsjednik futsal momčad Bijelih Vedran Frelih nakon utakmice bio je zadovoljan kao rijetko kada. Ne samo zbog premijerne pobjede nad Dinamom, već i zbog toga što su tribine bile ispunjene gotovo do posljednjeg mjesta. Još jedan pokazatelj da Rijeci silno nedostaje vrhunskog loptačkog sporta, onoga koji tradicionalno pobuđuje najviše navijačkih strasti u gradu.

- Prije svega u ovakvom ambijentu je bilo prelijepo igrati - govorio je nakon utakmice Suton dok je tribinama i parketom trsatske dvorane još odjekivala slavljenička pjesma. - Dokazali smo da možemo pobijediti Dinamo koji je statistički najbolja ekipa lige. Mi smo ih nadigrali i zasluženo pobijedili. Pohvale suigračima i publici koja nas je nosila cijelu utakmicu. Igrali smo bez tri standardna igrača koji nam puno nedostaju, ali kada nas publika ovako nosi, pobjeda ne može izostati. Ponosni smo na sve, na svoj rad i vjerujem da ćemo biti ozbiljni kandidati za titulu ove sezone.

Uživam u Rijeci

Ovo je bila Vaša najbolja partija u dresu Rijeke?

- Slažem se. Osjećao sam se dobro. Naježio sam se dok ovo govorim, ali iskren sam čovjek. Uživam u životu, prelijepo mi je u Rijeci. Obitelj je tu sa mnom i stvarno sam zadovoljan. Rezultat svega toga se vidi na terenu. Uživam na parketu i svaka čast ekipi koja iznijela ovu pobjedu. Nisam u svemu ovom bio sam.

Stalno se kroz sezonu provlači priča o jednom dobrom i jednom lošem poluvremenu. Ovoga puta odigrali ste kompletnu utakmicu?

- Jesmo! Bez obzira na to što smo primili tri gola u nastavku. Dinamo je ipak kvalitetan i kaznio je neke naše greškice. Moramo to popraviti. Imamo odličnu realizaciju, međutim budemo li u stanju popraviti te neke obrambene pogreške, onda možemo biti jako opasni u drugom dijelu sezone.

D. MIKULINIĆ

PUNE TRIBINE RADOSTI - Pešekan s najmlađim navijačima

Posebno ozračje

Rekli ste u najavi utakmice da vam je svejedno protiv koga igrate. Jeste li promijenili mišljenje nakon što ste vidjeli koliko je pobjeda nad Dinamom izvazvala emocija među navijačima?

- Osjetilo se nešto posebno, ali ja kao sportaš sam jednako motiviran svaku utakmicu. Sigurno da te navijači dodatno motiviraju. Bilo je prelijepo. Ovo je najbolja pozivnica za 3. siječnja i utakmicu protiv Crnice, ali i ogled Kupa protiv Torcide 10. siječnja. Mislim da će navijači u idućoj godini uživati zajedno s nama.

Nezahvalno je pričato o sebi, ali ova utakmica definitivno je potvrdila da u vašim nogama ima još »reprezentativnog materijala«?

- Imao sam nekih problema s ozljedama, sada sam se oporavio. Dobro radim i treniram. Ne krijem, meni je želja ponovo zaigrati za reprezentaciju. Uostalom, nisam se nikada ni oprostio od reprezentativnog dresa. Volio bih odigrati barem oproštajnu utakmicu, ha, ha... - poručio je Suton.

Ivan VOLARIĆ

Jukić: Najbolja utakmica

Bijeli su prošloga petka na Trsatu odigrali najbolju utakmicu otkada je na klupi Alen Jukić. S tom konstatacijom suglasio se i trener Rijeke.

- Mogu reći da je ovo bila najbolja utakmica, ali u prvom redu jer u drugom poluvremenu nismo napravili naš poznati harakiri - kaže Jukić. - Ne mogu reći da nismo griješili kao inače. Međutim, stvarali smo šanse, tražili igru, griješili smo, ali ovoga puta nije nas kaznilo. Imali smo puno raspoloženih igrača i vratara, a i publika je bila raspoložena. Šteta bi bilo pokvariti ovakvu atmosferu.

Ovakve pobjede obično naslućuju da je momčad spremna za velike stvari?

- Ako si pobijedio ekipu koju prije toga nisi pet puta pobijedio, onda je to sigurno korak naprijed. Rekli su u najavi da trener Jukić dobro poznaje Dinamo. Ali, dobro sam iz poznavao i u prethodnih pet susreta koje smo izgubili! Rekao sam igračima: Vi ste najvažniji! Oni su ti koji prenose treninge i ideju na terenu. Oni su ti koji pobjeđuju, a stožer je tu da ih podrži i pomogne koliko može.

Osamnaesto kolo Premier lige

GVARDIOL ASISTENT ZA POBJEDU, ARSENAL ČUVA VRH

LONDON ›› Arsenal je u 18. kolu Premier lige kod kuće tijesno pobijedio Brighton s 2:1, vrativši prvo mjesto u Premier ligi od Manchester Cityja, koji ga je nakratko preoteo pobjedom u Nottinghamu.

Londončani su poveli zahvaljujući svom kapetanu Martinu Odegaardu (14'), koji je pogodio udarcem izvan kaznenog prostora, a zatim je nakon kornera Declana Ricea francuski napadač Georginio Rütter skrenuo u vlastitu mrežu (51'). Topnici su vodili 2:0, a zatim je uslijedila napeta završnica u londonskoj hladnoći nakon što je Diego Gomez smanjio zaostatak za Brighton u 64. minuti. Sjajna obrana vratara Davida Raye nakon uskog udarca Yankube Minteha u 76. minuti osigurala je tri boda potrebna momčadi Mikela Artete da zadrži Manchester City na distanci. Nakon 18 kola, Arsenal ima dva boda prednosti nad Manchester Cityjem.

Osim pobjede, Arteta je bio zadovoljan što se njegov obrambeni igrač Gabriel vratio u akciju, nakon što je bio izvan terena od studenog. Međutim, tijekom zagrijavanja izgubio je još jednog braniča, Riccarda Calafiorija, zbog ozljede.

Joško Gvardiol asistirao je Francuzu Rayanu Cherkiju za gol odluke poluvolejom u 83. minuti na City Groundu. Gosti su poveli na startu nastavka kada je Cherki dodao loptu Tijjaniju Reijndersu, a Nizozemac pogodio za 1:0. Vodstvo Cityja trajalo je šest minuta, Forest pokrenuo protunapad koji je završio centriranjem Igora Jesusa u šesnaesterac za Omarija Hutchinsona, koji je svladao Gianluigija Donnarummu te postigao prvi gol za klub.

Liverpool je kod kuće pobijedio Wolverhampton Wanderers 2:1, osudivši Wolvese na neželjeni rekord za najduži niz bez pobjede u povijesti Premier lige s 18 utakmica. Nemilosrdni udarci Ryana Gravenbercha (42') i Floriana Wirtza (43') osigurali su pobjedu braniteljima naslova, dok se sezona iz noćne more Wolvesa nastavila s osvojenih samo dva boda.

U derbiju Aston Villa je osvojila velika tri boda na Stamford Bridgeu, ostavši odmah iza vodećeg dvojca. Preokret je za momčad Unaija Emeryja potpisao Ollie Watkins.

Rezultati: Manchester United - Newcastle 1:0 (Dorgu 24'), Nottingham Forest - Manchester City 1:2 (Hutchinson 54'/Reijnders 48', Cherki 83'), Arsenal - Brighton 2:1 (Odegaard 14', Rutter 52'-ag/Gomez 64'), Brentford - Bournemouth 4:1 (Schade 7', 51', 90'+6', Petrović 39'-ag/Semenyo 75'), Burnley - Everton 0:0, Liverpool - Wolverhampton 2:1 (Gravenberch 41', Wirtz 42'/Bueno 51'), West Ham United - Fulham 0:1 (Jimenez 85'), Chelsea - Aston Villa 1:2 (Joao Pedro 37'/Ollie Watkins 63', 84').

Poredak: Arsenal 42, Manchester City 40, Aston Villa 39, Liverpool 32, Chelsea 29, Manchester United 29, Sunderland 27, Brentford 26, Crystal Palace 26, Fulham 26, Everton 25, Brighton 24, Newcastle 23, Tottenham 22, Bournemouth 22, Leeds 19, Nottingham Forest 18, West Ham 13, Burnley 12, Wolverhampton 2 boda.

Nogometno prvenstvo Italije

VLAŠIĆ STRIJELAC U PORAZU, NOVI TRIJUMF COMA

TORINO ›› U dvoboju 17. kola Serie A Torino je na domaćem terenu izgubio protiv Cagliarija s 2:1, a strijelac za torinski sastav ponovno je bio Nikola Vlašić.

Vlašić je pogodio u 27. minuti nakon velike gužve, strijelac je već četvrto kolo zaredom, dok mu je ovo ukupno peti gol sezone. No, njegov gol nije bio dovoljan jer je Cagliari preko Mattea Prattija (45') i Semiha Kiliscoya (66') došao do pobjede.

Como je u gostima nadigrao Lecce golovima Nice Paza (20'), Jaccoba Ramona (66') i Anastatiosa Douvikasa (77'). Ivan Smolčić je igrao prvo poluvrijeme, a Martin Baturina ušao u 84. minuti za Como.

Parma je kod kuće minimalno pobijedila »fenjeraša« Fiorentinu i osvojila vrijedna tri boda u borbi za ostanak. Jedini pogodak na utakmici zabio je Oliver Sorensen u 48. minuti susreta. Hrvatski reprezentativac Marin Pongračić odigrao je cijelu utakmicu za Fiorentinu, koja je u 17 utakmica ostvarila tek jednu pobjedu, a ovo joj je deseti prvenstveni poraz.

Nogometaši Udinesea uspjeli su u zadnjim sekundama dvoboja postići pogodak za remi protiv rimskog Lazija i tako su se spasili od poraza pred svojim navijačima. Gosti su poveli u 80. minuti golom Urugvajca Matiasa Vecina, u kojem je velikog udjela imao i domaći branič Oumar Solet, koji je promijenio smjer lopti pokušavajući blokirati udarac. Kad se već činilo da je rimska momčad otići sa sva tri boda iz Udina, Keinan Davis je u petoj minuti sučevog dodatka preciznim udarcem s ruba kaznenog prostora postigao pogodak vrijedan boda.

Rezultati 17. kola: Parma - Fiorentina 1:0 (Sorensen 48'), Lecce - Como 0:3 (Nico Paz 20', Ramon 66', Douvikasa 77'), Torino - Cagliari 1:2 (Vlašić 27'/Pratti 45', Kiliscoy 66'), Udinese - Lazio 1:1 (Davis 90'+5'/Vecino 80').

Poredak: Inter 33, Milan 32, Napoli 31, Roma 30, Juventus 29, Como 27, Bologna 25, Lazio 24, Atalanta 22, Udinese 22, Sassuolo 21, Cremonese 21, Torino 20, Cagliari 18, Parma 17, Lecce 16, Genoa 14, Verona 12, Pisa 11, Fiorentina 9 bodova.

FILIP GLAVAŠ Ljevoruki as i jedan od igrača iz grada na Rječin

Riječani su oduv okosnica reprez

U reprezentaciji je uvijek bilo i ima jako puno Riječana. Nadajmo se da će i dalje biti tako, zato sam i rekao da je naša najveća pobjeda na SP-u to što je puno djece ušlo u rukomet - kaže Glavaš

Igor DUVNJAK

PRIŽELJKUJE NOVO SLAVLJE - Filip Glavaš

I. KRALJ/PIXSELL

RIJEKA ›› Hrvatski rukometaši, njih devetnaest, započeli su pripreme za Europsko prvenstvo, što će se od 15. siječnja do 1. veljače igrati u Danskoj, Norveškoj i Švedskoj. Svaki od igrači s popisa izbornika Dagura Sigurdssona, momaka kojima će se priključiti oni koji još moraju odraditi klupske obaveze, iskoristio je kratko vrijeme odmora za hvatanje zaleta kojim se žele što bolje spremiti za izlazak na veliku europsku scenu. Filip Glavaš, jedna od zvijezda riječkog rukometa koja sja u dresu Zagreba, Božić je proveo s obitelji u Rijeci, koje se zaželio kao i svi oni koji spretom okolnosti ili silom prilika odu iz rodnoga grada.

- U Rijeci sam bio pet-šest dana - kaže Filip Glavaš, jedan od aktera bombastičnog hrvatskog uspjeha, osvajanja srebra na Svjetskom prvenstvu. - Vidio sam malo svoje najbliže, rodbinu i brojne prijatelje, proslavio sam Božić. Lijepo je to prije »povratka na posao«.

Gušti su baciti pogled na Kvarner s vrha Kozale, s Pulca je more kao na dlanu, ovdašnjim stanovnicima sve to ne upada toliko u oči koliko Riječankama i Riječanima koji samo za blagdane stignu navratiti u rodni kraj.

- Biti kod kuće neprocjenjiv je osjećaj. Sjalo je sunce, s terase sam gledao more, ovaj naš Molo longo, s Kozale se vidi Učka, Krk, sve naokolo. Itekako sam guštao. Za uživanje ne treba puno, dovoljne su male stvari.

Ona »natrag na posao« i u njegovom slučaju govori o ritmu života vrhunskih sportaša koji kao pčele sa cvijeta na cvijet samo lete između načičkanih klupskih i reprezentativnih obaveza.

- Imao sam nekoliko dana odmora, ali zapravo stalno treniraš, u mislima je već saznanje da slijede pripreme za Europsko prvenstvo, tako da se ne smiješ previše opustiti. Iako je blagdansko doba pa sam si dao malo oduška, ali nema nego natrag na posao. No, sve je to u ovom slučaju lako jer reprezentacija daje jedan poseban gušt. Biti dio nje daje posebnu čast, stoga ti ništa nije teško.

Strašan posao

Živeći životom modernih sportaša, Filipu i njemu sličnima stalno stižu nove doze adrenalina od velikih utakmica koje dolaze jedna za drugom, pogled ka visokim ciljevima gura u zaborav strminu koju treba proći.

- Apsolutno je točno da se čovjek drugačije osjeća kada pomisli što je pred njim, uvijek su to neki novi ciljevi, zadaci, zahtjevi. Te ciljeve postaviš visoko jer onda i dođeš visoko. Ja se barem tako vodim, ljestvica mi je uvijek visoko. Nastojim je preskočiti pa je onda postaviš malo više i tako ideš dalje. Sve je to sportski.

Sigurno da svi mi, kao, uostalom, i cijela nacija, očekujemo medalju. Imamo kvalitetu, još samo da nas i zdravlje posluži. Imamo dobru skupinu i povoljan raspored

Priču o visokim ciljevima posvjedočio je na nezaboravnom Svjetskom prvenstvu kada je oživotvorio činjenicu da »nije juha za koga se kuha, nego za onog tko na nju stigne«. Došao je iz sjene i zasjao, silnim angažmanom zaigrao je čeličnu obranu iz koje je nezaustavljivo jurio u napad. Postao je time ime iz prve sedmorke, dio je cjelokupnog ugodnog iznenađenja.

- Ja sam od prvog dana rekao: »Mi smo Hrvatska, naše vrijeme će doći« i onda je i došlo. Napravili smo strašan posao. Naciju smo pripremili da očekuje velike stvari. Naš narod je takav da ne prihvaća ništa drugo osim medalje. Na nama je sada da opet zadovoljimo te apetite.

Hrvatska nogometna reprezentacija desetljećima blista s velikim uspjesima, isto vrijedi i za vaterpolsku vrstu. U tako

Veteranski dio malonogometnog turnira Moja ulica, moja ekipa u znaku Puljana

Stella Šijana najbolja

PULA ›› Nakon što je godinu dana »živio« na adresi u Potpićnu, veliki prijelazni pehar namijenjen najboljoj veteranskoj družini malonogometnog turnira Moja ulica, moja ekipa, ponovo se vratio u Pulu, ponovo je u vitrinama Stelle Šijana. Bio je to njihov šesti uzastopni finale na parketu dvorane Doma sportova Mate Parlov, a sada su ponovo na tronu. Epilog je to finalnog susreta 9. izdanja veteranskog turnira u kojem su Puljani bili bolji od Damana iz Rijeke s 5:4 nakon boljeg izvođenja sedmeraca, nakon što je susret u osnovnom djelu završio 1:1.

. Iako su čak devet godina stariju u prosjeku od svojih protivnika s druge strane Učke to u većem dijelu susreta nije bilo primjetno. Tek možda sredinom nastavka kada je Daman uspio izjednačiti, vjerojatno je Stella »lovila« zrak za nastavak susreta i na kraju uspjela pobijediti. Definitivno je i »širina klupe« bilo jedan od faktora koja im je išla u prilog, šestorica su čekala priliku na klupi i stalnim izmjenama držali tempo, dok su Riječani imali tek trojicu, što se u veteranskim godinama primijeti.

- Sve je bilo u granicama koje smo nekako i očekivali, protivnik dobar, tvrd, susret bez puno prilika i nije bilo neke velike razlike između nas i protivnika, što u konačnici sugerira i sam rezultat. Možda smo mi bili za nijansku bolji,, a u penalima smo bili mirniji i ponovo smo najbolji - izjavio je nakon susreta najbolji igrač turnira Ervin Radulović.

Reći će da nisu bili na razini prošle godine kada su izgubili u finalu, no to se nije odrazilo završni rezultat.

- Godine nas stišću polako, prosjek naših godina je bliže brojci 50 nego 40, tako da su neke stvari za očekivati, no ne damo se. lako smo se dizali kako je turnir napredovao i pokazivali našu pravu snagu, a treba biti iskren i reći da je protivnik imao puno teže protivnike, što je kod nas izazvalo respekt.

Gosti nisu bili previše turžni nakon poraza.

- Kada dođeš do finala, naravno da se nadaš da ćeš biti prvi, no nama to nije uspjelo i žalimo, ali ne očajavamo, Pokazali smo se u dobrom svjetlu, vjerujem da je mnogobrojna publika uživala u

ni u hrvatskoj rukometnoj reprezentaciji

vijek zentacije

jakoj konkurenciji rukometna reprezentacija je proglašena hrvatskom ekipom godine.

- Konkurencija u Hrvatskoj je stvarno velika i svakako je ova nagrada velika čast, zbog toga smo svi jako sretni. Drago nam je i mislimo biti najbolja momčad i iduće godine. Ovo je veliko priznanje, međutim, na terenu se treba iznova stalno dokazivati. Za to ćemo se nastojati što bolje pripremiti u ova dva tjedna, koliko nam je ostalo do Europskoga prvenstva.

Uspjeh sa SP-a oduševio je i najmlađe, porastao je broj djece koja su ušla u svijet rukometa. Tin Lučin je nedavno bio s mladima u Centru Zamet, postao im je idol, kao i Glavaš. Davnih dana je počeo s rukometom ne sanjajući da će postati idol rukometnim klincima.

- Jako mi je drago što je još više djece počelo trenirati rukomet. Mislim da je naša najveća pobjeda što smo potaknuli djecu da se upišu u rukomet. To da se oni počnu baviti sportomm je zbilja pravi uspjeh. Svima nam je drago zbog toga. Inače, kao klinac sam sanjao neke stvari, ali da ću biti idol djeci, o tome nisam razmišljao. Ali da sam se ugledao na Džombu ili Čupića, sigurno da jesam. Čudno mi je sada da sam ja u toj ulozi, da me se ovako spominje. Mislim i dalje da sam onaj dečko iz Rijeke, s Kozale, čovjek koji se trudi normalno živjeti, naravno sve u tim tolikim sportskim obavezama.

Odbrojavanje

Filip Glavaš je igrao za Kozalu, kao i njegov reprezentativni prethodnik Dean Ožbolt. To su samo kockice riječkog mozaika na koje čovjek pomisli u danima dok riječki klupski rukomet uzdiše, a onaj reprezentativni stalno diše punim plućima. Tako je i sada, u hrvatskoj reprezentaciji su Glavaš i Lučin, priključit će im se Veron Načinović, as Kiela i prvi Dagurssonov izbor za pivota. Na poreč kim su pripremama i Leon Ljevar, Dino Slavić te Toni Matošević. Od nastanka Hrvatske do danas nema medalja bez Riječana, počevši od 1994. godine kada su europsku broncu osvojili Alvaro Načinović, Valter Matošević i Darko Franović. Neuzaustavljivi »leteći« Mirza Džomba, Renato Sulić, Krešimir Kozina, Vlado Matanović, uostalom, i Senjanin Ivan Pešić, vratarski formiran u Zametu, imena su ove slavne kolone koju predvodi najtrofejniji riječki sportaš Valter Matošević.

- Riječani su u reprezentaciji, tako je bilo oduvijek. Sada smo tu Načinović, Lučin i ja, Valter Matošević je trener vratara, stalno je s nama. Sjetim se odmah Džombe, Sulića, a nabrajanje imena nema smisla, toliko ih je da postoji opasnost izostaviti nekoga. U reprezentaciji je bilo i ima jako puno Riječana. Mi smo okosnica reprezentacije, mi i Dalmatinci dajemo najviše igrača za nacionalnu vrstu. Nadajmo se da će i dalje biti tako, zato sam i rekao da je naša najveća pobjeda na SP-u to što je puno djece ušlo u rukomet.

Glavaš sad otvara reprezentativnu stranicu knjige nakon što je zaklopio onu klupsku sa Zagrebašima, neprijepornim vladarima hrvatskog rukometa od nastanka države.

- Kada govorimo o reprezentaciji, mislim da nije moglo biti bolje, moglo je biti bolje samo da smo osvojili zlato. No, nadam se da će doći prilika za ponoviti takav uspjeh. U Zagrebu pak stvarno igram dobro. Možda nemamo rezultate koje smo očekivali, ali to je sport. Možda je ekipa u nekim slučajevima mogla bolje reagirati. No, možda nedostaje kvalitete, otišao nam je Mandić, što nas je šokiralo. Otišao je i Zvonimir Srna, uglavnom, promijenilo se jako puno toga. Sada je tu neka nova ekipa, tu su se još neki tražili, skupljali smo se da to bude kako spada. Ima nekih problema, međutim, ja bez lažne skromnosti, igram stvarno na visokoj razini i zadovoljan sam.

Večeras sa Sjevernom Makedonijom u Poreču

Hrvatska je počela prvi krug priprema za Europsko prvenstvo s mnogo novih mladih igrača. Stoga će večerašnji prijateljski susret sa Sjevernom Makedonijom u Poreču (Žatika, 20.30 sati, RTL) biti idealna prilika za izbornika Dagura Sigurdssona, koji ima priliku smanjiti broj nepoznanica.
Sjevernu Makedoniju vodi legendarni Kiril Lazarov, jedan od najboljih igrača svijeta svih vremena, koji također ima mladu reprezentciju, sa samo tri igrača starijih od 30 godina.
U 15 međusobnih susreta dosad, Hrvatska je slavila 12 puta, a tri pobjede ima Sjeverna Makedonija. Posljednja je ostvarena prije 21 godine u Skoplju, u kvalifikacijama za Europsko prvenstvo.
Susret će imati i svoj svečani dio jer će se u poluvremenu susreta proglasiti najbolja rukometašica, najbolji rukometaš, najbolji trener i najbolji sudački par godine.

Filip i suigrači u reprezentaciji isto kao i hrvatska sportska javnost polako počinju brojiti dane do Europskoga prvenstva, navijači već pjevuše onu »kada dođe hladna zima, srušit ćemo snove svima«.

- Sigurno da svi mi, kao, uostalom, i cijela nacija, očekujemo medalju. Mi u reprezentaciji se nadamo tome. Imamo kvalitetu, još samo da nas i zdravlje posluži. Imamo malo problema u igračkom kadru i priželjkujemo da se svi oporave. Kamo sreće da svi budemo spremni do 17. siječnja. Imamo dobru skupinu i povoljan raspored. Prvi protivnik nam je Gruzija protiv koje smo favoriti, nakon toga nam slijedi Nizozemska, koja će nam biti pravi test. Na kraju nas čeka Švedska s kojom će se odlučivati o prvom mjestu u skupini. Mislim da bi moglo biti jako dobro ako uđemo u turnir kako treba.

Javnost se samo nada još jednom veličanstvenom dočeku kakav je bio onaj zagrebački, ali i onaj na Zametu.

- Daj Bože da svi opet onako feštamo - poželio je Filip Glavaš.

GODINE NISU VAŽNE - Mile Rudić i Jeton Imeraj

našoj reprezentaciji. Svaka čast organizatorima na svemu, odličan je ovo turnir, nama je bilo malo naporno jer smo paralelno igrali i na turniru u Zagrebu, jednom smo iz metropole došli ravno u Pulu, čak su nas i čekali desetak minuta i nije to lako izdržati u našim godinama. Finale je bilo neizvjesno, presudio je jedan penal. Nema veze, mi smo mladi veterani tako da vjerujem da ćemo doći i sljedeće godine i pokušati preskočiti i posljednju stepenicu - najavio je Jeton Imeraj.

Momčad Damana igrala je u sastavu: Arbanas, Ninčević, Valenta, Imeraj, Valić, Sharbini, Selimović, Križanović, Žic.

B. VIDULIN

U Semmeringu vožen veleslalom Svjetskog kupa skijašica

REUTERS

NOVI BODOVI - Zrinka Ljutić

Julia Schieb najbrža, Zrinka Ljutić 13.

Rezultat je dosta solidan s obzirom na vrlo lošu prvu vožnju - kaže Zrinka Ljutić, koja je pola druge vožnje vozila bez lijevog štapa

SEMMERING » Austrijanka Julia Scheib pobjednica je petog veleslaloma Svjetskog kupa ove sezone, vođenog u Semmeringu. Scheib, koja je u prvoj vožnji bila druga, na radost domaćih navijača slavila je s vremenom 1:56.46 minuta. Dugo mjesto zauzela je Švicarka Camille Rast s 14 stotinki zaostatka, a treća je bila vodeća nakon prve vožnje, Švedanka Sara Hector, koja je na kraju za pobjednicom zaostala 40 stotinki. Zrinka Ljutić zauzela je 13. mjesto s 2.50 sekundi zaostatka za pobjednicom. Zagrepčanka je bila sedamnaesta nakon prve vožnje, koju je odvozila previše oprezno. Drugu vožnju odvozila je bolje i na kraju zauzela 13. mjesto s 2.50 sekundi zaostatka za pobjednicom. U drugoj vožnji imala je jedanaesto vrijeme, što joj je donijelo mali skok prema vrhu.

Izazovni uvjeti

- Rezultat je dosta solidan s obzirom na vrlo lošu prvu vožnju. Uvjeti su bili vrlo izazovni jer nismo imali stazu za zagrijavanje pa smo nekako samo krenuli s utrkom. Snijeg je bio dosta specifičan, staza dosta grbava. Sama postavka nije bila nešto posebno, ali u kombinaciji sa snijegom i uvjetima, rezultiralo je dosta izazovnom utrkom. Bilo mi je vrlo teško voziti u prvoj vožnji, dok sam u drugoj uspjela napasti u stilu »što bude, bit će«. Na kraju sam se popela za nekoliko mjesta. Makar bez štapa - kaže Zrinka Ljutić, koja je poput Janice na Sljemenu prije nepunih 20 godina, pola druge vožnje vozila bez lijevog štapa. No, u veleslalomu je to ipak malo lakše.

- Puno je skijašica izletjelo u obje vožnje jer bilo je stvarno izazovno. No, zadovoljna sam što sam došla do cilja i osvojila neke bodove.

Scheib je pobjedom preuzela i vodstvo u poretku veleslaloma, dok je na drugu poziciju pala Novozelanđanka Alice Robinson, koja nije završila prvu vožnju. Robinson prvi put ove sezone nije došla do bodova u veleslalomima Svjetskog kupa, pritom je dvaput pobijedila u SAD-u, u Copper Mountainu i Tremblantu. No, Scheib je uspješnija, pobijedila je u preostala tri veleslaloma...

Danas slalom

- Ovo je ludo, nisam mislila da bi druga vožnja mogla donijeti pobjedu. Bilo je jako teško, s puno rupa, jako je treslo pa sam odahnula kada sam prošla ciljem. Bilo je nevjerojatno. Čula sam gledatelje kada sam ušla u posljednji sektor i sama sam sebi rekla: »Pusti skiju« - rekla je Julia Scheib, koja sada ima 88 bodova prednosti u odnosu na Alice Robinson.

Danas skijašice u Semmeringu voze slalom. Prva vožnja je u 14.15, druga u 17.45 sati. Zrinka Ljutić je poslije veleslaloma odradila trening slaloma.

- Odradila sam nekoliko rundi slaloma po stazi iznad veleslalomske. Isprobala sam snijeg. Dobro sam se osjećala. Slalom je novi dan, veleslalom je već iza nas - dodala je Zrinka Ljutić.

Z. HORVAT

Semafor

Rezultati veleslaloma: 1. Julia Scheib (Aut) 1:56.46, 2. Camille Rast (Švi) 0.14, 3. Sara Hector (Šve) 0.40, 4. Valerie Grenier (Kan) 0.77, 5. Maryna Gasienica-Daniel (Polj) 1.36, 6. Mikaela Shiffrin (SAD) 1.45, 13. Zrinka Ljutić (Hrv) 2.50 sekundi zaostatka.
Poredak u veleslalomu: 1. Julia Scheib (Aut) 380, 2. Alice Robinson (Nzl) 292, 3. Camille Rast (Švi) 241, 4. Sara Hector (Šve) 219, 5. Zrinka Ljutić (Hrv) i Mikaela Shiffrin (SAD) 198 bodova.
Ukupni poredak: 1. Mikaela Shiffrin (SAD) 598, 2. Alice Robinson (Nzl) 484, 3. Camille Rast (Švi) 423, 4. Sofia Goggia (Ita) 404, 5. Emma Aicher (Nje) 381, 6. Julia Scheib (Aut) 380, 12. Zrinka Ljutić (Hrv) 238 bodova.

Marco Schwarz ispred Švicaraca

Austrijanac Marco Schwarz pobjednik je super G-ja Svjetskog kupa, koji su skijaši vozili u Livignu. Schwarz je slavio ispred trojice Švicaraca. Drugi je bio Alexis Monney s 20, treći Franjo von Allmen s 25, a četvrti lider Svjetskog kupa Marco Odermatt s 29 stotinki slabijim vremenom. Schwarz je ostvario osmu pobjedu u Svjetskom kupu u karijeri, prvu u brzim disciplinama, te drugu u šest dana nakon što je slavio u veleslalomu u Alta Badiji.
- Puno je prošlo od posljednjeg postolja u super G-ju - rekao je Schwarz, koji je u super G-ju u Sölden na završnici 2023. godine bio drugi. Najava boljih dana bilo je 13. mjesto u super G-ju u Van Gardeni. - Tada sam osjetio da se vraćam i u ovoj disciplini. Mislim da sam sada napravio dobar posao i imao dobru vožnju.
U poretku super G-ja vodi Odermatt s 275 bodova. Drugi je Austrijanac Vincent Kriechmayr, koji je izletio sa staze, s 209 bodova, a treći je njegov sunarodnjak Raphael Haaser sa 146 bodova.
U ukupnom poretku Odermatt je uvjerljivo vodeći s 855 bodova. Schwarz je skočio na drugo mjesto sa 451 bodom, dok je treći Švicarac Loic Meillard s 380 bodova.
Sljedeću utrku skijaši voze 7. siječnja iduće godine kada je u Madonni di Campiglio na programu noćni slalom.

UKRATKO

PETORKA U VODSTVU

DOHA » U glavnom gradu Katara počelo je Svjetsko prvenstvo u Rapidu, disciplini u kojoj za cijelu partiju igrači imaju 15 minuta uz dodatak od 10 sekundi poslije svakog poteza. Na njemu sudjeluje 247 igrača, među kojima su čak 164 velemajstora i 49 međunarodnih majstora. Iako su pravo nastupa imali svi igrači s rejtingom od najmanje 2550 bodova u Standardnom šahu, Rapidu i Blicu, te nacionalni prvaci u tim kategorijama, na prvenstvo se nije prijavio nijedan hrvatski šahist.

Odigrat će se 13 kola po švicarskom sustavu natjecanja, a naslov prvaka brani Rus Volodar Murzin. Najveći favorit je Norvežanin Magnus Carlsen, peterostruki pobjednik ovog natjecanja (2014.,2015.,2019., 2022. i 2023. godine), prvi igrač svijeta s rejtingom od 2824 boda. Drugi na toj listi je Rus Ian Nepomniašči (2762), a treći Amerikanac Levon Aronian (2756).

Prvoga dana odigrano je prvih 5 kola u kojima su najuspješniji bili prvi nositelj Magnus Carlsen, Indijac Arjun Erigaisi, Francuz Maxime Vachier-Lagrave, Rus Vladislav Artemiev i aktualni svjetski prvak Indijac Dommaraju Gukesh, koji su osvojili po 4,5 boda, a prati ih čak 15 igrača sa 4 boda. Prvenstvo završava danas.

U glavnom gradu Katara počelo je i Svjetsko prvenstvo šahistkinja u Rapidu, disciplini u kojoj za cijelu partiju igračice imaju 15 minuta uz dodatak od 10 sekundi poslije svakog poteza.

Na njemu sudjeluje 141 igračica iz 42 zemlje, među kojima su 52 velemajstorice i 55 međunarodnih majstorica. Nažalost, nema nijedne predstavnice Hrvatske. Odigrat će se 11 kola po švicarskom sustavu natjecanja, a naslov prvakinje brani dvostruka svjetska prvakinja Indijka Humpy Koneru.

Najveće favoritkinje prema rejtingu su Kineskinje Wenjun Ju (2530) i Zhongyi Tan (2507), te Ruskinja Aleksandra Gorjačkina (2505).

Prvoga dana odigrana su 4 kola u kojima je najuspješnija bila Kineskinja Jiner Zhu, koja je nanizala 4 pobjede.

MONACO POTOPIO MADRIŽANE

MONACO » Košarkaši Monaca odradili su odlično završnicu susreta te su na domaćem parketu svladali madridski Real sa 100;95 u dvoboju 18. kola Eurolige. Posve izjednačena utakmica trajala je do starta posljednje dionice, jer je nakon 30 minuta igre rezultat bio 70:70. No, početkom posljednje četvrtine Monaco je napravio ključnu razliku, pobjegao na deset poena prednosti u 36. minuti i time riješio ovaj dvoboj.

Prvi strijelac Monaca bio je Elie Okobo s 22 poena, dok je Mike James dodao 15 poena uz pet asistencija i četiri skoka. Najbolji igrač Madriđana bio je Facundo Campazzo koji je ubacio 28 poena, a tome je dodao 10 asistencija i pet skokova.

Mario Hezonja odigrao je za Real 25 minuta, a postigao je tek šest poena. Za dva poena je gađao 0-4, a za tri 2-8. Imao je i dvije asistencije, pet skokova te dvije izgubljene lopte.

Maccabi je kao gost pobijedio beogradski Partizan s čak 112:87. Lonnie Walker je bio najbolji igrač izraelskog sastava s 20 poena, pet asistencija i tri ukradene lopte, dok je Roman Sorkin dodao 17 poena, šest skokova i tri asistencije. U sastavu Partizana prednjačio je novi igrač Cameron Payne koji je postigao 15 koševa uz šest asistencija i tri skoka.

Na ljestvici vodi Hapoel Tel Aviv s 13 pobjeda i pet poraza. Omjer 12-6 imaju Valencia, Panathinaikos i Barcelona, a 11-7 Monaco. Fenerbahce je na 11 pobjeda i šest poraza uz utakmicu manje, dok Real Madrid, Žalgiris i Crvena zvezda imaju omjer 10-8.

SISAK PREUZEO VODSTVO U ALPSKOJ LIGI

SISAK » Hokejaši Siska ponovno su preuzeli vodstvo u Alpskoj ligi pobjedom nad talijanskom Gardenom sa 4:1 (2:0, 0:1, 2:0) u sjajnoj atmosferi pred ispunjenim tribinama Ledene dvorane Zibel.

Siščani su u spektakularnom ozračju rano poveli golom Nejca Brusa u 8. minuti utakmice pred više od 2.300 navijača, a Yeob Kim je udvostručio prednost prije prvog odmora.

Gardena je živnula u drugoj trećini opsjedajući gol domaćih i uspjela smanjiti zaostatak na 1:2 u situaciji s igračem više zahvaljujući novopridošlom pojačanju Vlastimilu Dostaleku, koji je prošle sezone branio boje Siska.

Utakmica je bila neizvjesna i tijesna sve do posljednjih minuta kada je Sisak postigao još dva gola i osigurao svoju drugu ovosezonsku domaću pobjedu nad klubom iz Južnog Tirola. Strijelci su bili Marijus Dumčius u 56. minuti i kapetan domaćih Ivan Puzić minutu prije kraja utakmice. Briljirao je i domaći vtatar Vili Rosandić s 44 obrane.

Sisak se s osvojena nova tri boda, ali i dvije utakmice više od pratitelja, ponovno vratio na prvo mjesto na ljestvici Alpske lige. Vitezovi već danas igraju protiv talijanskog Asiaga u gostima, a u utorak na Zibel dolazi još jedna južnotirolska momčad - Unterland Cavaliers.

Današnjim kvalifikacijama u Oberstdorfu počinje 74. izdanje Novogodišnje turn

Životna prilika Domena

OBERSTDORF » Današnjim kvalifikacijama u 16.30 sati kreće 74. izdanje Novogodišnje turneje Četiri skakaonice, neizostavan mamac za blagdanske dane, kada se mijenjaju kalendari na zidovima. Iako su u Hrvatskoj skijaški skokovi ostali u zapećku zanimanja, Novogodišnja turneja uvijek budi pažnju, pogotovo prvoga dana u godini, kada su na meniju sarma, skokovi i novogodišnji koncert Bečkih filharmoničara. Skakaonice u Delnicama, od kojih dvije male nikad nisu korištene, te Velikanka, ostaju tek podsjetnik na propuštene prilike.

REUTERS

SLOVENSKI ADUT - Domen Prevc

Ako je suditi po dosadašnjim natjecanjima Svjetskog kupa, 74. izdanje moglo bi se pretvoriti u veliki dvoboj lidera Svjetskog kupa, Domena Prevca, te trostrukog pobjednika turneje, Japanca Ryoyua Kobayashija, koji je protekle nedjelje u Engelbergu prekinuo Prevcovu impresivnu seriju od pet pobjeda u Svjetskom kupu.

No, oni nisu jedini koji mogu do trofeja Zlatni orao i nadmetanja na dvama njemačkim (Oberstdorf

PAO LIDER Košarkaši Kvarnera pobijedili Zadar na Zametu u 1

Jurković i Šten nadmudrili Ju

Riječani su bez trenera Aleksandra Šćepanovića i razigravača Petra Ogrizovića, koje je poharala gripa, u potpunosti nadigrali blijedog prvaka. Antonio Jurković i Siniša Štemberger nadmudrili su Danijela Jusupa!

Katarina BLAŽEVIĆ

RIJEKA » Ono što se jučer dogodilo u Centru Zamet može se opisati kao božićno čudo i najveća senzacija u dosadašnjem dijelu sezone košarkaške SuperSport Premijer lige. Nije čudo samo to što je dotad sedmoplasirani Kvarner pobijedio lidera i ABA ligaša Zadar, već činjenica da je riječka momčad bez trenera Aleksandra Šćepanovića i razigravača Petra Ogrizovića, koje je poharala gripa, kao i Suprema Hannaha i Marija Fantine, koji nisu ulazili u igru, u potpunosti nadigrala blijedog aktualnog prvaka. Antonio Jurković i Siniša Štemberger nadmudrili su Danijela Jusupa!

ZAPAŽENA PARTIJA - Tahj Eaddy

D. MIĆULINIĆ

Alarm

Povišenu temperaturu je uoči dvoboja imao i Luka Cvitanović, ali je ipak zaigrao. Danijel Jusup je pak bio jači za najnovije pojačanje u zadarskoj ekipi, ukrajinskog reprezentativca Ivana Tkačenka, ali u sastavu nije imao Lovru Mazalina i Bornu Kapustu. Zadrani već sutra igraju kod Spartaka iz Subotice u ABA ligi pa su se gosti nadali da će moći odmoriti nositelje. Ali ništa od toga...

Zadru je pripala tek prva četvrtina. Tišma je u sedmoj minuti presjekao dodavanje Jambrovića prema Vučiću i u brzoj kontri zakucao za 22:12. Bila je to jedna od pogreški domaćina koju su gosti iskoristili, iako je Zadar bio taj koji je u prvoj četvrtini izgubio više lopti. No, Kvarner od četiri poklonjene lopte nije zabio niti jedan poen. Gosti su od starta kontrolirali skok, a imali su i napadački vrlo dobar početak sa 60 posto šuta iz igre na kraju prve dionice.

No, kod Jusupa se upalio alarm za uzbunu kada je Kvarner serijom 6:0 na početku druge četvrtine smanjio na samo tri poena zaostatka (23:26). Četiri poena bila su rezultat pogreški Zadrana. Ipak, minuta odmora trenera Zadra nije pomogla njegovim igračima. Riječani su pojačali skok, Eaddy i Jambrović su povezali šuteve za dva poena, a nakon trice Miličevića Kvarner je poveo 32:30 (17'). Miličević je bio raspoložen, minutu prije kraja poluvremena je poentirao za 37:30, a Vujičić sa zvukom sirene za kraj dionice za lijepih 41:33. Zadrani su od sedam poena u drugoj četvrtini samo dva zabili iz igre!

Klackalica

Na početku drugog poluvremena je krenulo i navijanje 50-ak navijača Tornada, ali na parketu su stvari išle malo sporije. Obje su momčadi bile pomalo nervozne, a prve je poene nakon više od dvije minute igre zabio Klarica. Kako su gosti počeli smanjivati zaostatak, tako je Kvarner postao nepotrebno brzoplet u

KRAJ

Tišma i Ramljak su koliko-toliko vratili nadu gostima (74:69), ali 50 sekundi prije kraja Tišma je napravio nepotreban prekršaj na Cvitanoviću tijekom njegova šuta za tri poena. Igrač Kvarnera je u sva tri pokušaja bio precizan - 77:69

neje Četiri skakaonice

a Prevca

i Garmisch-Partenkirchen 1. siječnja) i dvama austrijskim nadmetanjima (Innsbruck 4. siječnja, Bischofshofen 6. siječnja). Austrijanac Stefan Kraft, Slovenac Anže Lanišek te Nijemci Philipp Raimund i Felix Hoffmann su među onima koji mogu poletjeti do zvijezda, pogotovo što se u Njemačkoj ukupna pobjeda čeka od 2002. godine. Naslov brani Austrijanac Daniel Tschofenig, koji je loše krenuo u sezonu.

Slovenci čekaju trećeg pobjednika poslije Primoža Peterke (1997.) i Petera Prevca (2016.), Domenovog starijeg brata. Domen Prevc nije bio bolji od četvrtog mjesta u Bischofshofenu 2017. godine na skakaonicama turneje, ali možda mu je ovo prilika života.

- Ne osjećam euforiju, sezona je duga. Dobro znam da se stvari mogu brzo promijeniti - kaže Domen Prevc.

U današnjim kvalifikacijama skakači će tražiti mjesto među 50 koji ulaze u glavnu rundu, koja kreće u ponedjeljak u 16.30 sati. U drugu rundu upast će 25 najboljih i pet sretnih gubitnika. (Z. H.)

3. kolu SuperSport Premijer lige

nberger supa

Kvarner - Zadar 79:69

Utakmica 13. kola SuperSport Premijer lige: Kvarner - Zadar 79:69 (17:26, 24:7, 14:23, 24:13). Centar Zamet. Gledatelja: 500. Suci: Vovk, Kruljac i Muhvić.

KVARNER: Eaddy 19 (4-4), Cvitanović 17 (4-7), Vujičić 4, Jukić 8 (2-2), Vučić 12 (7-8), Fantina, Hannah, Smojver, Miličević 5, Jambrović 14.

ZADAR: Mihailović 21 (6-8), Klarica 5, Tišma 16 (3-4), Žganec 10 (5-7), Ramljak 16 (2-4), Gulan, Buljević 1 (1-2), Dundović, Tkačenko, Torbarina.

D. MICULINIĆ

ZAKUCAVANJE - Patrik Jambrović

napadima. Zadar je izjednačio u 26. minuti (44:44), ali stvari je na riječkoj strani spašavao Eaddy (49:44).

Krenula je tada rezultatska klackalica. Zadar je vratio vodstvo (55:56), da bi Kvarner nakon trice Jambrovića i Eaddyja te dva slobodna bacanja Vučića poveo 63:56 u 32. minuti. Imali su domaći problema sa zaustavljenjem Mihailovića. Još je Kvarner u 33. minuti ostao i bez Vučića zbog pete osobne pogreške. Ali ni to nije zaustavilo borbene Riječane. Zadrani su obrambeno u potpunosti stali. Cvitanović i Jambrović su pogodili lagane šuteve za plus devet (74:65) dvije i pol minute prije kraja. Tišma i Ramljak su koliko-toliko vratili nadu gostima (74:69), ali 50 sekundi prije kraja Tišma je napravio nepotreban prekršaj na Cvitanoviću tijekom njegova šuta za tri poena. Igrač Kvarnera je u sva tri pokušaja bio precizan - 77:69. Tada je sve bilo riješeno.

Kvarner je nanio Zadru tek drugi prvenstveni poraz ove sezone. I iskupio se za poraze od Zaboka i Dinama.

NBA liga

SUNSI ZASJALI

NEW ORLEANS ›› Phoenix Sunsi su u gostima pobijedili New Orleans Pelicanse Karla Matkovića. Devin Booker postigao je 12 poena, a Mark Williams 10 u zadnjoj četvrtini za Phoenix. Booker, koji je završio utakmicu s 30 poena i devet skokova, i Williams, koji je postigao 24 poen uz 13 skokova, predvodili su goste u tijesnoj zadnjoj četvrtini, uključujući odlučujuću seriju 18:8 u posljednjih 4:49 minuta. Kod Pelicansa, koji imaju omjer pobjeda i poraza 8-24, najbolji je bio Zion Williamson s 20 koševa, a Jordan Poole je ubacio 19 koševa. Karlo Matković je odigrao osam i pol minuta za domaće, ubacivši tri koša (šut 1.2, trice 1/1) uz tri skoka.

Utah Jazz su u Salt Lake Cityju svladali Detroit Pistonse, a pobjedu im je osigurao Keyonte George košem 2,1 sekundu prije kraja. George je utakmicu završio s 31 poenom, a Lauri Markkanen je dodao 30. Pistonsi su imali priliku za pobjedu, ali Cunningham je promašio šut sa sedam metara, omogućivši Utahu prekid niza od četiri poraza. Brice Sensabaugh dodao je 20 poena, Jusuf Nurkić 16, a Kevin Love 14 za Utah Kod Pistonsa Cunningham je završio s 29 poena i 17 asistencija.

LA Clippersi su na gostovanju svladali Portland Trail Blazerse, a do pobjede ih je vodio James Harden s 34 koša i šest asistencija. Brook Lopez je dodao 31 poen uz devet trica. Ivica Zubac nije igrao za Clipperse zbog ozljede. Deni Avdija je bio najbolji pojedinac Portlanda, utakmicu je završio s 29 poena, devet skokova i devet asistencija.

Boston Celtics su produžili niz na četiri pobjede nadigravši u Indianapolisu Indiana Pacerse. Jaylen Brown je zabio 30, Payton Pritchard 29 koševa uz devet skokova i pet asistencija za Celticse, koji su u prvoj četvrtini zaostajali 15 poena. Sam Hauser ušao je s klupe i ubacio 23 poena.

Indiana je pretrpjela sedmi uzastopni poraz i četvrti uzastopni domaći poraz i sada ima najgori omjer u ligi - 6-25.

Chicago Bullsi su u gostima svladali Philadelphia 76erse zahvaljujući seriji 13:2 na kraju utakmice. Coby White postigao je devet od svojih 13 poena u zadnjoj četvrtini, a Zach Collins i Tre Jones po 15 poena za petu uzastopnu pobjedu Chicaga. Philadelphija je poražena unatoč raspoloženom Joelu Embiidu koji je ubacio 31 koš.

Rezultati: Utah - Detroit 131:129, Portland - LA Clippers 103:119, Memphis - Milwaukee 125:104, New Orleans - Phoenix 108:115, Atlanta - Miami 111:126, Orlando - Charlotte 105:120, Washington- Toronto 138:117, Indiana - Boston 122:140, Chicago - Philadelphia 109:102.

Emil Baltić, sportski direktor košarkašica FSV-a

Voljeli bismo ugostiti Final Four Kupa

Razmišljali smo o tome. Zanimljivo bi bilo da budemo domaćini, ali uz jedno pravo pojačanje - kaže Baltić

D. MICULINIĆ

NAJBOLJA GODINA - Košarkašice FSV-a

RIJEKA ›› Košarkašicama FSV-a 2025. godina je bila najuspješnija otkako se klub natječe u elitnom društvu hrvatske košarke. Riječanke su u posljednjoj utakmici kalendarske godine izborile polufinale Kupa »Ružica Meglaj-Rimac«, a i trenutno sedmo mjesto na premijerligaškoj ljestvici je vrlo dobar uspjeh s obzirom na to da je jedini cilj protekloga ljeta bio izboriti ostanak u ligi. Ekipa se uz nekoliko iskusnih igračica podosta pomladila, odnosno prvi su put nešto veću šansu dobile igračice mlađe uzrasnih kategorija kluba. Šesnaestogodišnja Mia Glomazić i dvije godine starija Mia Ratković sudjelovale su u svih 11 premijerligaških utakmica prvog dijela sezone.

- Cilj nam je i bio dati mladim curama veću priliku. Osluškivali smo tržište i vidjeli smo da će Medveščak i Split imati mlade u svojim redovima pa smo ciljano išli na to. Nismo, iskreno, imali ni novaca za neka pojačanja i inozemne igračice. Problem je što u hrvatskoj ženskoj košarci imaš sedam ekipa koje mogu dovesti strankinje i tu je prevaga - govori Emil Baltić, sportski direktor Ženskog košarkaškog kluba FSV.

Pojačanja

Na klupu je ljetos došao Davor Tadej, kojemu pomaže Barbara Perić, ali možda i najvećim pojačanjem su se pokazale Anja Konjević i Marijana Zukanović. Obje su prošle dosta toga u svojoj karijeri te njihovo iskustvo jako dobro dođe i mladim igračicama.

- Anja i Marijana su nam veliki dobitak. Mia Mašić se još malo muči nakon ozljede, vidi se da još uvijek nije na svojoj razini koju pamtimo, a za Marijanu mogu reći da je puno bolja od Josipe Tuftan na toj poziciji. Što se Anje tiče, od nje sam iskreno, s obzirom na trogodišnju pauzu, puno manje očekivao. Malo nas je i pomazila liga, malo smo bolje reagirali nego prošlih godina i to je to. U Kupu smo imali sreće jer smo, nakon dviju godina u kojima smo skoro prošli u polufinale, sada dobili drugoligaša u četvrtfinalu što je ipak velika razlika u kvaliteti.

Novost od ove sezone je i sudjelovanje druge ekipe kluba, Riječanke, u jedinstvenoj Prvoj ligi. Uz to, igračice do 17 godina izborile su s omjerom 6-0 Final Eight WABA lige. Preciznije, u siječnju će odigrati još četiri utakmice, a samo jedna će im biti dovoljna za plasman na Final Four.

- Prva liga je zanimljiva i djevojke nam se tu jako dobro razvijaju. U ekipi su i dvije mlade reprezentativke, Andrea Pavišić i Jelena Polovina. Ima tu jako zanimljivih igračica i liga je zahtjevna jer se putuje po cijeloj državi. Jedini cilj nam je ostati u ligi, ali su svejedno cure jako dobro odigrale i sada imaju šest pobjeda i tri poraza. Dobro su kliknule s trenerom Jadrankom Smojverom. S mlađim igračicama koje nastupaju u WABA ligi sada imamo slatke muke. Stvarno ne znamo kako ćemo sve to stići jer nam počinje i juniorsko i kadetsko prvenstvo. Čeka nas zanimljivo proljeće.

> *Sada nemamo nikakvih opterećenja, cilj je boriti se i još više pružiti šansu mladim djevojkama. Ima se još za igrati, ali mislim da je ostanak gotovo pa osiguran*
>
> Emil Baltić

ARHIVA NL

Brod na Savi	11	10	1	909:668	21
Šibenik	11	10	1	922:732	21
Trešnjevka 2009	11	9	2	887:615	20
Ragusa	11	8	3	839:633	19
Studio Zagreb	11	8	3	988:699	19
Plamen Požega	11	6	5	914:759	17
FSV	11	5	6	719:807	16
Zadar	11	4	7	722:940	15
Zadar Plus	11	3	8	792:900	14
KAŽL	11	2	9	679:922	13
Split	11	1	10	526:890	12
Medveščak	11	0	11	615:947	11

Tri strankinje

Onoga trenutka kada je FSV doznao da će u četvrtfinalu Kupa igrati s drugoligašem, počelo se govoriti i o mogućem domaćinstvu Final Foura Kupa. Uz FSV, završnicu su izborili Studio Zagreb, Plamen Požega i Ragusa.

- Razmišljali smo o tome. Razgovarao sam sa županom Ivicom Lukanovićem. Zanimljivo bi bilo da budemo domaćini, ali uz jedno pravo pojačanje. Ove tri ekipe su veliki favoriti jer svaka ima po tri strankinje. To je prevaga i onda se boriš, ali takve ekipe te na kraju samo »pregaze«. S jednom strankinjom bismo mogli pružiti dobar otpor. Cilj do kraja sezone? Sada nemamo nikakvih opterećenja, cilj je boriti se i još više pružiti šansu mladim djevojkama. Ima se još za igrati, ali mislim da je ostanak gotovo pa osiguran - zaključuje Emil Baltić.

K. BLAŽEVIĆ

SJEĆANJA

Sjećanje

IVANKA DORIČIĆ BAČIĆ

SONJA

28.12.2020. - 28.12.2025.

NINO

190448

DRAGA MOJA MAMA

VASILJKA PETRINIĆ

(28.12.2023. - 28.12.2025.)

Dosljedna u svojoj ljudskosti,
dostojanstvena u svojoj patnji,
odvažna u svojoj boli,
plemenita do kraja svog života,
uklesana u moje srce.
Zauvijek.

TVOJA DOLORES

191050

Tužno sjećanje

MILORAD VLAHOVIĆ

23.12.1994.-28.12.2025.

Supruga JADRANKA

191287

Sjećanje na tatu

MILORAD VLAHOVIĆ

23.12.1994.-28.12.2025.

Nedostaješ mi.

Tvoja MAŠICA s obitelji

191289

Sjećanje na voljenog

PAJU POPOVIĆA

28.12.2024.-28.12.2025.

Uvijek si i ostat ćeš s nama.

Supriga IRENA, sin MILAN, kćerka VIŠNJA s obitelji

191255

Sjećanje na voljenog sina

ZORAN VLAHOVIĆ

28.12.2000.-28.12.2025.

Nedostaješ u svakome trenu.

Mama JADRANKA

191288

Sjećanje na jedinog brata

ZORAN VLAHOVIĆ

28.12.2000.-28.12.2025.

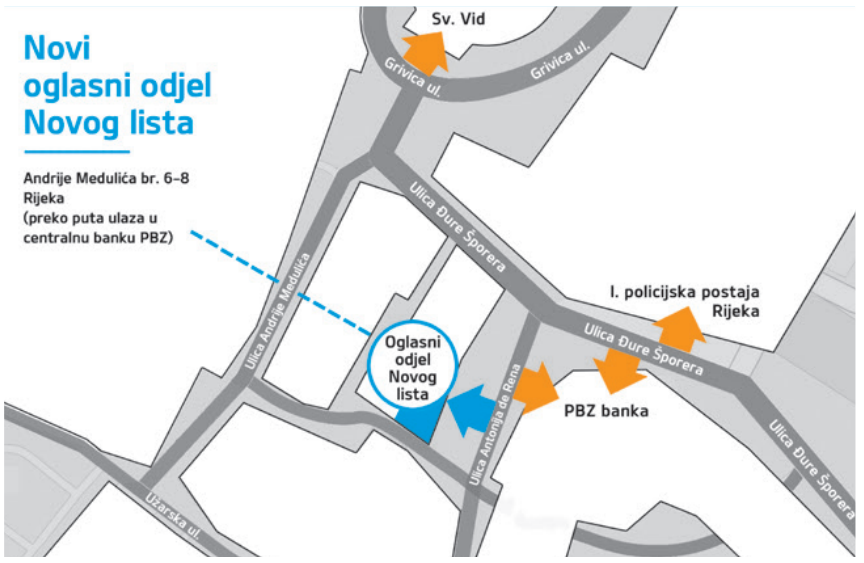
Brate moj, gdje god da idem tvoj put nosim, tvoj osmijeh vidim. Vrime ide, ali ne briše jer brat se voli i kad ga nema više.

Tvoja MAŠICA s obitelji

191290

OGLASNI RIJEKA RADNO VRIJEME

PONEDJELJAK - PETAK
8 - 18 SATI
(osmrtnice se primaju do 17,30 sati)
SUBOTOM
ZATVORENO
NEDJELJOM I PRAZNICIMA
13 - 18 SATI
tel: 051 212 102

KAKO NABAVITI KALENDAR

Zbog velikog interesa za kalendar obavještavamo čitatelje da se isti može nabaviti (kupnja Novog lista - izdanje 6. prosinca 2025.) u Oglasnom odjelu Novog lista u Rijeci, Andrije Medulića 6-8, tel. 212 102

KALENDAR NA 13 STRANICA SADRŽI:

fotografije koje su dostavili i birali čitatelji, mjesečni datumar, Mjesečeve mijene i zbirni kalendar za 2026. godinu

partneri projekta HEP JADROLINIJA Paket24 STUDENTSKI CENTAR RIJEKA

PRETPLATA

SLUŽBENE NOVINE
SLUŽBENO GLASILO PRIMORSKO-GORANSKE ŽUPANIJE

PRETPLATA

SLUŽBENE NOVINE
Službeno glasilo Primorsko-goranske županije

Novine u kojima ćete pronaći sve potrebne informacije o novim mjerama, odlukama i planovima iz svih gospodarskih i drugih djelatnosti na području Primorsko-goranske županije.

Info. tel. 051/650-048

DNEVNI HOROSKOP

OVAN 21.III. - 21.IV.

Ovo bi mogao biti poticajan dan. Zadovoljni ste s onim što se događa u vašem okruženju i uspjesima koje postižete. Prati vas uz to i dobro raspoloženje. Valja obratiti pažnju na neke sporove i probleme iz nedavne prošlosti.

BIK 21.IV. - 21.V.

Imate niz želja pa treba pronaći mjeru u onome što namjeravate napraviti. U tome možete uspjeti. Ovo je vrijeme ipak naklonjeno odmoru i opuštanju. Realizirajte samo ono što je nužno. Ljubavna situacija je bolja nego proteklih dana.

BLIZANCI 22.V. - 21.VI.

Ne biste trebali poduzimati ništa što bi na bilo koji način moglo poremetiti vaše dosadašnje napore. Sada kad su vam okolnosti naklonjene, ne treba riskirati, bolje je raditi na sigurno, a s nadređenima budite u što boljim odnosima.

RAK 22.VI. - 22.VII.

Uglavnom ćete se dobro osjećati. Imat ćete puno žara i to ćete pokazivati. Vjerujete u sebe, ne oslanjate se previše na druge, a odgovara vam ako se neke stvari počnu mijenjati. Vaša je trenutna situacija u privatnom životu je dobra i stabilna.

LAV 23.VII. - 22.VIII.

Trebalo bi više raditi na poslovima koje treba što prije obaviti. Sada ne biste trebali ništa izbjegavati. Samo trebate biti odlučni pri poduzimanju poteza. Okolnosti su vam prilično naklonjene tako da će, usprkos manjim problemima, biti uspjeha.

DJEVICA 23.VIII. - 22.IX.

Imat ćete dosta dobrih prilika pa je dobro o tome razmisliti. U ljubavnom životu bi mogli iskrsnuti problemi što se može riješiti mirnim razgovorom. Ovo je za vas pogodno vrijeme i za opuštanje.

VAGA 23.IX. - 22.X.

Pred vama je miran dan, bez previše uzbuđenja. Kako je u privatnom životu situacija uglavnom dobra, možete se opustiti, razmišljati o nekim novim stvarima, ali i više se zabavljati. Uz to, ovo je dobar trenutak i za razvijanje novih društvenih odnosa.

ŠKORPION 23.X. - 21.XI.

Mnoge stvari rješavate sami, ne tražeći ničiju pomoć. Trebali biste više paziti kako ne biste ušli u neke nove probleme. Treba se pitati zašto vam sada to treba, jer ste na putu rješavanja nekih poteškoća koje su vas do sada prilično opterećivale.

STRIJELAC 22.XI. - 21.XII.

U obiteljskom okruženju moglo bi biti manjih sukoba zbog rješavanja nekih nejasnih pitanja. Bližnji bi od vas mogli tražiti više nego inače, što vam trenutačno neće odgovarati. Skloniji ste samostalnim akcijama gdje vi sve sami određujete.

JARAC 22.XII. - 20.I.

Bit ćete zadovoljni svojim potezima. Sve više vidite kako se neke stvari počinju dobro razvijati. Dajete dosta od sebe i to ne skrivate. Prilično ste otvoreni i spremni ste reći sve što mislite. Ljubavna situacija je vrlo dobra.

VODENJAK 21.I. - 18.II.

Ovo je povoljan trenutak za rješavanje nekih većih problema koji vas već duže brinu. U odnosu na prethodno razdoblje, dosta ćete napredovati, premda još uvijek treba raditi s oprezom. Vaš emotivni život je sređeniji i bolji nego prethodnih dana.

RIBE 19.II. - 20.III.

Danas će u obiteljskom okruženju biti dosta mirno. Dovršavajte poslove koji su pred vama i koje ne biste trebali ostavljati iza sebe. Ovo je dobar trenutak za odmor i druženje s najbližima. Uglavnom vam dosta toga ide dobro.

FENIKSOV SUDOKU

						5		
					4	1	2	
		3		2	7		4	8
					1	6	7	
		5				3		
	9		5					
3				9		4		
	7		6					
		2						

RJEŠENJE

9	6	7	5	3	4	2	1	8
3	5	8	2	1	9	6	7	4
2	1	4	8	9	7	5	6	3
4	8	2	3	7	5	1	9	6
1	9	3	6	8	2	7	4	5
5	7	6	1	4	9	8	3	2
8	4	9	7	2	3	5	6	1
6	3	1	9	5	8	4	2	7
7	2	5	4	6	1	3	8	9

FENIKS ENIGMATSKI MAGAZIN

Dogodilo se na današnji dan

Rođena glumica Maggie Smith

Dama Margaret Natalie Smith, odnosno Maggie Smith, legendarna britanska glumica poznata po šekspirijanskim, ali i drugim ulogama, rođena je na današnji dan 1934. godine u Ilfordu.

Podjednako poznata po svojim komičnim i dramskim ulogama, tijekom bogate i duge karijere koja je trajala sedam desetljeća s uspjehom i pohvalama glumila je i u kazalištu, i na televiziji, te na filmu. S karijerom koja je započela 1950-ih, bila je jedna od rijetkih glumica koja je osvojila sve tri prestižne glumačke nagrade – dva Oscara, četiri Emmyja i nagradu Tony. Osim toga, osvojila je i pet nagrada BAFTA te šest nagrada Olivier.

Maggie Smith smatrala se jednom od najvećih glumica svoje generacije: bila je izuzetno svestrana, cijenjena zbog svoje inteligencije, duhovitosti i snage uloge, kako na pozornici tako i pred kamerom. Obrazovala se u Oxford Playhouseu, a glumiti je počela u kazalištu početkom 1950-ih, dok je na filmu debitirala 1956. godine. Tijekom 1960-ih radila je i u Kraljevskom nacionalnom kazalištu u Londonu.

Prvu nominaciju za Oscar zaslužila je 1965. godine za ulogu Desdemone u »Othellu« u kojem joj je partner bio Laurence Olivier, dok je 1969. prvu nagradu Američke filmske akademije dobila za ulogu učiteljice iz Edinburgha u filmu »The Prime of Miss Jean Brodie«. Drugi Oscar osvojila je za sporednu ulogu u komediji iz 1978. godine »California Suite«, za koju je njezin glumački partner Michael Caine rekao: »Maggie ne samo da je ukrala film, počinila je teško razbojstvo«. Među njezinim ostalim poznatim ulogama je i ona lady Bracknell u Wildeovom djelu »Važno je zvati se Ernest« na West Endu, uloga 92-godišnje starice koja se bori sa senilnošću u »Three Tall Women« Edward Albeeja i uloga u crnoj komediji »Gosford Park« iz 2001. godine. Mlađoj publici Maggie Smith najpoznatija je bila kao profesorica Minerva McGonagall u svih sedam filmova o Harryju Potteru i Violet Crawley, grofica Dowager u hit seriji i filmu »Downton Abbey«. Kraljica Elizabeta II. ju je 1990. proglasila vitezom i otad je nosila titulu dame.

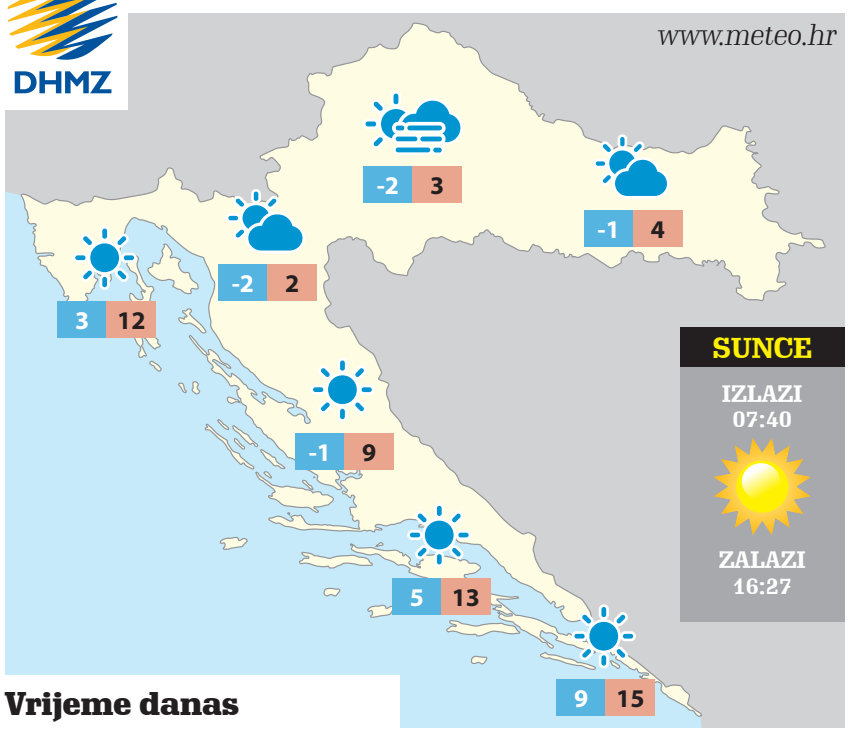
Maggie Smith preminula je u Bolnici Chelsea & Westminster u Londonu 27. rujna prošle godine, u dobi od 89 godina, samo tri mjeseca prije jubilarnog 90. rođendana. Iza nje je ostalo bogato i inspirativno glumačko nasljeđe i uloge koje ćemo pamtiti. (NL)

REUTERS

DRŽAVNI HIDROMETEOROLOŠKI ZAVOD

DHMZ www.meteo.hr

Vrijeme danas

Na Jadranu i uz njega sunčano. U unutrašnjosti će se mjestimični niski oblaci i magla popodne razilaziti. Vjetar slab do umjeren sjeverni i sjeverozapadni. Na Jadranu umjerena do jaka bura, podno Velebita sredinom dana i olujna. Najniža jutarnja temperatura zraka od -3 do 1, na Jadranu uglavnom od 3 do 8 °C. Najviša dnevna između 2 i 7, na moru te u unutrašnjosti Istre i Dalmacije većinom od 11 do 16 °C.

Sljedeća 3 dana

Ponedjeljak će biti sunčan, u kopnenim krajevima ponegdje uz kratkotrajnu jutarnju maglu, koje u utorak može biti gdjegod na moru. U utorak oblačnije, na Jadranu uz mogućnost za lokalno malo kiše. U srijedu većinom sunčano, no u drugom dijelu dana sa sjevera porast naoblake, a prema noći raste vjerojatnost za slabu oborinu, uglavnom snijeg. Vjetar slab od utorka i umjeren sjeverni, na istoku sjeverozapadni, a u srijedu nakratko jugozapadni.

MJESEČEVE MIJENE

FENIKSOVA SKANDINAVKA

AUTOR: TOMISLAV REBROVIĆ	GUŽVA	SLAVNA AMERIČKA TENISAČICA, CHRIS	MJESTO NA OBALI RIJEKE ČESME	"INPUT"	PLOVILO ZA PRIJEVOZ PREKO RIJEKE	SLUŽBA I ČAST ČLANA KATEDRALNOG KAPTOLA	KISIK	PRAŽITELJ BALKANA	PROCES RAZVOJA, POSTANAK	"REMOTE USER AGENT"	ASTAT	PURGATIVI	PRODUŽI DALJE!
(U SMJERU STRELICE) ZAVRŠETAK TEKSTA KARIKATURE													
OPERNA PJEVAČICA BOLJKOVAC							SVIRAČ NA LEUTU / TROČLANI ALGEBARSKI IZRAZI						
ZMIJOLIKA STAZA ILI CESTA											KUTINA / SOČNO TROPSKO VOĆE		
PODZEMNA ŽIVOTINJA				NJEM.-AM. GLUMAC, PETER ("CASABLANCA") / MALTA						"AMERICAN STOCK EXCHANGE" / OSOBNA ZAMJENICA			
KOZAČKI VOJNI ZAPOVJEDNICI								OGRANIČENI DIO POVRŠINE, PODRUCJE / DEFEKT					PJEVAČ KABILJO
					DRAŽBE, AUKCIJE (TAL.)								
					KAKVOĆA IZRADE				INDIGO BILJKA / GRČKO SLOVO				
					GLUMAC BUKVIĆ					GLUMICA GARDNER / KALIJ			
					HORMON ŽLIJEZDE ŠTITNJAČE								

RJEŠENJE: TENISKO IGRALI, IVANKA, LEUTAŠ, SERPENTINA, KT, KRT, LORRE, ASE, ATAMANI, ZONA, INKANATI, KOV, ANIL, AMAR, AVA, TROKSIN.

LUMEN
ENIGMATSKI PRILOG NEDJELJOM
NOVI LIST
BROJ 835

(U SMJERU STRELICE) BOŽIĆNA PJESMA BRITANSKOG KANTAUTORA NA SLICI IZ 1986.

BIVŠI ŠPANJOLSKI PREMIJER AZNAR

EMANUEL OD MILJA

LJUBO BABIĆ

CRTA KOJA OBLIKUJE LIK ILI TIJELO, OBRIS

GLUMICA GARDNER

NAJVEĆI LIJEVI PRITOK DUNAVA

ITALIJA

FENIKS

NEDAVNO PREMINULI BRITANSKI KANTAUTOR NA SLICI

DUET, DVOPJEV

PJESMA BRITANSKOG KANTAUTORA NA SLICI IZ 1986.

VRLO SITNIM POKRETIMA PRECIZNO DJELJATI

"COMMON DATA LINK"

AM. GLUMAC, DAVID ("STARCI")

KOSOKUTNI PARALELOGRAMI ISTIH STRANICA

AM. GLUMICA, ELISABETH ("KOKTEL")

UROŠ OD MILJA

GLUMICA MIRANDA

NAPROTIV

"EASTERN DAILY PRESS"

PRIPADNIK DREVNOG NARODA NA SJEVERU ITALIJE

JAP. MARKA MOTORISTIČKIH KACIGA

SLOV. GLUMAC, MIHA

SUMPOR

ČEŠKA POTVRDNA RIJEČ

IMOTSKI

HRAST (ZAST.)

AMERIČKI GLUMAC, ADAM ("TATA OD FORMATA")

PRILOG; OD OVOG TRENUTKA

ZVIJEZDE PADALICE

AUTOR: RAJKO RICIJAŠ

ELTON JOHN

ZEMLJOTRES

REZULTATI

GRAD U SJEVERNOJ INDIJI (U BLIZINI MAUZOLEJA TAJ MAHAL!)

"ENTERPRISE EUROPE NETWORK"

PRIJEDLOG; PREMA

TRAVANJ

OPERNA PJEVAČICA SACK

SLAVNA GRČ. SOPRANISTICA, MARIA

NADIMAK KOŠARKAŠA SAN EPIFANIJA

GLUMAC GUINNESS

ETELA OD MILJA, ETA, ETE

VIJEK (GRČ.)

MOĆ VLADANJA ILI UPRAVLJANJA

PJESMA BRITANSKOG KANTAUTORA NA SLICI IZ 1985.

DRUGI OTKOS TRAVE

MAJČIN NOVI MUŽ

UGLJIK

TOČKA NADMORSKE VISINE

PJESMA BRITANSKOG KANTAUTORA NA SLICI IZ 1989.

UZVIK U KORIDI

BILJARSKI ŠTAP, TAK

GLUMICA BASINGER

IME BRDA U LINGVISTICI

MJESTO JUŽNO OD FUŽINA

JAP. IGRA NA PLOČI

PRILIČNO LAKO

KRIPTON

ISLAND

KRUTO STANJE VODE

PRIJATELJI U OSJEČKOM ŽARGONU

VANADIJ

URESITI, NAKITITI

"CENT"

LOKALNI PADEŽ U FINSKOM JEZIKU

PRODUŽI DALJE!

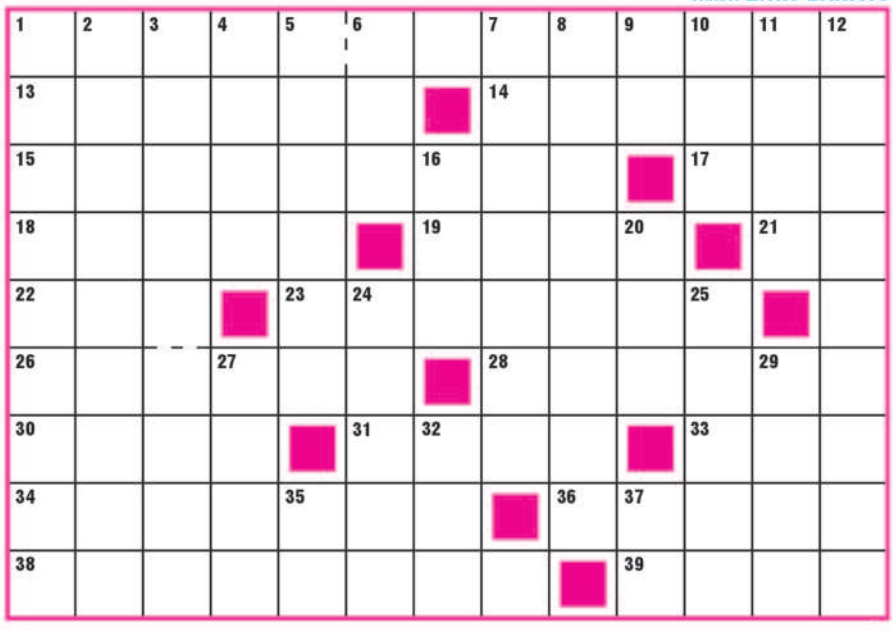
F

KRIŽALJKA

VODORAVNO: 1. Treći roman Suzanne Collins iz ekranizirane trilogije "Igre gladi", **13.** Njemački filozof, Theodor Wiesegrund, **14.** Grčki bog sunca (zvan i Feb), **15.** Najznačajnije nalazište fosilnog čovjeka u Hrvatskoj (krapinski pračovjek!), **17.** Crna šumska kreda, **18.** Prapočetak, **19.** Talijanski grad i luka na sjevernom Jadranu, **21.** Znak za erbij, **22.** Najmanji troznamenkasti broj, **23.** Umjetni radioaktivni halogeni element (simbol At), **26.** Slikar koji stvara u duhu i tehnici tašizma, **28.** Pripadnici selilačkog naroda, **30.** Ime glumice Bojanić, **31.** Indigo biljka, **33.** Ženski ručni rad, **34.** Slovenski glumac, Boris ("Vila Orhideja"), **36.** Rijeka u Moslavini, pritok Lonje, **38.** Radnik koji radi na akord, **39.** Prvi čovjek po Bibliji.

OKOMITO: 1. Igračica drevne igre na 64 crno-bijela polja, **2.** Napuštanje započetog, **3.** Naš glumac i profesor na zagrebačkoj Akademiji dramskih umjetnosti, **4.** Velika krpena lutka koja se spaljuje na kraju karnevalskih svečanosti, krnjavol, **5.** Sočno tropsko voće, **6.** Ime košarkaša Stipčevića, **7.** Najveće ptice iz porodice vrana, **8.** Kristovi učenici, **9.** Inicijali glumice Olin, **10.** Rastavni veznik, **11.** Ime skladatelja Portera, **12.** Bezvlašće, **16.** Njemački književnik, Wolfgang ("Morski psi i male ribe"), **20.** Momčad, ekipa, **24.** Puteljak, **25.** Citat, **27.** Desni pritok Dunava u Bavarskoj, **29.** Pustinjska tegleća životinja, **32.** Ime glumice Woods, **35.** Auto-oznaka za Zadar, **37.** Znak za lantan.

Autor: Živko BARIŠIĆ

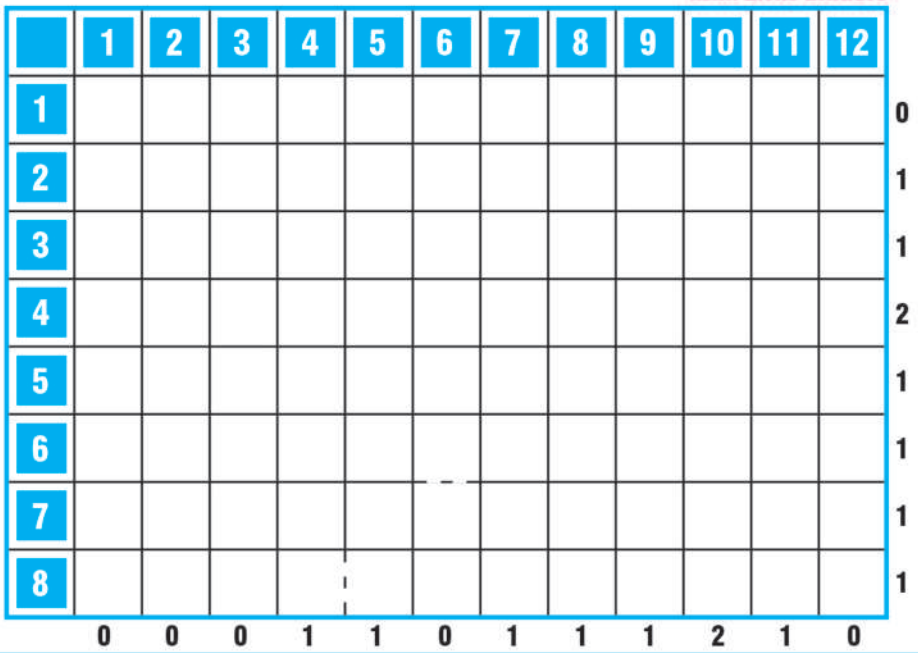

TALIJANKA

VODORAVNO: 1. Ukupnost proizvodnje, razmjene, raspodjele i potrošnje materijalnih dobara i usluga u određenom društvu, ekonomija, privreda, **2.** Aparat koji uvlači prašinu, usisavač (lat.) - Inicijali skladatelja Stravinskog, **3.** Izvorni govornik najraširenijega hrvatskog narječja - Kradljivac, lopov, **4.** Ime pjevačice Ramljak - Imperator - Kratica za "energija", **5.** Sablast, utvara - Bogoslovi, **6.** Upala nosne sluznice - Jedina izraelska luka na Crvenome moru (Eloth), **7.** Ime violončelistice Rucner - Izlijevati, **8.** Njemački optičar i industrijalac, u Jeni je osnovao (1846) radionicu za proizvodnju matematičkih i optičkih instrumenata - Središte vrtnje.

OKOMITO: 1. Pokojni pjevač tamburaške glazbe, Boris "Ćiro", **2.** Imovina koja je predmet nasljeđivanja, **3.** Album za upisivanje uspomena, **4.** Kolčići pri premjeravanju zemljišta (fr.) - Kratica za "litra", **5.** Skladba Ive Maleca - Kratica za "Tekstilna industrija Zadar", **6.** Posvećivati se komu ili čemu, **7.** Albanska telegrafska agencija - Stanovnici baltičke države (kraće), **8.** Glumica varaždinskog HNK, Barbara - Neobranjiv teniski servis, **9.** Znak za stroncij - Ime nogometaša Stojakovića, **10.** Kratica za "tona" - Kontaktna provodna motka tramvaja, **11.** Preko, putem (lat.) - Prilog; iz tog razloga, **12.** Upala kosti.

Autor: Živko BARIŠIĆ

NOVI LIST
ENIGMATSKI PRILOG NEDJELJOM
LUMEN

OSMOSMJERKA

U mreži pronađite prezimena sprintera koji su 100 metara pretrčali za manje od 10 sekundi. Prezimena su dana u popisu abecednim redom. Ako sve uradite kako valja neiskorištena slova, čitana vodoravnim slijedom, dat će ime i prezime francuskog sprintera na slici koji je sa rezultatom 9.86 drugi najbrži trkač rođen u Europi.

R	B	R	U	N	S	O	N	S	J
E	I	I	I	M	Y	C	N	M	N
T	L	E	P	A	C	O	O	I	G
A	I	O	G	M	D	S	R	T	A
R	M	Y	B	L	N	U	V	H	T
F	E	I	O	I	S	E	L	Y	L
R	G	B	L	A	K	E	L	R	I
A	C	L	T	R	L	W	L	E	N
N	O	G	A	A	E	E	E	L	A
C	L	L	R	B	J	R	W	L	B
I	C	O	U	E	A	S	O	I	U
S	U	R	C	X	E	K	P	M	S
T	N	N	E	K	I	N	E	D	A
S	K	C	I	R	E	D	E	R	F

- **ADENIKEN,** Olapade (Nigerija, 9.95)
- **ALIU,** Deji (Nigerija, 9.95)
- **BAKER,** Ronnie (SAD, 9.88)
- **BLAKE,** Yohan (Jamajka, 9.69)
- **BOLDON,** Ato (Trinidad i Tobago, 9.86)
- **BOLT,** Usain (Jamajka, 9.58)
- **BRUNSON,** Marcus (SAD, 9.99)
- **BURNS,** Marc (Trinidad i Tobago, 9.96)
- **CAPEL,** John (SAD, 9.95)
- **CLARKE,** Lerone (Jamajka, 9.99)
- **COLLINS,** Kim (Sv. Kristofor i Nevis, 9.93)
- **DIX,** Walter (SAD, 9.88)
- **EWERS,** Andre (Jamajka, 9.98)
- **FASUBA,** Olusoji (Nigerija, 9.85)
- **FRANCIS,** Samuel (Katar, 9.99)
- **FRATER,** Michael (Jamajka, 9.88)
- **FREDERICKS,** Frankie (Namibija, 9.86)
- **GATLIN,** Justin (SAD, 9.74)
- **GAY,** Tyson (SAD, 9.69)
- **GEMILI,** Adam (Engleska, 9.97)
- **GREENE,** Maurice (SAD, 9.79)
- **JELKS,** Mark (SAD, 9.99)
- **LEWIS,** Carl (SAD, 9.86)
- Brian (SAD, 9.99)
- **LOCKE,** Dentarius (SAD, 9.96)
- **LYLES,** Noah (SAD, 9.88)
- **MILLER,** Coby (SAD, 9.98)
- **OBIKWELU,** Francis (Nigerija/Portugal, 9.86)
- **POWELL,** Asafa (Jamajka, 9.72)
- **SCOTT,** Leonard (SAD, 9.91)
- **SMITH,** Calvin (SAD, 9.93)
- **SURIN,** Bruny (Kanada, 9.84)

RJEŠENJE:

PREMETALJKA

U HRT-ovom Dnevniku

NOVI I NAJKRUĆI MAMLAZ!

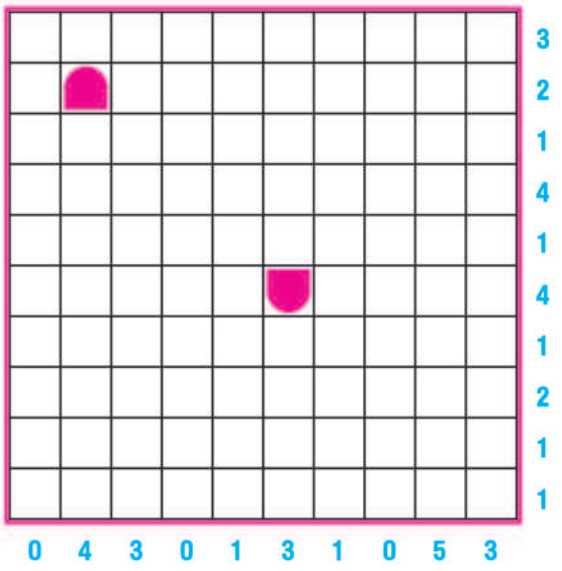

RJEŠENJE:

BRODOVLJE TEŽINA

Ispunite mrežu danim shemama brodova. Brojevi van mreže govore koliko ima popunjenih polja u odgovarajućem retku (stupcu). Niti jedan brod se ne dodiruje s drugim, čak ni dijagonalno.

3 2 1 4 1 4 1 2 1 1

0 4 3 0 1 3 1 0 5 3

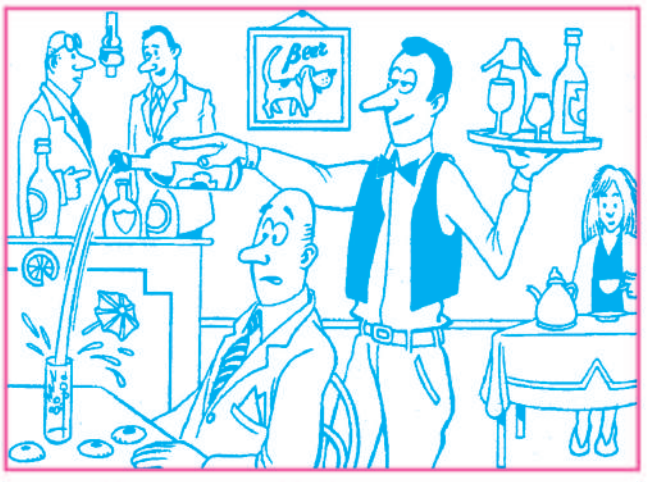
SUDOKU TEŽINA

						1		
7	2			8				3
			2				8	5
	1			7		4		8
			4		2			
5		4		9			7	
4	5				6			
3				1			9	6
		1						

SPOJITE BROJEVE

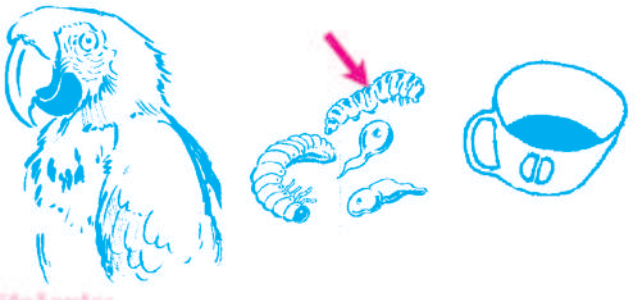
20 RAZLIKA

REBUS

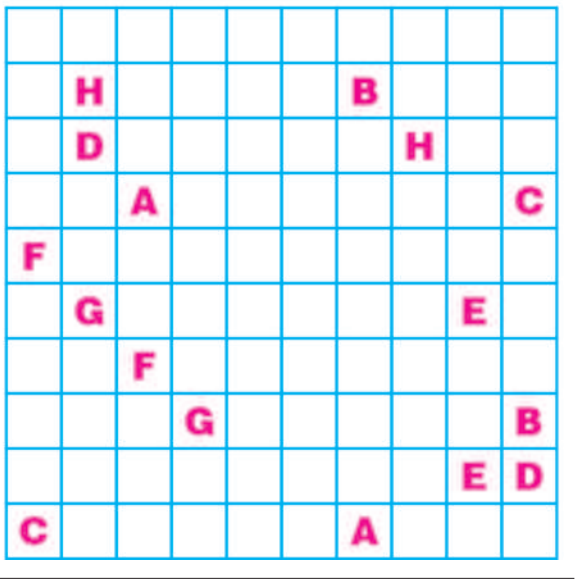
ODGONETKA: 8, 7; FRAZA: 3, 7, 5

Rješenje:

ABC SPOJNICE

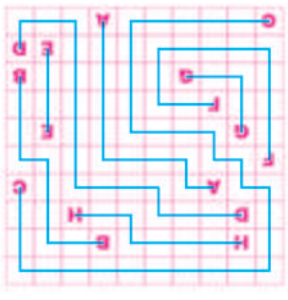
Spojite neprekinutim vodoravnim i okomitim linijama slovo A sa slovom A, slovo B sa slovom B itd. Sva polja mreže moraju biti iskorištena, a linije spajanja ne smiju se sjeći.

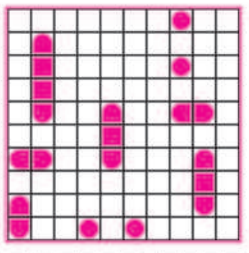
RJEŠENJA

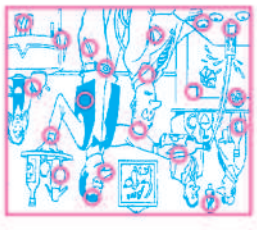
Izrada: redakcija "Feniksa"
Urednik: Vedran Vučinić
Izdavač: Novi list d.d.

OSMOSMJERKA: JIMMY VICAUT
PREMETALJKA: NIKA MARJANOVIĆ
ZULIM
REBUS: ARALIČIN KATALOG

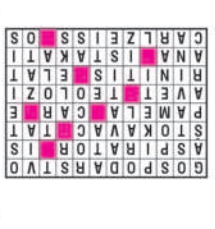

4	5	2	8	3	7	1	9	6	
6	7	9	4	7	1	5	2	8	3
1	3	8	6	3	2	9	7	4	
2	7	3	1	8	9	6	4	5	
9	1	5	4	6	2	9	3	8	
8	9	4	7	2	5	1	3	7	
5	2	7	6	9	8	4	6	1	
3	6	1	9	4	3	8	5	2	
7	4	6	5	3	1	2	8	9	

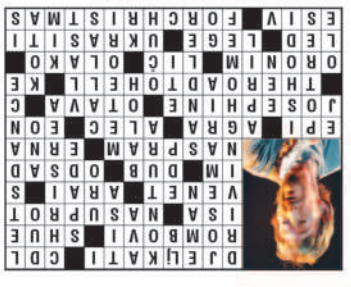

DOK. DANA

DOKUMENTARAC HRT2 21.15

Teniski genijalci

Sportski dokumentarac koji govori o nevjerojatnom suparništvu između teniskih legenda Rogera Federera i Rafaela Nadala, dugom 13 godina. Snimljen je deset godina nakon njihova poznatog okršaja u Wimbledonu 2008. godine, a prikazuje epski dvoboj dvojice prijatelja različitih stilova koji se međusobno poštuju. Taj silno neizvjestan meč trajao je pet sati i bio najbolji primjer njihove natjecateljske izjednačenosti. Na kraju je pravi pobjednik bio sâm sport.

DOKUMENTARAC HRT1 16.50

Apetitlih - Hrvatska torta

Šesta epizoda vodi Vini i Lea kroz blagdanski Beč, gdje istražuju adventske štandove preplavljene mirisom kuhanog vina, pečenih kestena i božićnih kolačića. Povratkom u Zagreb, prema jedinom receptu s hrvatskim nazivom, zajedno pripremaju tortu i slave došašće u društvu prijatelja, spajajući bogatstvo kulinarske baštine s blagdanskim duhom.

DOKUMENTARAC HRT3 15.10

Jordan, neobično kraljevstvo

Predsjednik Trump iznio je da bi se Palestinci iz Gaze trebali preseliti u Jordan. Taj je prijedlog ugrozio opstanak zemlje na čijem je čelu kralj Abdullah. Trumpovi komentari naglasili su koliko Jordan ovisi o američkoj pomoći i na površinu izvukli temeljna pitanja o identitetu zemlje. Kraljevstvo ovisi o američkoj pomoći od milijardu i pol dolara, koliko prima svake godine, a ondje je stacionirano i 3000 američkih vojnika.

➡ Nacionalni programi

HRT 1

07.10 Superman 2, britansko-am. film (1980.) - Zlatno doba Hollywooda
09.20 Pozitivno
09.50 Biblija
10.00 Zagreb (Kaptol): Sveta Obitelj, zatvaranje Godine jubileja, prijenos mise
11.45 Čvijeće Saše Šekoranje, dokumentarna reportaža
12.00 Dnevnik 1
12.15 Sport
12.18 Vrijeme
12.20 HAK - promet info
12.30 Plodovi zemlje
13.25 Split: More
14.00 Nedjeljom u 2
15.08 Blaž među ženama, humoristična serija (13/14)
15.55 Mir i dobro
16.25 HAK - promet info
16.30 Vijesti
16.50 Apetitlih - Hrvatska torta, doku. serija (6/6)
17.20 The Voice Kids (2) (6/9)
18.59 Vrijeme
19.00 Dnevnik 2
20.08 LOTO 6
20.15 Superpotjera
21.10 Indiana Jones i kraljevstvo kristalne lubanje, am. film (2008.)
23.15 Dnevnik 3
23.34 Vijesti iz kulture
23.45 Celine Dion: Srce ne odustaje, doku. film
00.45 Kapetan Conan, francuski film (1996.)
02.50 Plodovi zemlje
03.40 Nedjeljom u 2
04.40 Vijesti iz kulture

HRT 2

06.50 DW: Sutrašnjica danas
07.20 Fino i vino
07.50 Rekreacija
08.25 Gran Hotel (2), serija (8/28)
09.15 Gran Hotel (2), serija (9/28)
10.05 Čvrsto na zemlji sa Zacom Efronom (2), doku. serija (6/8)
10.55 Krimi matineja: Grantchester (8), serija (3/6)
11.45 Krimi matineja: Foyleov rat (5), serija (1/2)
13.25 Dunavom kroz srce Europe s Joannom Lumley, doku. serija (3/4)
14.10 Skijanje, Svjetski Kup: Semmering – slalom (Ž), prijenos 1. vožnje
15.15 Sportsko srce
15.30 Gordonovo, Ginovo i Fredovo putovanje (3A), doku. serija (1/3)
16.35 Dobar, bolji, najbolji... novogodišnji slastičar 2024.
17.40 Skijanje, Svjetski Kup: Semmering – slalom (Ž), prijenos 2. vožnje
18.48 What's up Kina, doku. serija (1/8)
19.42 Samo lagano
20.15 Celine Dion: Srce ne odustaje, doku. film
21.15 Teniski genijalci, doku. film
23.00 Foyleov rat (5), serija (1/2)
00.35 Grantchester (8), serija (3/6)
01.20 'Ko te šiša (5), humoristična serija (10/16)
01.50 Klub čitatelja
02.45 Noćni glazbeni program - spotovi

HRT 3

06.35 Juhuhu - program za djecu
13.00 Bilješke o jeziku: Jezik hrvatskih lekcionara
13.16 Profesije osobno (4): Čvrsto na zemlji, doku. serija (2014.) (6/12)
14.00 Stoljetni Allegro vivace - 100 godina Dubrovačkog simfonijskog orkestra, doku. film
15.10 Jordan, neobično kraljevstvo, doku. film
16.05 Ovo je filozofija: Rousseau, doku. serija (12/24)
17.00 Bijeli bizon, am. film (1977.)
18.35 Vrijeme je za jazz: Jazz.hr jesen 2020., Filip Novosel i Tihomir Hojsak feat. Žan Tetičkovič (2022.)
20.00 Jedno djelo (1): Vojin Bakić: Razlistana forma (10/13)
20.10 Vodimo vas ... Zvjezdice - 40 godina » Ti možeš sve«, HNK Zagreb,
05.10 .20 25.
22.00 Simple Minds: Ništa nije nemoguće, glazbeno-doku. film
23.30 Ciklus Konrada Wolfa: Goya, istočnonjemački film (1971.)
01.50 Ovo je filozofija: Rousseau, doku. serija (12/24)
02.45 Vodimo vas ... Zvjezdice - 40 godina » Ti možeš sve«, HNK Zagreb,
05.10 .20 25.
04.35 Vrijeme je za jazz: 70 godina Jazz orkestra HRT-a, 1. dio

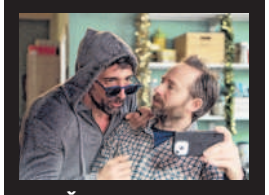
RTL

06.30 Top.HR, glazbena emisija
07.35 Yu-Gi-Oh! SEVENS, serija, animacija (S2E17)
08.00 Večera za 5, serija, kulinarski (S9E109)
09.20 Večera za 5, serija, kulinarski (S9E110)
10.40 InDizajn s Mirjanom Mikulec, lifestyle emisija (S28E1)
11.30 Smoking, igrani film, akcija, komedija, znanstvena-fantastika
13.20 Cobra 11: Nemoćan, igrani film, akcija, kriminalistički
14.45 To je Voyo
14.55 Dozvola za male Fockere, igrani film, komedija, romansa
16.30 RTL Danas, informativna emisija
17.00 Sam u kući 2: Izgubljen u New Yorku, igrani film, obiteljski, komedija, avantura
19.00 RTL Danas, informativna emisija
20.15 Rukomet (M): Hrvatska - Sjeverna Makedonija, sport
21.50 Paukova zavjera, igrani film, triler, akcija, kriminalistički (15)
23.30 To je Voyo
23.40 Isplata, igrani film, znanstvena-fantastika, triler, akcija (15)

RTL 2

06.50 Vatre ivanjske, serija, drama (S1E23)
08.25 Novi život pod suncem, lifestyle emisija (S7E31)
10.10 The Founder Games, reality (S1E8)
11.10 Snow show, lifestyle emisija (S1E1)
12.00 Gradi(ONA), serija, lifestyle emisija (S1E2)
12.45 To je Voyo
13.10 Poirot, serija, drama, kriminalistički (S1E5)
14.50 Mućke, serija, humoristična serija (S5E13)
16.25 Inspektor Rex, serija, akcija, kriminalistički, drama (S2E8)
17.05 Kosti, serija, drama, kriminalistički, misterij (S1E8)
18.35 Dr.House, serija, drama, misterij (S5E2)
20.10 Chicago P.D., serija, akcija, drama, kriminalistički (S6E20)
21.45 Teorija velikog praska, serija, humoristična serija (S3E11)
23.00 Dva i pol muškarca, serija, humoristična serija (S9E12)
23.25 Prijatelji, serija, humoristična serija (S2E9)
00.15 Mućke, serija, humoristična serija (S6E15)
01.55 Poirot, serija, drama, kriminalistički (S1E5)
03.40 To je Voyo
03.45 Novi život pod suncem, lifestyle emisija (S7E32)

HRT1 15.08

BLAŽ MEĐU ŽENAMA
U Splitu se napokon pojavio nesretni Sreten, odlučan u namjeri da Maji objasni zabunu.

HRT2 11.45

FOYLEOV RAT
Radnja se događa u prosincu 1942. Grace Philips odlazi na posao u tvornicu streljiva.

HRT3 22.00

SIMPLE MINDS: NIŠTA NIJE NEMOGUĆE
Ovo je priča o skupini dječaka koja se, odrastajući u Glasgowu, usudila sanjati.

RTL 21.50

PAUKOVA ZAVJERA
Nakon dvije godine mirnog rada u školi, nastavnik otme senatorovu kćer te se javi kriminalističkom psihologu.

RTL2 20.10

CHICAGO P.D.
Nasilna ekipa napada kamione za dostavu lijekova i krade drogu, ali njihova motivacija je složenija od samog novca.

➡ Filmski i dokumentarni programi

➡ HBO

06.30 Nepoznati **08.40** Zbogom, Christopher Robin **10.30** Hollywood: Na snimanju XXII, ep.52 **11.00** Božićna potraga **12.25** Četiri ljubavna pisma **14.15** Posljednji Vermeer **16.15** Ninđa kornjače: Makljaža s mutantima **17.55** Twister 2 **20.00** Jedna bitka za drugom **22.45** Zamka **00.30** Iznutra u zemlju zombija **03.45** Povratak u zemlju zombija

➡ HBO 2

08.55 Američki sanjar **10.30** Lude za Bradyjem **12.05** Erin Brockovich **14.15** Jumanji: Dobro došli u džunglu **16.10** Crveni **18.10** Nerazdvojne prijateljice **19.30** Ideja o tebi **21.20** Kriza vjere **23.05** Furiosa: Pobješnjeli Max saga **01.30** Oppenheimer

➡ CINEMAX

07.45 Belfast **09.25** Trijumf **11.00** Amerikanac **13.05** Hladna glava **14.40** Margueritein teorem **16.35** Belfast **18.15** Kramer protiv Kramera **20.00** Kingsman: Zlatni krug **22.20** Avijatičar **01.05** Prijelomni čas **03.10** Blizanci: Mjuzikl

➡ CINEMAX 2

08.30 Olupine **08.50** Ulica Beale **10.50** Radikalno **12.55** Moja najdraža torta **14.35** Muško je, Bogu hvala **16.30** Sve jasno **19.00** Vampir humanist traži suicidalnog dobrovoljca **20.30** Pobuna u kokošinjcu **21.55** Sausage Party **23.25** To je moje tijelo **00.50** Mjesec **02.25** Četvero malih odraslih

➡ NATIONAL GEOGRAPHIC

12.00 Izgubljeni gradovi s Albertom Linom: Velika poplava **13.00** Slavlja iz zraka **14.00** Billy & Molly: Ljubavna priča o vidri **15.45** Tvornica hrane: SAD **16.00** Vražja Biblija **17.00** Potraga za glavom Ivana Krstitelja **18.00** Zagonetke Biblije **19.00** Promašene izgradnje **21.00** Najčudnije stvari **22.00** Izgubljena blaga Rima **23.00** Inke: Uspon i pad

➡ CINESTAR TV

08.00 Legenda o Božićnoj vještici **09.35** Medo sa sjevera **11.25** Izgubljeni na horizontu **13.10** 96 sati: U bijegu **15.15** Čudo **17.25** Snježne nevolje **19.15** Avanture obitelji Bigfoot **21.00** Američki plaćenik **23.05** Za Leslie

➡ CINESTAR TV ACTION

10.00 Dobar doktor **11.50** Robin Hood **13.55** Putovanje promjene **15.45** Bogovi Egipta **18.00** Nepodnošljiva težina golemog talenta **20.00** Pad Olimpa **22.10** Pad Londona

➡ CINESTAR TV FANTASY

10.05 Lockout **11.40** Snježna kraljica 2 **13.10** Posljednji lovac na vještice **15.05** Lassie **16.55** Zaljev Tišine **18.35** Nulti teorem **20.30** Boss Level **22.20** Ukleta kuća

➡ CINESTAR TV COMEDY

10.35 Jahač zmaja **12.00** Kuća velikog mađioničara **13.10** Djed mraz i ja **14.30** Dostavljač **16.15** Kad ljubav udari u glavu **17.50** Odjednom tata **19.45** Zaboravljeni princ **21.25** Legende u Vegasu **23.10** Treba ubiti Bona

➡ CINESTAR TV PREMIERE 1

09.45 Čuvarica zmaja **11.30** Preglup i preglupliji **13.25** Conclave **15.30** Golubica: Čudesna priča **17.35** Izgubljeni grad Z **20.00** Groblje kostiju **21.45** Better Man

➡ CINESTAR TV PREMIERE 2

08.20 Nikica u potrazi za blagom **10.05** Noina Arka **11.50** Grof Monte Cristo **12.45** Grof Monte Cristo **13.40** Medino božićno čudo **15.05** Grof Monte Cristo **16.00** Grof Monte Cristo **16.50** Obećanje **19.10** Medvjedić Paddington 2 **21.00** Zadnji rodeo **23.00** Moj osobni rat

➡ KLASIK TV

07.38 Lisice **08.57** Crveni konj **10.59** Varljivo leto '68. **12.29** Tootsie **14.27** Kišni čovjek **16.41** Afera Thomasa Crowna **18.26** Šest dana juna **20.00** Sekula i njegove žene **21.35** Sekula se opet ženi **23.15** Senke nad Balkanom **00.17** Šuma summarum

➡ STAR Channel

06.25 Simpsoni **06.50** Dva i pol muškarca **09.25** Škorpion **12.05** FBI **14.55** Odmetnice **17.00** Simpsoni **18.00** Dva i pol muškarca **21.00** Matrix Revolutions **23.35** Ljudi u crnom II **01.25** FBI **03.50** Škorpion

➡ STAR Movies

08.20 Gospođica Potter **09.25** Knjižničar 4 **10.25** Pijev život **13.05** Bridget Jones: Na rubu pameti **15.20** Petar Pan **17.45** Otac moje nevjeste 2 **20.00** Erin Brockovich **22.45** Moćni Joe Young **01.10** Najslađe stvorenje **03.05** Alfa **04.55** Knjižničar 4

NOVA TV

06.30 Zdravlje na kvadrat, magazinska emisija S1 E401 R

06.55 Arhitekti i projekti, magazinska emisija S1 E43 R

07.25 Scooby-Doo!: Nove tajne, animirana serija S1 E22/26 R

08.35 Coolturist, magazinska emisija

09.15 U dobru i zlu, igrana serija S2 E69 R

10.15 U dobru i zlu, igrana serija S2 E70 R

11.15 Dvanaest božićnih darova, igrani film

12.45 Beskrajan Božić, igrani film

14.10 Božić u Kaliforniji, igrani film

16.05 Startaj Hrvatska, zabavni program S6 E11/11

17.00 Vijesti Nove TV, informativni program

17.10 Igra s vatrom, igrani film R

19.00 Dnevnik Nove TV, informativni program

20.15 Vjenčanje za umrijeti, igrani film

22.05 Herkul, igrani film (15)

23.50 Tiha noć, igrani film (15)

01.40 Izgubljeni grad, igrani film R

03.30 Kraljević na dar, igrani film R

NOVATV 20.15

VJENČANJE ZA UMRIJETI

Darcy i Tom okupljaju svoje ljupke, ali vrlo tvrdoglave obitelji za vjenčanje na udaljenoj destinaciji.

DOMA TV

06.20 Gorski spašavatelji, igrana serija S11 E11/12 R

07.00 Gorski spašavatelji, igrana serija S11 E12/12 R

07.40 Izgubljeni princ, igrani film R

09.25 TV izlog, razno

09.40 Zdravlje na kvadrat, magazinska emisija S1 E401

10.10 Arhitekti i projekti, magazinska emisija S1 E43

10.40 TV izlog, razno

10.55 Betty i njezine dijagnoze, igrana serija S5 E6/26 R

11.45 TV izlog, razno

12.00 Detektiv Kalle, igrana serija S4 E12/20 R

12.40 TV izlog, razno

12.55 Gorski spašavatelji, igrana serija S9 E6/12

13.40 Gorski spašavatelji, igrana serija S9 E7/12

14.25 Cobra 11, igrana serija S13 E2/12

15.10 Navy CIS, igrana serija S3 E3/24 R

15.55 Navy CIS, igrana serija S3 E4/24 R

16.35 Navy CIS LA, igrana serija S7 E9/24 R

17.30 Veronica Mars, igrana serija S1 E4/8

18.20 Veronica Mars, igrana serija S1 E5/8

19.05 Veronica Mars, igrana serija S1 E6/8

20.00 Čovjek zvan Otto, igrani film

22.20 Dva tjedna za ljubav, igrani film

00.05 Vatreni dečki, igrana serija S4 E7/13 (15)

00.50 Rookie, igrana serija S1 E10/20 R

01.35 Navy CIS Havaji, igrana serija S1 E18/22 R

02.10 Navy CIS LA, igrana serija S6 E11/24 R

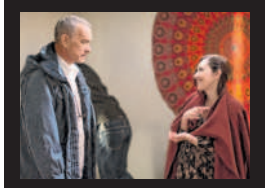
03.00 S.W.A.T., igrana serija S1 E8/22 R

03.40 Cobra 11, igrana serija S13 E 2/12 R

04.20 Gorski spašavatelji, igrana serija S9 E 6/12 R

05.00 Gorski spašavatelji, igrana serija S9 E 7/12 R

DOMATV 20.00

ČOVJEK ZVAN OTTO

Otta Henderson (Tom Hanks) je udovac i čangrizavac koji budno pazi na red i disciplinu u svojem susjedstvu.

TV PREPORUKA

DOKUMENTARAC **HRT2 20.15**

Celine Dion: Srce ne odustaje

Dokumentarac prati život i karijeru francusko-kanadske pop ikone Céline Dion. To je priča o snazi, ustrajnosti i ljubavi.
Céline Dion diva je svjetskog glasa i jedna od najboljih pjevačica na svijetu. Nije imala lagan život, no zahvaljujući svojoj iznimnoj snazi i ustrajnosti, uspjela je prevladati sve životne nedaće. Unatoč karijeri ispunjenoj brojnim hitovima, jednu pjesmu publika traži na svakom nastupu. Svi je prepoznaju već nakon nekoliko uvodnih taktova, a tekst je urezan u sjećanje svakog obožavatelja. Ovu kultnu ljubavnu baladu još je veličanstvenijom učinio izvanredni glas jedne od najpoznatijih svjetskih pjevačica. No kako je ova mlada francusko-kanadska glazbenica osvojila srca publike diljem svijeta, ali i srce svoje jedine prave ljubavi, Renéa Angélila? Pogledajte kako se rađala legenda, njezin vrtoglavi uspon do slave te sve prepreke koje je prevladala i koje su oblikovale njezinu zadivljujuću karijeru.

PUSTOLOVNI **HRT1 21.10**

Indiana Jones i kraljevstvo kristalne lubanje

INDIANA JONES AND THE KINGDOM OF THE CRYSTAL SKULL, 2008.
Režija: Steven Spielberg
Uloge: H. Ford, C.Blanchett, K. Allen

Arheolog i pustolov dr. Henry Jones mlađi, zvan Indiana, vraća se u akciju 1957. te se upleće u sovjetsku urotu kako bi razotkrio tajnu tajanstvenih predmeta poznatih kao kristalne lubanje. Priča počinje u pustinji Nevade u Roswellu pa se seli u Južnu Ameriku, od Perua do Brazila i konačnog obračuna u Amazonskoj prašumi...

DOKUMENTARAC **HRT2 16.35**

Dobar, bolji, najbolji... novogodišnji slastičar 2024.

Suci Paul Hollywood i Prue Leith, uz voditelje Alison Hammond i Noela Fieldinga, dočekuju škotske slastičare iz prethodnih sezona. Natjecanje u pripremi triju škotskih tradicionalnih kolača počinje osobnom interpretacijom jedne slastice za koju kažu da ima specifičan okus. U tehničkom izazovu slastičari pripremaju škotski klasik - prhke kekse. A u finalnom, izazovu će prezentirati svečanu inačicu nacionalne slastice.

Talijanski

RAI 1

07.00 TG 1 **07.05** UnoMattina in famiglia **08.00** TG 1 **08.18** UnoMattina in famiglia **09.00** TG 1 **09.04** UnoMattina in famiglia **09.15** Check Up **10.00** TG 1 L.I.S. **10.05** A Sua Immagine - Viaggio nel Giubileo **10.30** A Sua immagine **10.55** Santa Messa dalla Chiesa Santa Maria delle Grazie al Trionfale **11.50** A Sua immagine **12.00** Recita dell'Angelus **12.10** A Sua immagine **12.20** Linea Verde - In Valle d'Itria: spiritualitŕ e tradizioni **13.30** TELEGIORNALE **14.00** Domenica In **17.15** TG 1 **17.18** Che tempo fa **17.20** Da noi...a ruota libera **18.40** L'Ereditŕ weekend **20.00** TELEGIORNALE **20.35** Affari tuoi **21.30** Se fossi te **22.30** Se fossi te **23.30** TG1 Sera **23.35** Speciale Tg1

RAI 2

07.00 Tg2 Storie - I racconti della settimana **07.40** TG2 Tutto il bello che c'č **07.55** TG2 Mizar **08.20** TG2 Cinematinée **08.25** TG2 Achab Libri **08.30** Playlist **09.30** Rai Sport Live Weekend **13.00** TG2 Giorno **13.30** TG2 Motori 2 **14.00** Bellissima Italia Generazione Green **14.50** Una casa per noi **15.20** Una principessa... a rapporto! **17.00** Genitori, che fare? **17.50** TG Sport della Domenica **18.05** TG2 L.I.S. **18.10** TG2 Dossier **19.00** 9-1-1 Lone Star **19.45** 9-1-1 **20.30** TG2 **20.30 21.00** Il Principe di Roma **22.40** La Nuova DS

RAI 3

07.00 Sorgente di vita **07.30** Sulla via di Damasco **08.00** Stanlio e Ollio - Noi siamo le colonne **09.10** Salomone **11.05** TGR Estovest **11.30** TGR Mediterraneo **12.00** TG3 **12.17** TG3 Fuori Linea **12.25** TGR Alta Quota **12.55** TG3 LIS **13.00** Il posto giusto **14.00** TG Regione **14.10** TG Regione Meteo **14.15** TG3 **14.30** Speciale Timeline **15.30** Un fantasma per amico **17.05** Kilimangiaro Natale Collection **19.00** TG3 **19.30** TG Regione **19.51** TG Regione Meteo **20.00** Blob **20.30** Report **23.15** Allegro ma non troppo

CANALE 5

07.53 Traffico **07.59** TG5 **09.58** Santa Messa **10.57** Melaverde - le storie **11.51** Melaverde - editing **12.58** TG5 **13.39** L'Arca di Noe' **13.57** Beautiful **14.30** Forbidden Fruit **15.00** La forza di una donna **16.00** Le storie di verissimo- **18.51** Caduta libera - aut. **19.54** Tg5 Prima Pagina **20.01** TG5 **20.40** La ruota della fortuna **21.20** Chi vuol essere milionario

ITALIA 1

07.04 Looney Tunes: Due conigli nel mirino **08.19** Lorax - Il guardiano della foresta **10.06** Il piccolo principe **12.25** Studio Aperto **13.05** Sport Mediaset XXL **14.00** E-planet **14.31** Genie **16.28** Un semplice desiderio **18.18** Studio Aperto Live **18.30** Studio Aperto **18.56** Studio Aperto Mag **19.30** C.S.I. - Scena del crimine **20.35** Navy N.C.I.S. - Unita' anticrimine **21.23** La banda dei Babbi Natale **23.32** Fuga da Reuma Park

RETE 4

07.42 Super partes **08.30** La promessa **09.06** Terra Amara **10.08** Dalla parte degli animali **11.55** Tg4 **12.32** La signora in giallo **13.37** Toto' d'Arabia **15.19** Il conte di Montecristo **18.58** Tg4 **19.32** 10 minuti **19.48** La promessa **20.29** 4 di sera weekend **21.32** Zona bianca

IMPRESSUM

IZDAVAČ I TISKAR
»NOVI LIST«
Novinsko nakladničko dioničko društvo, Rijeka, Zvonimirova 20/A
p.p. 130, 51001 RIJEKA
Telefon: 051/650-011, 051/650-013
Telefax: 051/672-114, 051/672-118
E-mail: redakcija@novilist.hr
Web: www.novilist.hr
UPRAVA
Bojan **DIVJAK** - predsjednik
Renato **IVANUŠ** - član
GLAVNA UREDNICA
Slavica **BAKIĆ**
GLAVNA UREDNICA SUPERDESKA
Dijana **PAVLOVIĆ**
UREDNIK DIGITALNIH IZDANJA
Damir **KUNDIĆ**
IZVRŠNI UREDNIK
Dražen **HERLJEVIĆ**
UREDNIČKI KOLEGIJ
Nenad **HLAČA** – NOVOSTI i SVIJET
Danijela **BAUK** - NEDJELJNI BROJ
Helena **FOGAS** – RIJEKA
Boris **PEROVIĆ** – REGIJA
Zlatko **HORVAT** – SPORT
Kim **CUCULIĆ** – KULTURA i MEDITERAN
Ivana **KOCIJAN** – MOZAIK
GRAFIČKA SLUŽBA
Tea **LILIĆ PRIBANIĆ**
TAJNICA REDAKCIJE
Branka **VRABEC**
DOPISNIŠTVO U ZAGREBU
Ulica Matka Laginje 6
WEB PORTAL
novilist.hr
E-mail: portal@novilist.hr
MARKETING I PROMOCIJA
Rijeka, Zvonimirova 20a
Direktorica:
Silvija **GERC VODOPIJA**
Telefon: 051/650-088
Telefax: 051/650-110
E-mail: oglasi@novilist.hr
Web: marketing.novilist.hr
TISKARA I KOMERCIJALA
Telefon: 051/650-024
Telefax: 051/650-036
E-mail: tiskara@novilist.hr
OGLASNI ODJEL RIJEKA
Andrije Medulića 6-8,
Telefon: 051/212-102
E-mail: oglasni.rijeka@novilist.hr
Web: http://oglasni.novilist.hr
PRETPLATA
Telefon: 051/650-170
Radno vrijeme od 7.30 do 15.30 sati
TISAK
NOVI LIST d.d. Rijeka
List izlazi svaki dan. Rukopise i materijale ne vraćamo.

HRT Radio Rijeka

07.00 Jutarnja kronika
07.21 Vrijeme
07.25 Ma nan se spi
08.00 Najava događaja
08.15 Puntapet
08.30 Kamo danas
08.40 Katolički vidici
09.00 Vrijeme za vrijeme
09.15 Zlatne godine
09.30 Baltazar
10.00 Vijesti Radio Rijeke
11.00 Priko Učke
12.00 Vijesti Radio Rijeke
12.05 Na obedu
14.00 Vijesti Radio Rijeke
14.45 Vrijeme za vrijeme
15.00 Danas aktualno
16.00 Nedjelja popodne
16.30 Kamo danas 2
16.45 Ne pozabimo
17.00 Glazba Radio Rijeke
18.00 Play lista
19.30 Akademskih kvarat ure
19.45 Nedjelja popodne
20.00 Metanoia
20.30 Glazba Radio Rijeke
20.45 Susreti
21.00 DJ Šošo
22.00 Kronika dana

Ostali programi

KANAL RI

07.20 Školska liga, emisija o sportu **07.50** Željko Marušić i gosti, talk show (r) **08.40** Glazbeni kanal/Tv prodaja **11.00** Čansonfest 2025., snimka festivala **12.15** Naš Bakar, reportaža **12.30** Bilanca uspjeha, talk show **13.05** DW: Euromaxx, magazin **13.40** Veterinarska ordinacija, emisija **14.10** Glazbeni kanal/TV prodaja **15.00** Biblijska istina, vjerska emisija **15.20** Kratki rezovi, emisija o filmu **15.50** Glazbeni kanal/TV prodaja **16.25** Ča skalica, čakavska glazbena emisija (r) **17.25** VIDICI, emisija o kulturnoj baštini **18.00** DNEVNIK **18.20** TV prodaja **18.35** Sport nedjeljom, emisija **20.10** Rotor, emisija o oktanskim i ekstremnim sportovima (r) **21.00** Art caffe, emisija o kulturi **22.00** DNEVNIK (r) **22.20** IC tehnologija, emisija o novim tehnologijama **23.00** Zapisano u zvijezdama, astro show (18)

TV NOVA

11.00 Odaberi zdravlje **12.00** Boje zemlje **12.30** Energetska medicina **13.00** Lifestyle TV **13.45** Art Club **14.15** Volin te Istro **15.15** Domisan predstavlja **15.30** Trajnaninenaj **16.30** Veterinarska ordinacija **17.00** Mali svijet, emisija o dječjem svaralaštvu **17.30** Jure i Frane na digitalno **18.00** Trdi ča Kafić **18.30** Novi milenij **19.00** Rovinjska kronika **19.30** Panoramica settimanale **20.00** Špica s Macanom **20.50** Klavirski koncert povodom 150-te godišnjice rođenja Mauricea Ravela - Muzička Akademija Pula **23.10** Vrata sudbine, emisija o alternativnom načinu života

HRT 4

17.20 Studio 4: Jutarnji intervju **17.40** Poslovne vijesti **17.45** Studio 4: Sport **18.00** Romano Bolković - 1 na 1, talk show **18.53** Vrijeme RH sutra **18.54** Vrijeme Europa sutra **18.56** Vrijeme svijet sutra **19.00** Dnevnik 2 **19.53** Vrijeme RH sutra **19.54** Vrijeme Europa sutra **19.56** Vrijeme svijet sutra **20.00** HAK - promet info **20.01** Nedjeljom u 2 **21.00** Pregled dana **21.45** Talenti EU regija **22.00** DW: Shift **22.15** Agenda: Svijet, vanjskopolitički magazin **22.43** Studio 4: U fokusu **23.10** Vijesti na engleskom jeziku **23.20** Vijesti na španjolskom jeziku **23.30** Studio 4: Jutarnji intervju **23.50** #REPORTAŽE: Hodomet **00.10** Vijesti iz kulture **00.17** Plodovi zemlje

Jabuka TV

07.30 Serbus Zagreb, informativna emisija **08.00** Svakodnevica, mozaična emisija **09.45** Frtalj kulture, razvoj umjetnosti **10.00** Trenutak za čisti kutak, emisija o zaštiti okoliša **11.00** Moda XL **13.00** Pjesmom te zovem, zabavno-glazbena emisija **15.00** Domoteka, tv prodaja **15.15** Odaberi zdravlje, emisija o zdravlju **16.00** Domoteka, tv prodaja **16.15** Lifestyle TV!, magazin **17.00** Veterinarska ordinacija, emisija o kućnim ljubimcima **17.30** Odaberi zdravlje, emisija o zdravlju **18.30** Srce Hrvatske, mozaična emisija **19.00** Serbus Zagreb - tjedni pregled, informativna emisija **19.30** Glazbeni trenutak, glazbena emisija **20.00** Vrijeme je za zabavu, zabavni program **23.00** Zlatna zora (18), alternativni kutak

CMC

08.00 24 sata vijesti **08.05** 100% hitovi **09.00** CMC Mix **10.00** 100% hitovi **11.00** CMC Mix **12.00** Dobar dan **13.00** 100% hitovi **14.00** CMC Mix **15.00** Dalibor Petko Show: Ljubavnici **18.01** 100% hitovi **19.00** CMC Mix **20.00** Portret: Boris Novković **21.00** 24 sata vijesti **21.05** Koncert tjedan: Mia Dimšić – Božićni koncert za male i velike (2017) **22.00** 100% hitovi **23.00** CMC Mix **00.00** 100% hitovi **01.00** 24 sata vijesti

www.novilist.hr
NL
NEDJELJA
28. PROSINCA 2025.
125
GODINA TRADICIJE

ČITAJ NOVI LIST 0-24
SKENIRAJ ZA VIŠE VIJESTI BEZ PRESTANKA!

BUČNO SLAVLJE U Hrvatskoj od 27. prosinca do 1. siječnja dozvoljena upotreba pirotehnike

Kako slaviti, a ne uznemiravati

Prijatelji životinja predlažu zabranu prodaje najbučnije pirotehnike građanima, skraćivanje razdoblja dopuštene uporabe te ograničavanje svjetlosnih efekata na simbolično vrijeme dočeka Nove godine

RIJEKA » Od jučer su u Hrvatskoj aktualni »dani pirotehnike«, razdoblje u kojem je dopuštena uporaba pirotehničkih sredstava i danju i noću. Iako su mnogima vatrometi i svjetlosni efekti dio blagdanskog ozračja, sve je više onih koji upozoravaju da bi postojeća pravila trebalo preciznije i umjerenije urediti, vodeći računa o sigurnosti i kvaliteti života svih građana.

Iz udruge Prijatelji životinja već dulje vrijeme ističu da zabrana petardi, uvedena prije nekoliko godina, nije dala očekivane rezultate. Razlog vide u činjenici da je krajem prosinca i dalje dopuštena uporaba druge, jednako snažne i bučne pirotehnike. Koordinatorica projekata Snježana Klopotan Kačavenda podsjeća kako se i ove godine bilježe ozljede, osobito kod djece, što pokazuje da sustav prevencije i kontrole još uvijek ima prostora za poboljšanje.

- Zabrana petardi i redenika nije učinkovita kada je krajem prosinca dopušteno korištenje jednako bučne i razorne pirotehnike. Nitko ne shvaća ozbiljno akciju MUP-a Mir i dobro jer je radnim danima, bez ograničenja, dopuštena bučna pirotehnika, pa ni policija ne može razlikovati je li jaka eksplozija pod nečijim prozorom petarda ili dozvoljena raketa, navodi Klopotan Kačavenda.

Udruga pritom ne zagovara ukidanje svakog oblika slavlja, već se poziva na primjere iz drugih europskih zemalja.

- Dok Hrvatska dopušta višednevnu pucnjavu proizvodima čiji nazivi poput Topovskog udara, Zračne bombe i Detonatora jasno opisuju jačinu zvučnog udara, Njemačka, Finska, Norveška, Nizozemska, Ujedinjeno Kraljevstvo i druge europske zemlje ograničile su uporabu pirotehnike na samo nekoliko sati u noći dočeka Nove godine. Bruxelles je pritom uveo potpunu zabranu privatne pirotehnike. Takva vremenska ograničenja omogućuju proslavu, ali istodobno štite mir osjetljivih skupina građana te smanjuju ozljede djece i štetu za okoliš i životinje istaknula je Klopotan Kačavenda.

Posebna se pozornost skreće na zaštitu djece. Iako je maloljetnicima zakonom zabranjena kupnja i uporaba pirotehnike, ozljede pokazuju da se ta odredba u praksi ne poštuje uvijek dosljedno. Iz udruge apeliraju na roditelje i druge odrasle osobe da preuzmu veću odgovornost te djeci ne daju sredstva koja mogu uzrokovati ozbiljne posljedice.

Blagdansko razdoblje izazovno je i za skrbnike kućnih ljubimaca. Psi i mačke često burno reagiraju na iznenadne detonacije, a životinjama s postojećim zdravstvenim problemima buka može dodatno pogoršati stanje. Slične poteškoće imaju i starije osobe, bolesnici te ljudi osjetljivi na nagle zvučne podražaje, zbog čega dio građana blagdane ne doživljava kao vrijeme opuštanja.

Prijatelji životinja stoga predlažu umjerenije zakonsko rješenje: zabranu prodaje najbučnije pirotehnike građanima, skraćivanje razdoblja dopuštene uporabe te ograničavanje svjetlosnih efekata na simbolično vrijeme dočeka Nove godine.

- Cilj nije ukidanje veselja, nego pronalazak ravnoteže između slavlja i obzira prema drugima, poručuju iz udruge, uz poziv da se blagdani 2026. dočekaju mirnije, sigurnije i s više međusobnog razumijevanja.

D. BAUK

STRAH, NE VESELJE

Psi odbijaju izlaske u šetnju, ne jedu, tresu se na svaku detonaciju i mokre od straha, dok se mačke panično skrivaju

Vulkan na talijanskom otoku pokazao nove znakove aktivnosti, izbacujući užareni materijal i male količine pepela

Kad Etna »kihne«, Sicilija se zapraši

RIM » Talijanski vulkan Etna na otoku Siciliji u petak je pokazao ponovne znakove aktivnosti, izbacujući užareni materijal i male količine pepela iz svojeg sjeveroistočnog kratera, priopćio je talijanski Nacionalni institut za geofiziku i vulkanologiju (INGV).

Erupcijski oblak nošen je vjetrom u smjeru sjeveroistoka, a slabije padanje pepela zabilježeno je u obalnom gradu Taormini i u Piano Provenzani, području koje uključuje skijališta, priopćio je institut u izjavi na Facebooku.

Sporadične eksplozije uočene su i u krateru Bocca Nuova, gdje je užareni materijal izbačen do nekoliko desetaka metara iznad ruba kratera, dodao je INGV.

Regionalna agencija za civilnu zaštitu privremeno je podigla razinu uzbune kako bi ukazala na veliku vjerojatnost fontana lave.

Etna, najaktivniji vulkan u Europi koji se uzdiže do oko 3400 metara, ponekad erumpira nekoliko puta godišnje i pod stalnim je nadzorom. Njegova točna visina često se mijenja jer erupcije i stvaranje stožaca od troske preoblikuju područje vrha. Česta aktivnost vulkana privlači velik broj posjetitelja. (Hina)

iSTOCK

Valute označene zvjezdicom za koje Banka ne objavljuje kupovni i prodajni tečaj za efektivu ne smatraju se valutama s Tečajne liste Banke u kojima Banka vodi transakcijske račune i/ili zaprima gotovinske naloge za plaćanje i/ili provodi otkup deviza. Tečajevi za predmetne valute (tečajevi za devize) koriste se za preračunavanje u bezgotovinskim transakcijama.

TEČAJNA LISTA BROJ: 253
Erste & Steiermärkische Bank d.d.
Primjenjuje se od 25.12.2025.

Valuta	Jed.	Kupovni za efektivu	Kupovni za devize	Srednji za devize	Prodajni za devize	Prodajni za efektivu	Srednji tečaj HNB
AUD	1	1,829000	1,810100	1,758700	1,707200	1,688300	1,758700
CAD	1	1,677300	1,659900	1,612800	1,565600	1,548200	1,612800
CZK	1	25,314600	24,980900	24,271000	23,561000	23,227300	24,271000
DKK	1		7,687800	7,469400	7,250900		7,469400
HUF	1	406,279700	400,923700	389,530000	378,136200	372,780200	389,530000
JPY	1	191,734600	189,207000	183,830000	178,452900	175,925300	183,830000
NOK	1		12,149200	11,804000	11,458700		11,804000
SEK	1		11,121500	10,805500	10,489400		10,805500
CHF	1	0,965500	0,955500	0,928400	0,901200	0,891200	0,928400
GBP	1	0,907800	0,898400	0,872900	0,847300	0,837900	0,872900
USD	1	1,225800	1,213100	1,178700	1,144200	1,131500	1,178700
BAM	1	2,032100	2,011000	1,955830	1,900500	1,879500	1,955830
PLN	1	4,394600	4,336700	4,213500	4,090200	4,032300	4,213500